

Skolan, m.m.

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande 274 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2001. Den övervägande delen av yrkandena rör den obligatoriska skolan. Dessa yrkanden avser förändringar i fråga om bl.a. skolans ställning och uppgift, förmedling av kunskaper, skolplikten och dess innehåll, betyg, ordning i skolan, värdegrundsfrågor, grundskolans ämnen, frågor om hälsa och livsstil samt lärare och skolledare. Övriga yrkanden rör bl.a. barnomsorg, svenska för invandrare, vuxna studerande och inflytande.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga yrkanden.

I betänkandet finns reservationer på olika punkter från Moderata samlingspartiet, Vänsterpartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Miljöpartiet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	12
Ärendet.....	12
Bakgrund.....	12
Utskottets överväganden.....	13
Barnomsorg m.m.....	13
Öppna förskolan och familjedaghem.....	13
Barnomsorgens verksamhet och tillsyn.....	14
Maxtaxans konsekvenser.....	16
Förskoleklassen.....	16
Skolbarnomsorg.....	17
Förskolans personal m.m.....	18
Pedagogiskt ansvar i förskolan.....	19
Tillståndsgivning för förskolor.....	19
Övergripande frågor om skolan.....	20
Skolans ställning och uppgift, m.m.....	20
Förmedling av kunskaper.....	22
Skolverkets tillsyn.....	22
Sanktionsmöjligheter mot kommunerna.....	23
Skolplikt m.m.....	23
Grundskoleexamen.....	25
Betyg m.m.....	26
Gällande bestämmelser.....	26
Överläggningar om ett förändrat betygssystem.....	26
Fler betygssteg.....	27
Betyg tidigare.....	28
Nationella prov.....	28
Prövnings- och ansvarsnämnd.....	29
Skriftliga omdömen och utvecklingssamtal.....	29
Ordning i skolan.....	30
Värdegrunden.....	32
Läroplaner, timplaner och kursplaner.....	34
Ämnesfrågor av övergripande karaktär.....	35
Frågor om demokrati.....	36
Modersmålsundervisning.....	38
Antalet idrottstimmar i skolan.....	40
Simkunskaper.....	42
Hem- och konsumentkunskap.....	43
Naturkunskap och teknik.....	43
Nya ämnen och inslag i undervisningen.....	45

Frågor om hälsa och livsstil	46
Skolans ansvar för elevers hälsa och motion	46
Utredning om hälsa och idrott	49
Skolans ansvar för ANT-information	49
Skolans ansvar för sex- och samlevnadsundervisning.....	51
Lärare och skolledare	52
Lärarnas ställning m.m.	52
Lärarcertifikat	54
Lektorstjänster	55
Specialisttjänster.....	55
Skolledare.....	56
Svenska för invandrare (sfi)	57
Vuxna studerande m.m.	59
Inflytande	61
Övriga yrkanden.....	64
Andra motionsyrkanden	66
Reservationer	68
1. Öppna förskolan och familjedaghem, m.m. (punkterna 1, 2, 5, 6, 9, 20, 21, 25, 26, 31, 32, 33, 38, 41, 43, 47, 49 och 50) – kd	68
2. Barnomsorgens verksamhet och tillsyn, m.m. (punkterna 2, 6, 9, 14, 16, 20, 21, 25, 31, 39, 41, 43, 46 och 47) – fp.....	76
3. Barnomsorgens verksamhet och tillsyn, m.m. (punkterna 2, 5, 8, 11, 33 och 50) – mp.....	81
4. Maxtaxans konsekvenser, m.m. (punkterna 3 och 28) – m, kd	83
5. Förskoleklassen, m.m. (punkterna 4, 9, 16, 18, 21, 25, 30, 41, 47, 49 och 52) – m.....	84
6. Förskoleklassen, m.m. (punkterna 4, 9, 16, 28, 32, 49 och 50) – c.....	89
7. Pedagogiskt ansvar i förskolan, m.m. (punkterna 7, 10, 17, 22, 29, 45, 48 och 50) – m, fp	92
8. Sanktionsmöjlighet mot kommunerna, m.m. (punkterna 12, 27 och 44) – m, c, fp	95
9. Flexibel skolstart, m.m. (punkterna 13, 19, 24 och 40) – m, kd, c, fp	96
10. Förändring av skolplikten (punkt 15) – m, fp, kd.....	98
11. Modersmålsundervisning, m.m. (punkterna 33, 51 och 53) – v	98
Särskilda yttranden.....	101
1. Öppna förskolan och familjedaghem (punkt 1) – m, kd, c, fp.....	101
2. Hem-, livsmedels- och konsumentkunskap (punkt 36) – kd.....	101
3. Naturkunskap och teknik, m.m. (punkterna 37, 38, 47, 50 och 51) – v	101
Bilaga	
Förteckning över behandlade förslag	103
Motioner.....	103

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänvisning till de motiveringar som framförs under Utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut:

1. Öppna förskolan och familjedaghem

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub548 yrkandena 4 och 5 samt 2001/02:Sf392 yrkandena 4, 22 och 24.

Reservation 1 (kd) – delvis

2. Barnomsorgens verksamhet och tillsyn

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub222 yrkandena 23 och 25, 2001/02:Ub454 (i denna del) samt 2001/02:Ub548 yrkandena 1, 6 och 9.

Reservation 1 (kd) – delvis

Reservation 2 (fp) – delvis

Reservation 3 (mp) – delvis

3. Maxtaxans konsekvenser

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub318.

Reservation 4 (m, kd) – delvis

4. Förskoleklassen

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub233 yrkande 13 och 2001/02:Ub322 yrkande 2.

Reservation 5 (m) – delvis

Reservation 6 (c) – delvis

5. Skolbarnsomsorg

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub455 (i denna del), 2001/02:Ub548 yrkande 7 och 2001/02:So501 yrkande 1.

Reservation 1 (kd) – delvis

Reservation 3 (mp) – delvis

6. Förskolans personal m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub220 yrkande 8, 2001/02:Ub222 yrkande 24 och 2001/02:Ub548 yrkande 8.

Reservation 1 (kd) – delvis

Reservation 2 (fp) – delvis

7. Pedagogiskt ansvar i förskolan

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub220 yrkande 6.

Reservation 7 (m, fp) – delvis

8. Tillståndsgivning för förskolor

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub454 (i denna del).

Reservation 3 (mp) – delvis

9. Skolans ställning och uppgift, m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub233 yrkandena 1 och 3, 2001/02:Ub240 yrkandena 1 och 2, 2001/02:Ub270, 2001/02:Ub286 yrkandena 1 och 2, 2001/02:Ub287 yrkande 6, 2001/02:Ub290 yrkande 2, 2001/02:Ub363 yrkandena 1 och 3, 2001/02:Ub523 yrkande 1, 2001/02:So637 yrkande 1, 2001/02:N364 yrkande 3 samt 2001/02:A391 yrkande 2.

Reservation 5 (m) – delvis

Reservation 1 (kd) – delvis

Reservation 6 (c) – delvis

Reservation 2 (fp) – delvis

10. Förmedling av kunskaper

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub233 yrkande 5.

Reservation 7 (m, fp) – delvis

11. Skolverkets tillsyn

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub455 (i denna del).

Reservation 3 (mp) – delvis

12. Sanktionsmöjligheter mot kommunerna

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub240 yrkande 10.

Reservation 8 (m, c, fp) – delvis

13. Flexibel skolstart

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub233 yrkande 12 och 2001/02:Ub446 yrkande 5.

Reservation 9 (m, kd, c, fp) – delvis

14. Skolstart vid sex års ålder

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub222 yrkande 17.

Reservation 2 (fp) – delvis

15. Förändring av skolplikten

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub233 yrkande 15, 2001/02:Ub446 yrkande 6 och 2001/02:Ub483 yrkande 1.

Reservation 10 (m, fp, kd)

16. Rätt till kunskap

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub222 yrkande 3, 2001/02:Ub240 yrkande 3, 2001/02:Ub463 yrkandena 1 och 2 samt 2001/02:Ju325 yrkande 2.

Reservation 5 (m) – delvis

Reservation 6 (c) – delvis

Reservation 2 (fp) – delvis

17. Lämna skolan när målen nåtts

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub222 yrkande 4.

Reservation 7 (m, fp) – delvis

18. Grundskoleexamen

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub233 yrkande 14 och 2001/02:Ub287 yrkande 5.

Reservation 5 (m) – delvis

19. Överläggningar om ett förändrat betygssystem

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub322 yrkande 5.

Reservation 9 (m, kd, c, fp) – delvis

20. Fler betygssteg

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub212, 2001/02:Ub222 yrkande 7 (i denna del), 2001/02:Ub419, 2001/02:Ub446 yrkande 12 (i denna del) och 2001/02:Ub495.

Reservation 1 (kd) – delvis

Reservation 2 (fp) – delvis

21. Betyg tidigare

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub222 yrkande 7 (i denna del), 2001/02:Ub233 yrkandena 16 och 17, 2001/02:Ub287 yrkandena 1, 2 och 4, 2001/02:Ub342 yrkande 1 samt 2001/02:Ub446 yrkande 12 (i denna del).

Reservation 5 (m) – delvis

Reservation 1 (kd) – delvis

Reservation 2 (fp) – delvis

22. Nationella prov

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub222 yrkande 9 och 2001/02:Ub287 yrkande 7.

Reservation 7 (m, fp) – delvis

23. Prövnings- och ansvarsnämnd

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub256.

24. Skriftliga omdömen och utvecklingssamtal

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub222 yrkandena 8 och 10, 2001/02:Ub233 yrkande 18, 2001/02:Ub287 yrkande 3, 2001/02:Ub342 yrkande 2 och 2001/02:Ub446 yrkandena 11 och 13.

Reservation 9 (m, kd, c, fp) – delvis

25. Ordning i skolan

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub220 yrkande 11, 2001/02:Ub222 yrkande 13, 2001/02:Ub225 yrkande 2, 2001/02:Ub233 yrkandena 7 och 8, 2001/02:Ub265 yrkandena 1–4, 2001/02:Ub342 yrkande 3, 2001/02:Ub433 yrkande 2 samt 2001/02:Ju266 yrkande 2.

Reservation 5 (m) – delvis

Reservation 1 (kd) – delvis

Reservation 2 (fp) – delvis

26. Värdegrunden

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub435 yrkandena 2 och 3, 2001/02:Ub446 yrkandena 1 och 2, 2001/02:Ub548 yrkande 2 samt 2001/02:Ub549 yrkande 9.

Reservation 1 (kd) – delvis

27. Timplanens avskaffande

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub222 yrkande 16 och 2001/02:Ub240 yrkande 5.

Reservation 8 (m, c, fp) – delvis

28. Individuell anpassning

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub233 yrkande 2, 2001/02:Ub240 yrkandena 4 och 6 samt 2001/02:Ub363 yrkande 2.

Reservation 4 (m, kd) – delvis

Reservation 6 (c) – delvis

29. Indelning av basämnen

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub222 yrkande 5.

Reservation 7 (m, fp) – delvis

30. Avskaffa den kommunala enhetsskolan

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub286 yrkande 3.

Reservation 5 (m) – delvis

31. Ämnesfrågor av övergripande karaktär

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub249 yrkande 3, 2001/02:Ub446 yrkandena 8, 10 och 22 samt 2001/02:Kr247 yrkande 2.

Reservation 1 (kd) – delvis

Reservation 2 (fp) – delvis

32. Frågor om demokrati

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub218, 2001/02:Ub503, 2001/02:Ub508 yrkande 2, 2001/02:K284 yrkande 2, 2001/02:K381 yrkande 5 och 2001/02:Kr426 yrkande 2.

Reservation 1 (kd) – delvis
Reservation 6 (c) – delvis

33. Modersmålsundervisning

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub408, 2001/02:Ub455 (i denna del), 2001/02:Sf399 yrkandena 30 och 38 samt 2001/02:A317 yrkande 17.

Reservation 11 (v) – delvis
Reservation 1 (kd) – delvis
Reservation 3 (mp) – delvis

34. Antalet idrottstimmar i skolan

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub202, 2001/02:Ub245, 2001/02:Ub250, 2001/02:Ub293 yrkande 1, 2001/02:Ub296, 2001/02:Ub310, 2001/02:Ub320, 2001/02:Ub369, 2001/02:Ub382, 2001/02:Ub400, 2001/02:Ub420, 2001/02:Ub426 yrkande 1, 2001/02:Ub451, 2001/02:Ub464 yrkandena 4 och 5, 2001/02:Ub477 yrkande 1, 2001/02:Ub479, 2001/02:Ub484, 2001/02:Ub514 yrkandena 1 och 2, 2001/02:Sk319 yrkande 2, 2001/02:So632 yrkande 3 samt 2001/02:Kr339 yrkande 2.

35. Simkunskaper

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub279 samt 2001/02:Ub531 yrkandena 1 och 2.

36. Hem-, livsmedels- och konsumentkunskap

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub370 yrkande 1, 2001/02:Ub407 samt 2001/02:Ub444 yrkandena 1 och 2.

37. Naturkunskap och teknik

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub267 yrkandena 1 och 2, 2001/02:Ub394 samt 2001/02:Ub493 yrkandena 1–3.

38. Nya ämnen och inslag i undervisningen

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub282 yrkande 1, 2001/02:Ub297 yrkande 2, 2001/02:Ub375, 2001/02:Ub409, 2001/02:Kr429 yrkande 2 och 2001/02:T286 yrkande 2.

Reservation 1 (kd) – delvis

39. Skolans ansvar för elevers hälsa och motion

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub293 yrkande 2, 2001/02:Ub346 yrkande 2, 2001/02:Ub364 yrkandena 1 och 2, 2001/02:Ub446 yrkande 9, 2001/02:Ub464 yrkandena 1 och 2, 2001/02:Ub476, 2001/02:So612 yrkande 4 samt 2001/02:Kr427 yrkande 4.

Reservation 2 (fp) – delvis

40. Utredning om hälsa och idrott

Riksdagen avslår motion 2001/02:So376 yrkande 6.

Reservation 9 (m, kd, c, fp) – delvis

41. Skolans ansvar för ANT-undervisning

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub221 yrkande 22, 2001/02:Ub227, 2001/02:Ub233 yrkande 6, 2001/02:Ub303 yrkande 2, 2001/02:Ub355, 2001/02:Ub477 yrkande 3, 2001/02:Ub550 yrkande 1, 2001/02:Ju237 yrkande 20, 2001/02:Ju322 yrkande 3, 2001/02:So371 yrkande 2, 2001/02:So495 yrkandena 16–18, 2001/02:So502 yrkande 1 samt 2001/02:So615 yrkande 1.

Reservation 5 (m) – delvis

Reservation 1 (kd) – delvis

Reservation 2 (fp) – delvis

42. Skolans ansvar för sex- och samlevnadsundervisning

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub231 yrkande 1, 2001/02:Ub347 yrkande 2, 2001/02:Ub468 yrkande 1, 2001/02:L371 yrkande 33 samt 2001/02:So305 yrkandena 3–5.

43. Lärarnas ställning m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub220 yrkandena 13 och 14, 2001/02:Ub221 yrkande 11, 2001/02:Ub293 yrkande 3, 2001/02:Ub387 yrkandena 2 och 3, 2001/02:Ub433 yrkande 1, 2001/02:Ub446 yrkande 14 samt 2001/02:Ub490.

Reservation 1 (kd) – delvis

Reservation 2 (fp) – delvis

44. Lärarcertifikat

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub220 yrkande 3, 2001/02:Ub233 yrkande 28, 2001/02:Ub240 yrkande 14 och 2001/02:Ub253 yrkande 3.

Reservation 8 (m, c, fp) – delvis

45. Lektorstjänster

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub221 yrkande 20 och 2001/02:Ub253 yrkande 4.

Reservation 7 (m, fp) – delvis

46. Specialisttjänster

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub220 yrkande 2 och 2001/02:Ub240 yrkande 13.

Reservation 2 (fp) – delvis

47. Skolledare

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub220 yrkande 15, 2001/02:Ub221 yrkande 21, 2001/02:Ub222 yrkande 18, 2001/02:Ub253 yrkande 5, 2001/02:Ub446 yrkande 15, 2001/02:Ub498 samt 2001/02:Ub551 yrkande 1.

Reservation 5 (m) – delvis

Reservation 1 (kd) – delvis

Reservation 2 (fp) – delvis

48. Svenska för invandrare

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub275, 2001/02:Ub292, 2001/02:Ub328, 2001/02:Ub474, 2001/02:Sf255 yrkande 11, 2001/02:Sf334 yrkande 2, 2001/02:Sf399 yrkande 33 och 2001/02:Sf400 yrkande 11.

Reservation 7 (m, fp)

49. Vuxna studerande

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub322 yrkandena 14 och 16, 2001/02:Ub532, 2001/02:Ub549 yrkande 1, 2001/02:MJ338 yrkande 22, 2001/02:MJ341 yrkande 6 samt 2001/02:N262 yrkande 12.

Reservation 5 (m) – delvis

Reservation 1 (kd) – delvis

Reservation 6 (c) – delvis

50. Inflytande

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub214 yrkande 1, 2001/02:Ub215, 2001/02:Ub222 yrkande 20, 2001/02:Ub240 yrkande 12, 2001/02:Ub340, 2001/02:Ub446 yrkandena 16, 17 och 19, 2001/02:K381 yrkande 4 och 2001/02:A317 yrkande 13.

Reservation 7 (m, fp) – delvis

Reservation 1 (kd) – delvis

Reservation 6 (c) – delvis

Reservation 3 (mp) – delvis

51. Skolbibliotekens verksamhet

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub551 yrkandena 2–4.

Reservation 11 (v) – delvis

52. Entreprenad

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub233 yrkande 29.

*Reservation 5 (m) – delvis***53. Sponsring**

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub357 och 2001/02:Ub460.

Reservation 11 (v) – delvis

54. Glesbygdsskolor

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub337.

55. Resekostnader

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub273 yrkandena 1 och 2 samt 2001/02:Ub520.

56. Andra motionsyrkanden

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub211, 2001/02:Ub224, 2001/02:Ub266, 2001/02:Ub267 yrkande 3, 2001/02:Ub288 yrkandena 1–3, 2001/02:Ub290 yrkande 1, 2001/02:Ub297 yrkande 1, 2001/02:Ub354 yrkandena 1 och 2, 2001/02:Ub360, 2001/02:Ub416, 2001/02:Ub426 yrkande 2, 2001/02:Ub445, 2001/02:Ub464 yrkande 3, 2001/02:Ub508 yrkande 1, 2001/02:Ub542, 2001/02:L367 yrkande 14, 2001/02:L371 yrkande 34, 2001/02:T465 yrkande 3, 2001/02:MJ288 yrkandena 2 och 3 samt 2001/02:MJ518 yrkandena 17 och 22.

Stockholm den 21 mars 2002

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan Björkman (s), Britt-Marie Danestig (v), Beatrice Ask (m), Eva Johansson (s), Yvonne Andersson (kd), Tomas Högström (m), Majléne Westerlund Panke (s), Tomas Eneroth (s), Erling Wälivaara (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Gunnar Goude (mp), Sofia Jonsson (c), Ulf Nilsson (fp), Agneta Lundberg (s), Anders Sjölund (m), Nils-Erik Söderqvist (s) och Kalle Larsson (v).

Redogörelse för ärendet

Ärendet

Under den allmänna motionstiden 2001 väcktes ett stort antal motioner med yrkanden rörande bl.a. barnomsorg, den obligatoriska skolan och utbildning för vuxna. Ett antal yrkanden rör frågor där det enligt gällande styrsystem ankommer på andra än riksdagen att fatta beslut.

Förslagen i motionerna, 274 yrkanden, återges i *bilaga*.

Bakgrund

En parlamentariskt sammansatt kommitté tillkallades i ett regeringsbeslut den 25 februari 1999. Kommittén skall enligt direktiven (dir. 1999:15) föreslå hur skollagen kan moderniseras genom att förenklas och förtydligas samt bättre anpassas till ett målstyrt skolväsende och till den ansvarsfördelning som råder mellan stat och kommun. Kommittén skall vidare överväga hur skollagen bör utformas för att tydliggöra det kommunala ansvaret för utbildningens kvalitet och likvärdighet.

Kommittén skall enligt uppdraget utreda ett antal frågor som är aktuella i föreliggande betänkande. Exempelvis skall kommittén föreslå förändringar för att harmonisera skollag, läroplaner, andra förordningar och föreskrifter och analysera och definiera de termer som används i skollagen, t.ex. skola, skolform, undervisning och pedagogisk verksamhet. Man skall också utreda om och i så fall föreslå hur förskolan kan bilda en egen skolform inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdom. Vidare skall kommittén utreda och föreslå hur en ökad rättssäkerhet för eleverna kan åstadkommas. Även ansvarsfördelningen mellan stat och kommun skall utredas och, om så behövs, förtydligas. Dessutom skall man utreda om statens sanktionsmöjligheter behöver stärkas. Kommittén skall också utreda och föreslå hur målstyrningen samt det kommunala ansvaret för kvalitet och likvärdighet kan förtydligas och stärkas. Man skall också utreda hur lagstiftningen kan anpassas till utvecklingen av verksamheterna i kommunerna samt föreslå de författningsändringar som föranleds av kommitténs arbete. Kommittén skall redovisa sitt arbete senast den 16 december 2002.

Utskottets överväganden

Barnomsorg m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena om förändringar i fråga om barnomsorgen.

Jämför *reservationerna 1 (kd), 2 (fp), 3 (mp), 4 (m, kd), 5 (m), 6 (c) och 7 (m, fp)*.

Öppna förskolan och familjedaghem

Motioner

Kristdemokraterna föreslår i motion 2001/02:Sf392 ett tillkännagivande att arbetet inom den öppna förskolan tillvaratas och utvecklas (yrk. 24). För att kunna ge det enskilda barnet den trygghet, stimulans och det stöd det behöver måste utgångspunkten vara barnets individuella behov. Med regeringens politik är risken uppenbar att andra barnomsorgsformer än den kommunala förskolan försvinner. I motion 2001/02:Ub548 yrkande 5 begär Kristdemokraterna att situationen för de öppna förskolorna skall bevakas med anledning av den allmänna förskolans införande. Reformen vänder sig framför allt till de barn som i dag inte deltar i förskolan, dvs. samma grupper som ofta går i öppen förskola. Det finns därför stor risk att den öppna verksamheten konkurreras ut. I motion 2001/02:Sf392 föreslår Kristdemokraterna också ett tillkännagivande att den öppna förskolan skall ses som en tillgång för ensamstående föräldrar. Kristdemokraterna menar att det inte minst av den anledningen är viktigt att kommunerna erbjuder verksamhet i den öppna förskolan (yrk. 4). I samma motion yrkar Kristdemokraterna också att definitionen av begreppen barnomsorg och förskola skall omfatta såväl föräldrarnas omsorg i det egna hemmet som förskola, familjedaghem, öppen förskola, fritidshem, föräldrakooperativ och andra former (yrk. 22). Utgångspunkten för alla val av barnomsorg måste vara barnets bästa, och föräldrarna skall självfallet ha rätt att välja den barnomsorgsform som passar deras barn bäst. Det måste finnas ett varierat utbud av olika barnomsorgsformer, inklusive omsorg i det egna hemmet. I motion 2001/02:Ub548 yrkar Kristdemokraterna att familjedaghemmen skall ingå i den allmänna förskolan. Motionärerna menar att familjedaghemmen har lämnats utanför genom att regeringen ensidigt fokuserat på förskolorna. Ett tydligt exempel är att reformen om allmän förskola inte omfattar familjedaghemmen (yrk. 4).

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Genom riksdagens beslut om proposition *Maxtaxa och allmän förskola m.m.* (prop. 1999/2000:129, bet. 2000/01:UbU5) påbörjades ett stegvis införande av allmän förskola. Förskola erbjuds alla barn från höstterminen det år de fyller fyra år. Den allmänna förskolan skall omfatta minst 525 timmar om året och vara avgiftsfri. I betänkandet pekade utskottet på att förskoleverksamhetens uppgift är att ge barn en god omsorg och stimulera deras utveckling och lärande samt att verksamheten har en social betydelse genom att den bidrar till att utjämna skillnader i uppväxtvillkor för barn i olika befolkningsgrupper och skapar mötesplatser för barn med olika etnisk, kulturell och social tillhörighet. I betänkandet framhöll utskottet också att kommunerna själva beslutar hur allmän förskola för fyra- och femåringar skall organiseras och samordnas med övrig förskola. Utskottet menade också att det är angeläget att organisationen beslutas utifrån de deltagande barnens behov och att föräldrarnas önskemål beaktas. Utskottet har ingen annan uppfattning nu utan utgår från att kommunerna i samverkan med barnens föräldrar beslutar om organisationen av den allmänna förskolan. Den öppna förskolan är ett viktigt komplement inom förskoleverksamheten. Den bör även fortsättningsvis utvecklas efter lokala behov.

Barnomsorgens verksamhet och tillsyn

Motioner

I motion 2001/02:Ub548 yrkande 1 föreslår Kristdemokraterna ett tillkännagivande att barnomsorg är en omsorgsfråga och inte en utbildningsfråga. Kristdemokraterna menar att utvecklingen går åt detta håll sedan barnomsorgsfrågorna flyttades från Socialdepartementet till Utbildningsdepartementet. Om barnomsorgen liknar skola är inte steget långt borta från att börja mäta barnens kunskaper mot varandra. I yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om lekens betydelse för barns utveckling. När förskolan alltmer integreras med skolan får inte den utbildningspedagogiska verksamheten ske på bekostnad av den fria leken och barnens behov av omsorg. Kristdemokraterna menar vidare i yrkande 9 att tillsynen för förskoleverksamheten skall ligga på kommunerna medan Skolverket ansvarar för tillsynen av förskoleklassen, skolbarnsomsorgen och skolan. Miljöpartiet menar i motion 2001/02:Ub454 (i denna del) att reglerna för tillsynen av förskolans verksamhet är otydliga och bör preciseras med angivande av vilken instans som har tillsynsansvar. Regler för sådan tillsyn bör tas fram och ansvaret för den löpande tillsynen läggas på kommunen med ett överordnat ansvar för tillsynsverksamheten hos Skolverket.

Folkpartiet menar i motion 2001/02:Ub222, yrkande 23, att tydliga mål bör införas i förskolan. Det bör vara två typer av mål. Dels bör det finnas mål som skall ange inriktningen på förskolans pedagogiska verksamhet och uttrycka en önskad kvalitetsutveckling ("mål att sträva mot"), dels mål som uttrycker vad varje barn skall ha uppnått när det lämnar förskolan ("mål att uppnå"). Sådana mål saknas i förskolan men finns för alla andra skolformer. Att inte ha klart

uppställda mål försvårar resultatuppföljningen av verksamheten. Folkpartiet understryker i samma motion att föräldrarna har det yttersta ansvaret för sina barns fostran och utveckling men att förskolans betydelse som kompletterande funktion till föräldraansvaret har blivit viktigare. Förskolans arbete med barnen skall därför ske i nära samarbete med föräldrarna. För att barn och föräldrar skall kunna ha ett reellt inflytande i förskolans verksamhet skall varje förskola vara tydlig i fråga om mål, innehåll, arbetsformer samt ömsesidiga rättigheter och skyldigheter (yrk. 25). Miljöpartiet menar i motion 2001/02:Ub454 (i denna del) att en ny läroplan för förskola och förskoleklass bör utarbetas. Den läroplan som infördes 1997/98 är otillräcklig som underlag för arbetet i förskolan. Miljöpartiet motsätter sig skolifieringen av förskoleklassen. Den har blivit ett första steg mot en skolstart vid sex års ålder och en tioårig grundskola. Man menar också att det inte är rimligt att ha tre olika förskoleformer för barn mellan ett och sex år. En samlad syn på förskoleverksamheten är önskvärd.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet erinrar om att det framgår av läroplanen för förskolan (Lpfö 98) att förskolans uppdrag är att erbjuda barnen en verksamhet som skall vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar. Förskolan skall erbjuda barnen en god pedagogisk verksamhet där omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. Vad gäller målformuleringarna i läroplanen för förskolan har utskottet uttalat sig i denna fråga tidigare i samband med liknande motionsyrkanden, senast i betänkandet *Maxtaxa och allmän förskola m.m.* (bet. 2000/01:UbU5). Utskottet avstyrkte och riksdagen avslog yrkandena. Utskottet hänvisade i betänkandet till utskottets behandlingen av läroplan för förskolan våren 1998 (bet. 1997/98:UbU16). Utskottet anförde då att avsikten med mål att uppnå när det gäller skolan, är att målen skall kunna utvärderas och utgöra grunden för en resultatbedömning. I förskolan är det inte det enskilda barnets resultat som skall utvärderas, och inga betyg eller omdömen skall utfärdas. Utskottet instämde därför i regeringens bedömning att läroplanen för förskolan endast skall innehålla en typ av mål, nämligen mål att sträva mot för det enskilda barnets utveckling och lärande. Utskottet finner inte skäl att ändra sina tidigare ställningstaganden. Inom Regeringskansliet bereds dessutom för närvarande rapporten *Samverkande styrning – Om läroplanerna som styrinstrument*.

Enligt skollagens nuvarande definitioner omfattar förskoleverksamheten förskola, familjedaghem och öppen förskola. Skollagskommittén kommer i samband med att man prövar om och hur förskolan kan bilda en egen skolform att se över dessa definitioner.

Vad gäller frågan om tillsyn vill utskottet erinra om den ansvarsfördelning som finns, nämligen att Skolverket har tillsynsansvaret för den kommunala förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen samt för fristående skolor och dit tillhörande förskoleklasser. Kommunen utfärdar tillstånd och har ett eget

tillsynsansvar för enskilda förskolor, fritidshem och förskoleklasser. Skollagskommittén kommer inom sitt uppdrag också att utreda om och i så fall hur ansvarsfördelningen mellan stat och kommun behöver förtydligas samt utreda och föreslå hur målstyrningen och det kommunala ansvaret för kvalitet och likvärdighet kan förtydligas och stärkas.

Maxtaxans konsekvenser

Motionen

I motion 2001/02:Ub318 (kd) yrkas att en uppföljning av maxtaxans konsekvenser för barnens förskolemiljö skall göras. Motionären menar att det är viktigt att metoder utvecklas redan från starten för att man kontinuerligt skall kunna följa upp barnens miljö. Det finns en risk att miljön försämras genom att föräldrar väljer att ha barnen längre tider i förskolan eftersom barnomsorgen blir billigare.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet. Utskottet erinrar om Skolverkets uppdrag i dels förordning (2001:160) om statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg, dels förordning (2001:161) om statsbidrag för kvalitetssäkrande åtgärder inom förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg till kommuner som tillämpar maxtaxa att följa upp och utvärdera effekterna av statsbidraget. I förordningarna finns också en skyldighet att till Skolverket lämna sådana uppgifter om verksamheten som behövs för uppföljning och utvärdering. Skolverket har också fått i uppdrag av regeringen att följa upp reformen om maxtaxa, medlen för kvalitetssäkring, förskoleverksamhet för arbetslösa eller föräldralediga barn samt den allmänna förskolan (U2001/4684/S). Uppdraget kommer att omfatta flera år och avrapporteras första gången senast den 1 mars 2003. Frågor om barns vistelsetider, förändrad efterfrågan, kommunal avgiftspolitik, kvalitetsfrågor samt de samlade ekonomiska effekterna för kommunerna kommer att följas upp av Skolverket.

Förskoleklassen

Motioner

Centerpartiet begär i motion 2001/02:Ub322, yrkande 2, ett tillkännagivande att regeringen bör få i uppdrag att utveckla förskoleklassen, t.ex. genom en fortsatt översyn och synkronisering av lag och förordning och en fortsatt satsning på utvecklingsarbete och utvecklingsdialoger med kommuner och skolor. Vidare bör man satsa dels på att genomföra integrationsreformer såväl på kommunal nivå som på verksamhetsnivå och inom rektors- och lärarutbildningen, dels på en dialog med dessa utbildningar. Slutligen bör forskningsarbete bedrivas vad gäller den pedagogiska verksamhetens innehåll och

effekter av olika organisations- och vistelseformer. Moderaterna föreslår i motion 2001/02:Ub233, yrkande 13, att nuvarande sexårsverksamhet får utvecklas till en barnskola med tydliga pedagogiska ambitioner att ta vara på varje barns förmåga till tidig inläring.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

En utvärderingsstudie från Skolverket (Skolverkets rapport 201) av införandet av förskoleklasserna visar att reformen i vissa kommuner inneburit en ”skolifiering” av förskoleklassen. Verket menar dock att det är svårt att redan efter tre år kategoriskt värdera hur reformen fallit ut och att det är svårt att göra generella bedömningar kring kvaliteten. I riksdagens beslut om budgetpropositionen för 2002 (bet. 2001/02:UbU1, rskr. 97) avsattes medel till utveckling av skolväsende och barnomsorg. I propositionen angavs att medlen bl.a. skulle användas till en förstärkning av Skolverkets utvecklingsinsatser vad gäller integration mellan förskoleklass, grundskola och fritidshem. Utskottet vill i sammanhanget markera vikten av att förskolepedagogiken får genomslag i verksamheten. Utskottet vill också erinra om Skollagskommitténs uppdrag att lämna förslag till hur integrationen mellan förskoleklass, skola och fritidshem skall regleras i skollagen.

Vad gäller yrkandet om barnskola har utskottet behandlat och avstyrkt motsvarande yrkande i betänkandet *Maxtaxa och allmän förskola* (2000/01:UbU5) och i budgetbetänkandet för 2001 (2000/01:UbU1). Riksdagen har varje gång avslagit yrkandet. Utskottet har ingen annan uppfattning nu. Utskottet hänvisar också till Skollagskommitténs uppdrag att utreda om och i så fall föreslå hur förskolan kan bilda en egen skolform inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdom.

Skolbarnsomsorg

Motioner

Kristdemokraterna menar i motion 2001/02:Ub548, yrkande 7, att skolbarnsomsorgen för 10–12-åringarna är svårt eftersatt i många kommuner. Kommunens tillsyn är också ofta bristfällig. Kristdemokraterna pekar också på bristande styrning, avsaknad av behovsinventeringar, dåliga lokaler och brist på personal. Kommunerna måste ta sitt ansvar och utveckla skolbarnsomsorgen, framför allt för åldersgruppen 10–12 år. Miljöpartiet menar i motion 2001/02:Ub455 (i denna del) att det är viktigt att skolorna inte av besparingsskäl gör avkall på kvalitetskrav inom fritidsverksamheten. Barngrupperna är t.ex. ofta alldeles för stora, och tillsynen över denna del av skolans verksamhet är illa organiserad. Skolverkets och kommunernas ansvar för en god tillsyn bör förtydligas och tillsynen få en fastare organisation.

I motion 2001/02:So501, yrkande 1, menar Centerpartiet att skolan och skolbarnsomsorgen har möjlighet att stärka barns och ungdomars förmåga att

naturligt umgås i en storstadsmiljö och har därför ett stort ansvar att lyfta fram mångfaldsaspekterna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena. Ansvaret för skolbarnsomsorgen vilar på kommunerna. Kommunerna är skyldiga att tillhandahålla förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg för barn i åldern 1–12 år i den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller barnets eget behov. Skolverket har i uppdrag att säkra kvalitet och likvärdighet inom skolbarnsomsorgen. I en rapport från verket som refereras i budgetpropositionen för 2002 har konstaterats att endast ca 13 % av barnen i åldersgruppen 10–12 år har tillgång till någon form av skolbarnsomsorg. Utskottet noterar också att Skolverket i sin årsredovisning för 2001 gör bedömningen att man behöver stärka sin kompetens inom området och att barnomsorgsfrågorna behöver integreras bättre i Skolverkets arbete så att inte skolperspektivet dominerar.

Utskottet menar att det är viktigt att skolbarnsomsorgen fungerar tillfredsställande och att de elever och föräldrar som så önskar också har tillgång till sådan omsorg. Utskottet menar dock att något särskilt uttalande från riksdagen inte erfordras då regeringen redan har uppmärksammat frågan. I övrigt menar utskottet att den ansvarsfördelning som finns mellan stat och kommun innebär att det är kommunerna som själva bestämmer innehållet i skolbarnsomsorgen. Frågor om tillsyn har behandlats under avsnittet *Barnomsorgens verksamhet och tillsyn*.

Förskolans personal m.m.

Motioner

I tre motioner finns yrkanden som avser personalens utbildning inom barnomsorgen. Folkpartiet begär i motion 2001/02:Ub222, yrkande 24, att högskoleutbildade förskollärare skall ha ansvaret för den pedagogiska verksamheten i förskolan. Man menar att när förskolan nu har ett större pedagogiskt ansvar än tidigare är det oerhört viktigt att det är utbildad personal som har huvudansvaret. Folkpartiet menar också att andelen förskollärare skall öka och att målet är att all personal med pedagogiskt ansvar skall vara högskoleutbildad (motion 2001/02:Ub220 yrkande 8). I motion 2001/02:Ub548 yrkande 8 framhåller Kristdemokraterna att de som arbetar med barn utifrån sina olika specialiteter måste ges goda möjligheter till kompetenshöjning, vidareutbildning och forskning. Det är viktigt att utbildningen omfattar såväl kunskaper om de internationella konventioner som gäller barn, familj och utbildning som kunskaper om att se och tolka barns signaler när de far illa.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet har behandlat frågor om förskollärares pedagogiska ansvar och fortbildning och vidareutbildning av personal, senast i betänkandet *Maxtaxa och allmän förskola* (bet. 2000/01:UbU5). I betänkandet hänvisade utskottet till betänkandet *Läroplan för förskolan* (bet. 1997/98:UbU16). Utskottet anförde bl.a. följande.

Att förskolan nu får en läroplan är ett uttryck för de krav som ställs på att den pedagogiska verksamheten skall ha hög kvalitet. – – – Kommunerna har ansvar för att kvaliteten i förskolan utvecklas. Utskottet vill betona att det ankommer på dem att organisera verksamheten och anskaffa den kompetens som behövs för att målen i läroplanen skall kunna nås. I likhet med regeringen utgår utskottet från att kommunerna satsar på välutbildad personal för att garantera hög professionalitet.

I betänkandet *Maxtaxa och allmän förskola* (bet. 2000/01:UbU5) anförde utskottet bl.a. följande.

Utskottet erinrar vidare om att det i 2 a kap. 3 § skollagen föreskrivs att det inom förskoleverksamheten skall finnas personal med sådan utbildning eller erfarenhet att barnens behov av omsorg och en god pedagogisk verksamhet kan tillgodoses. Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna beträffande vikten av fortbildning och vidareutbildning av förskolans personal. Det är kommunernas ansvar att fortbilda sin personal. Enligt utskottets uppfattning kommer strukturen i den nya lärarutbildningen att innebära ett ökat utbud av olika kurser och specialiseringar som med fördel kan användas av förskolans och skolans personal för kompetensutveckling (prop. 1999/2000:135, bet. 2000/01:UbU3).

Utskottet finner ingen anledning att ändra sina ställningstaganden.

Pedagogiskt ansvar i förskolan

Motionen

Folkpartiet menar i motion 2001/02:Ub220, yrkande 6, att det är lika viktigt att behörig personal skall ha pedagogiskt ansvar inom förskolan som det är att behöriga grundskolelärare skall undervisa inom grundskolan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet. Frågan om pedagogiskt ansvar har behandlats ovan i avsnittet *Förskolans personal m.m.*

Tillståndsgivning för förskolor

Motionen

Miljöpartiet föreslår i motion 2001/02:Ub454 (i denna del) att en utredning skall tillsättas för att dels närmare undersöka hur tillståndsgivningen för att starta enskilda förskolor hanteras i landets samtliga kommuner, dels lämna förslag om ett nytt system för tillståndsgivning och därvid särskilt beakta möjligheten att införa regler som liknar dem som gäller tillståndsgivning i grundskolor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet i denna del.

Enligt gällande bestämmelser i skollagen behöver en enskild förskola få tillstånd av kommunen för att driva verksamheten. Utskottet anser att det är rimligt att sådana beslut fattas på lokal nivå och är inte berett att föreslå några ändringar i skollagen på denna punkt.

Övergripande frågor om skolan**Utskottets förslag i korthet**

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna rörande förändringar i fråga om övergripande regler för skolan.

Jämför *reservationerna 1 (kd), 2 (fp), 5 (m), 6 (c), 7 (m, fp), 3 (mp) och 8 (m, c, fp)*.

Skolans ställning och uppgift, m.m.*Motioner*

Moderaterna menar i motion 2001/02:Ub233 att förnyelsen av skolan har misslyckats. De socialdemokratiska regeringarna har inte försäkrat sig om att göra regelverk, mål och intentioner väl kända och därför underlåtit att ta initiativ när okunskap eller missförhållanden blivit uppenbara. Därutöver har den avreglering som borde ha genomförts uteblivit. Moderaterna begär ett tillkännagivande om vikten av att göra regelverk, mål och intentioner kända (yrk. 1). I samma motion redovisar Moderaterna sin uppfattning att varje individ behövs och är viktig tillsammans med tron på att alla kan uppnå skolans grundläggande mål eller leder till öppenhet för en mångfald när det gäller arbetsformer och pedagogik. Tilltron till varje barns och ungdoms förmåga är grundläggande för att skolan skall nå goda resultat. Det är viktigt att skolan prioriterar skolans kunskapsmål och att de som arbetar där har höga förväntningar på att elever är läroaktiga (yrk. 3). I motion 2001/02:A391 yrkande 2 menar Moderaterna att det svenska utbildningssystemet inte klarar att möta vare sig enskildas behov eller arbetsmarknadens krav. Många rapporter påvisar brister i elevernas baskunskaper: Många uppnår inte behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan och många gymnasieelever lyckas inte fullfölja sina gymnasiestudier.

I motion 2001/02:Ub270 (kd) föreslås att en utredning som granskar skolans mål tillsätts. Motionären menar att det kan ha skett en förskjutning i uppfattningen om vad som krävs för att målen skall vara uppfyllda. Detta kan innebära att kraven har blivit större på eleverna. Det verkar också enligt motionären finnas lokala skillnader i tolkningen av grund- och gymnasieskolans mål. Målen skall vara så precist beskrivna att detta inte skall kunna före-

komma. Finns det utrymme för tolkning sätts de målrelaterade betygen ur spel.

Folkpartiet framför i motion 2001/02:So637, yrkande 1, att ökad kunskap och kvalitet i skolan krävs för att det personliga ansvaret och den egna makten över vardagen skall kunna öka. En kunskapsskola behövs, som ger de unga en gedigen grund att stå på i livet. I motion 2001/02:Ub286 (m) yrkande 1 framhåller motionären att god utbildning både i ett individ- och samhällsperspektiv är viktigare än någonsin tidigare och att god utbildning är både den bästa och kanske också den enda fungerande välfärdspolitiken. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande att tillgång till god utbildning är en rättighet för alla svenska barn och ungdomar. Alla skall erbjudas möjligheten till en individuellt anpassad utbildning. I motion 2001/02:Ub363 (s) yrkande 1 menar motionärerna att det är viktigt att slå vakt om skolan både som förmedlare av de grundläggande demokratiska värden som samhället vilar på och av uppgiften att främja lärande. Motionärerna framhåller också (yrk. 3) att målet är en skola för alla och att hela läroplanen skall förverkliga såväl kunskapsmålen som de övergripande värdegrundsmålen. Alla elever har rätt till en utmanande och stimulerande skola där det finns förutsättningar för dem att nå målen. Miljöpartiet menar i motion 2001/02:N364, yrkande 3, att det finns behov av att skapa strategier för att förändra attityden till utbildning, kunskap och skolan i sig.

I motion 2001/02:Ub240, yrkande 1, begär Centerpartiet ett tillkännagivande att en arbetsgrupp för att studera resursanvändning och måluppfyllelse i kommunerna skall tillsättas. Centerpartiet menar att resultaten i den svenska skolan vid en internationell jämförelse inte motsvarar de resurser som läggs ned. En utvärdering måste därför göras av hur kommunernas anslag till skolan fördelas och hur mycket av de ekonomiska resurserna som faktiskt går till skolans huvuduppgift att ge eleverna kunskaper. I samma motion, yrkande 2, begärs att regeringen lägger fram förslag till reformer för att skolan skall kunna utföra sitt uppdrag. En reform är att alla skall ges rätt till kunskaper genom att skolan anpassas efter alla elevers olika förutsättningar. Skolans åtagande slutar inte förrän eleven uppnår kunskapsmålen för grundskolan. En annan reform innebär att kommunernas ansvarstagande för skolan måste öka. Staten måste också öka resurserna och ge möjlighet för verklig kommunal styrning. Den tredje reformen är att fler lärare skall anställas. Rekryteringen bör också breddas. I motion 2001/02:Ub523 (s) yrkande 1 pekar motionärerna på ett antal vägar för skolans utveckling. Angelägna områden är bl.a. en skola för alla, skolan som en viktig del av samhället och regelbundna utvecklingsamtal; skolan skall stärka elevernas självförtroende och självkänedom och stärka den sociala kompetensen samt delaktigheten och inflytandet för elever och föräldrar.

I motion 2001/02:Ub287 (m) yrkande 6 framhålls att det är nödvändigt att reda ut problemen i skolan för att gymnasieskolan skall kunna stärkas. De brister som finns i grundskolan gör att elever inte får med sig de baskunskaper som krävs för att klara gymnasiet. I motion 2001/02:Ub290 (m) yrkande 2

menar motionären att riksdagen skall lägga fast nationella riktlinjer och mål för skolans verksamhet. Det skall vidare finnas en nationell målbaserad läroplan, medan hur målen uppnås skall avgöras av respektive skola.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Yrkandena behandlar ett stort antal frågeställningar och förslag till tillkännagivanden. Vissa yrkanden är välkända och har behandlats av utskottet tidigare under mandatperioden. Liksom tidigare instämmer utskottet i vissa av de synpunkter på skolan som kommer fram i motionerna. Exempelvis är det viktigt att skolregleringarna är välkända och att förväntningarna i skolan skall vara höga på elevernas förmåga. Vidare är det självfallet så att en god utbildning spelar en stor roll i välfärdspolitiken och att en god utbildning är en rättighet för barn och ungdomar. Utskottet menar dock att yrkandena inte föranleder några uttalanden från riksdagens sida. När det gäller de krav på reformer och utredningar som framförs i motionerna hänvisar utskottet till Skollagskommitténs arbete.

Förmedling av kunskaper

Motionen

Moderaterna understryker i motion 2001/02:Ub233 yrkande 5 att skolans uppgift är att förmedla kunskaper. Undervisning och annan verksamhet som syftar till kunskapsutveckling måste stå i centrum för skolans arbete. Skolans legitimitet avgörs av undervisningens kvalitet och i vilken utsträckning skolan får vara en stimulerande plats för lärande.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandet. Utskottet menar att det självklart är så att skolans huvuduppgift är att förmedla kunskaper och yrkandet bör inte föranleda något uttalande från riksdagens sida.

Skolverkets tillsyn

Motionen

Miljöpartiet presenterar sina förslag om skolan i motion 2001/02:Ub455 (i denna del). Miljöpartiet anser att skolan skall vara en skola för alla. Man menar att det är angeläget att de förstärkningar av kommunernas ekonomi som nu görs, verkligen kommer skolan till del. Parallellt med den pågående utvecklingen av skolväsendet måste särskild uppmärksamhet riktas mot de elever som har behov av särskilt stöd. Miljöpartiet menar att det skolan framför allt behöver under den närmaste framtiden är arbetsro och ökade resurser. Det skall ankomma på Skolverket att i tillsynsarbetet uppmärksamma att elever med behov av särskilt stöd också får detta. Miljöpartiet menar att till-

synen över skolan borde skärpas så att elevernas rättigheter till likvärdig utbildning och trygghet i skolan kan garanteras. Det är viktigt att tillsynen även täcker undervisningens innehåll och sociala förhållanden vid skolan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandet (i denna del). Utskottet har behandlat frågan om Skolverkets tillsyn senast i betänkande 2001/02:UbU1. Utskottet menade då att något särskilt uttalande om tillsynen inte behövdes då regeringen uppmärksammat denna fråga. Utskottet uttalade också att regeringen skulle hålla riksdagen informerad om omfattningen och inriktningen av utvecklingen av tillsynsverksamheten. Utskottet har ingen annan uppfattning nu.

Sanktionsmöjligheter mot kommunerna

Motionen

I motion 2001/02:Ub240 yrkande 10 begär Centerpartiet ett tillkännagivande om sanktionsmöjligheterna mot kommuner i syfte att säkerställa en nationellt likvärdig skola. Centerpartiet menar att det finns anledning att se över statens sanktionsmöjligheter mot kommuner och eventuellt införa sådana mot kommuner som trots upprepad kritik från Skolverket inte korrigerar brister i den egna verksamheten. Staten måste se till att skolhuvudmän och skolledningar verkligen når målen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet avstyrker motionsyrkandet. Den kommitté som för närvarande ser över skollagstiftningen, Skollagskommittén, har i uppdrag att utreda om statens sanktionsmöjligheter behöver förstärkas.

Skolplikt m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena rörande tidpunkten för skolstart och för när en elev kan lämna grundskolan, skolplikt, rätt till utbildning och införande av grundskoleexamen.

Jämför *reservationerna* 9 (m, kd, c, fp), 2 (fp), 10 (m, fp, kd), 5 (m), 6 (c) och 7 (m, fp).

Motioner

Moderaterna tar upp frågan om *flexibel skolstart* i motion 2001/02:Ub233. I yrkande 12 föreslår Moderaterna att barn vars föräldrar så önskar skall få börja grundskolan från det år barnet fyller sex år och fram till det år barnet

fyller åtta. Därmed finns ett ordentligt spann i tiden som gör att bättre hänsyn kan tas till alla barns speciella förutsättningar. Kristdemokraterna redovisar sin syn på skolstarten i motion 2001/02:Ub446. Kristdemokraterna menar att alla är olika och lär på olika sätt och under olika lång tid. Somliga är skolmogna vid fem eller sex års ålder, andra först då de fyllt sju eller kanske åtta år. Övergången mellan förskola och skola bör således ske vid olika åldrar för olika barn. Skolstarten bör därför vara individuellt flexibel och ske successivt (yrk. 5).

Folkpartiet föreslår i motion 2001/02:Ub222, yrkande 17, att eleverna normalt skall **börja grundskolan vid sex års ålder**. Elever skall också kunna börja senare om det är lämpligare med tanke på deras mognadsnivå.

Moderaterna menar också att det behövs en ökad medvetenhet om att **skolplikten** kan upphöra tidigare än det år eleven fyller sexton år om han eller hon nått grundskolans mål. Det saknas i dag former för sådan prövning. Elever som inte nått grundskolans mål efter nio år skall enligt Moderaterna erbjudas ett extra år så att de slipper gå vidare till gymnasieskolan med otillräckliga kunskaper (mot. 2001/02:Ub233, yrk. 15). Ett motsvarande yrkande återfinns också i den moderata motionen 2001/02:Ub483, yrkande 1. Moderaterna menar att ingen skall tvingas lämna grundskolan utan godkända baskunskaper i svenska, engelska och matematik. Eleverna skall i stället erbjudas ett extra år inom grundskolan. Kristdemokraterna menar också i motion 2001/02:Ub446, yrkande 6, att det skall finnas möjlighet att förlänga skolgången på grundskolenivå med ett år för de elever som önskar det och som bedöms ha behov av det för att uppnå de uppsatta målen. En ökad flexibilitet efterfrågas också. Elever som lär sig fortare än andra skall också kunna gå igenom grundskolan snabbare. I motion 2001/02:Ju325 (m), yrkande 2, understryker motionärerna att skolans uppgift är att utveckla elevernas kunskaper så att inga elever lämnar skolan utan att kunna läsa och skriva.

I motion 2001/02:Ub463 (m) yrkande 1 menar motionären att inget barn skall behöva lämna grundskolan med mindre än erforderliga baskunskaper. Elevens **rätt till kunskap** måste stärkas i skollagen.

Folkpartiet menar i motion 2001/02:Ub222, yrkande 3, att skollagen skall ändras så att alla elever har rätt till undervisning och stöd även efter skolpliktens upphörande tills de blir behöriga till gymnasieskolans nationella program eller kan börja i vuxenutbildning. Syftet är att uppmuntra kommunerna att sätta in stöd tidigt. I motion 2001/02:Ub240 yrkande 3 föreslår Centerpartiet att det i skollagen skall införas en individuell kunskapsrätt för alla elever i grundskolan. Det bör klargöras att kommunen och skolan har ett åtagande som inte är avklarat förrän eleven uppnår kunskapsmålen för grundskolan. I motion 2001/02:Ub463 (m) yrkande 2 menar motionären att skolplikten bör omvandlas från att gälla ett visst antal skolår, till att bli en individuell rätt till de insatser som gör att man kan nå en viss definierad grundkunskap.

Folkpartiet menar i motion 2001/02:Ub222 yrkande 4 att elever skall **lämna grundskolan när målen nåtts** i stället för efter en viss tidpunkt. Detta leder till en mer flexibel grundskola där antalet terminer inte är fixerat.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen, senast i betänkandet *Maxtaxa och allmän förskola*, 2000/01:UbU5, avstyrkt motionsyrkanden om ändrad skolstartsålder och riksdagen har också avslagit dem. Utskottet har ingen annan uppfattning nu. Alla sexåringar har rätt att delta i förskoleklassen. Det finns möjlighet att börja skolan vid sex eller sju års ålder. Om det finns särskilda skäl och ett barns vårdnadshavare begär det kan skolplikten uppskjutas till dess att barnet fyller åtta år. Utskottet ser det som en styrka att det finns ett betydande mått av flexibilitet i det nuvarande systemet och därigenom möjlighet att med utgångspunkt i det enskilda barnets behov besluta när skolstarten skall ske.

Utskottet har vid upprepade tillfällen framhållit vikten av att alla elever skall ges möjlighet att nå målen för grundskolan; senast i betänkandet *Skolan* (bet. 2000/01:UbU13). Alla elever når inte målen för skolan samtidigt och på samma sätt. Undervisningen skall således anpassas till varje elevs förutsättningar och behov, något som både framgår av skollagen (1 kap. 2 §) och läroplanen (Lpo 94). En del elever kan behöva extratid i grundskolan, vilket är möjligt enligt gällande bestämmelser (4 kap. 10 § skollagen). För elever i grundskolan upphör skolplikten med utgången av vårterminen det år eleven fyller 16 år. Om eleven då inte tillfredsställande har slutfört det sista skolåret har han eller hon rätt att få tillfälle att göra detta under högst två år efter det att skolplikten upphörde.

I skollagen anges som huvudregel att skolplikten upphör vid utgången av vårterminen det kalenderår eleven fyller 16 år (3 kap. 10 § första stycket). Skolplikten kan dock upphöra dessförinnan om eleven tillfredsställande slutfört högsta årskursen i grundskolan eller visat sig ha motsvarande kunskaper vid en särskild prövning (3 kap. 10 § andra stycket). Vidare får rektorn, efter medgivande från vårdnadshavaren, flytta en elev till en högre årskurs om eleven har goda förutsättningar att klara detta (6 kap. 5 § grundskoleförordningen). I fråga om elever som når målen snabbare än andra elever vill utskottet framhålla att målen att sträva mot i läroplanen är utformade så att det finns utrymme för alla elever att utvecklas inom grundskolans ramar.

Sammantaget anser utskottet att det finns tillräckliga möjligheter att anpassa tiden i grundskolan till olika elevers behov. Utskottet finner därför inte skäl att förorda en ändring av bestämmelserna om skolplikt och rätt till kunskap.

Grundskoleexamen

Motioner

Moderaterna föreslår i 2001/02:Ub233 yrkande 14 att frågan om ett slags grundskoleexamen utreds och en sådan ger behörighet till fortsatta studier i gymnasieskolan. I 2001/02:Ub287 (m) yrkande 5 föreslår motionären att när

en elev når kunskapsmålet för grundskolan skall han eller hon ges ett kvitto på detta i form av en grundexamen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena. Utskottet menar att det är obehövligt med en grundskoleexamen. Avgångsbetyget från grundskolan fyller enligt utskottets mening de syften som motionärerna efterfrågar.

Betyg m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena avseende förändringar i fråga om betygen.

Jämför *reservationerna 9 (m, kd, c, fp), 1 (kd), 2 (fp), 5 (m) och 7 (m, fp).*

Gällande bestämmelser

Nuvarande betygssystem i grundskolan regleras i 7 kap. grundskoleförordningen. Det innebär att ämnesbetyg ges i slutet av varje termin fr.o.m. årskurs 8 i tre steg, nämligen Godkänd (G), Väl godkänd (VG) och Mycket väl godkänd (MVG). Om en elev inte har nått upp till de mål som bestämts för ämnet eller ämnesblocket får eleven inget betyg. I stället skall på begäran av eleven eller elevens vårdnadshavare ett skriftligt omdöme ges om elevens kunskapsutveckling i ämnet eller ämnesblocket.

Slutbetyget från årskurs 9 sätts med hjälp av kursplanernas mål samt nationella betygskriterier som utfärdats i anslutning till kursplanerna i varje ämne. Till stöd för en enhetlig bedömning för hela landet finns obligatoriska nationella ämnesprov i svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik. Ämnesprov i samma ämnen kan också användas i slutet av årskurs 5 för att bedöma elevernas kunskapsutveckling.

Minst en gång varje termin skall läraren, eleven och elevens vårdnadshavare ha utvecklingssamtal om elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling. På begäran av elevens vårdnadshavare skall läraren som ett komplement till utvecklingssamtalet lämna skriftlig information om elevens skolgång. Sådan information får dock inte ha karaktären av betyg.

Överläggningar om ett förändrat betygssystem

Motionen

Centerpartiet föreslår i motion 2001/02:Ub322 yrkande 5 att överläggningar skall hållas med riksdagspartierna för att nå en bred överenskommelse om ett förändrat betygssystem.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Skolverkets nationella kvalitetsgranskning 2000 om betyg och bedömning visade att det förekom betydande brister i skolans arbete vad gällde rättvisa och likvärdighet. Verket menade att kompetensutveckling kopplad till utformning av kunskapsmål och kriteriernas funktion och utformning har förekommit i alltför blygsam omfattning och att den kompetensutveckling som skett i samband med införandet av betygssystemet därefter helt eller till stor del har upphört. Granskningen visar också att det ofta inte finns en samsyn i fråga om vilka krav som ställs för olika betygssteg. Skolverket har våren 2001 redovisat ett arbete som innebär att skolorna har fått tillgång till ett kommentarmaterial om bedömning och betygssättning. Materialet innehåller en genomgång av bakgrund och författningsbestämmelser men också en praktisk del med frågor och svar om bedömning och betygssättning baserade på intervjuer med ett stort antal lärare. I december 2001 fick Skolverket dessutom ett uppdrag om kompetensutveckling av lärare. Verket skall planera en kompetensutveckling av lärare i grundskolan, gymnasieskolan och gymnasial vuxenutbildning om kunskapsbedömning och betygssättning.

Utskottet menar också att det nuvarande betygssystemet har funnits alltför kort tid för att det skall vara möjligt att uttala sig om dess egentliga effekter. Det bör därför, enligt utskottets mening, inte vara aktuellt med en översyn av betygssystemet.

Fler betygssteg*Motioner*

Folkpartiet menar i motion 2001/02:Ub222 yrkande 7 (i denna del) att det bör finnas fler betygssteg eftersom det är för få steg i dag för att betygen skall visa vilka kunskaper eleven har uppnått. Betygsskalan bör bli sexgradig. Kristdemokraterna menar i motion 2001/02:Ub446 yrkande 12 (i denna del) att målrelaterade betyg bör ges i en sexgradig skala. I motion 2001/02:Ub212 (kd) begärs ett tillkännagivande att en förändring av betygssystemet till en betygsskala med minst sex olika steg skall genomföras. De tre betygsstegen som finns nu samt möjligheten att inte få betyg alls är för trubbiga eftersom skillnaderna mellan de olika stegen är för stora. Motionärerna föreslår också att de elever som inte kvalificerat sig för betyget Godkänd i väntan på fler steg skall kunna få sina kunskaper dokumenterade i alla fall. Motsvarande yrkande återfinns i motionerna 2001/02:Ub419 (kd) och 2001/02:Ub495 (kd).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena. Utskottet har behandlat motsvarande motionsyrkanden (senast i bet. 1999/2000:UbU15 och 2000/01:UbU13). Utskottet finner inte anledning att nu ändra sina tidigare ställningstaganden.

Betyg tidigare

Motioner

Moderaterna menar i motion 2001/02:Ub233 yrkande 16 att nationella betyg behövs för att säkra möjligheter till nationella jämförelser och kvalitetssäkring. De kan också vara användbara för antagning till senare utbildningar samt vara ett pedagogiskt verktyg under förutsättning att ytterligare ett betygssteg införs. De nationella betygen skall ges efter riktlinjer som gäller för alla skolor. I yrkande 17 föreslår Moderaterna att skollagen bör ändras för att ge utrymme för skolor som så önskar, att sätta betyg tidigare. Staten skall enbart reglera när obligatoriska betyg skall ges. Dock måste betyg enligt Moderaterna sättas senast i årskurs 6. Betygskriterier och antal steg för lokala betyg fastställs lokalt. Folkpartiet menar i motion 2001/02:Ub222 yrkande 7 (i denna del) att betyg bör sättas tidigare än i årskurs åtta. Folkpartiet anser att elever, föräldrar, skola och skolpolitiker bör få det tydliga besked om elevens kunskapsutveckling som betyget innebär, från årskurs sex. I motion 2001/02:Ub446, yrkande 12 (i denna del) föreslår Kristdemokraterna att betyg skall ges från och med årskurs sju för att eleverna skall hinna vänja sig vid systemet i god tid före slutbetyget i årskurs nio. Även i motion 2001/02:Ub342 (kd) yrkande 1 finns motsvarande uppfattning om när betyg skall ges. I motion 2001/02:Ub287 (m) yrkande 1 framhåller motionären att skolans signalsystem måste vara tydligt vad gäller hur eleverna tillgodogör sig kunskap. Att tillräcklig tydlighet saknas är en anledning till att barn kan gå igenom hela grundskolan utan att brister i läs- och skrivförmågan uppmärksammas eller åtgärdas. I yrkande 2 anförs att betyg eller skriftliga omdömen bör införas redan från årskurs 1. Vilken form skolan använder bör vara upp till de enskilda skolorna att avgöra. Dock bör betyg ges senast från årskurs 6 (yrk. 4).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena. Utskottet har behandlat motsvarande motionsyrkanden (senast i bet. 1999/2000:UbU15 och 2000/01:UbU13). Utskottet finner inte anledning att nu ändra sina tidigare ställningstaganden.

Nationella prov

Motioner

Folkpartiet menar i motion 2001/02:Ub222 yrkande 9 att nationella prov ger möjlighet att upptäcka elever som är i behov av stöd. De ger också en samlad bild av skolans resultat. Folkpartiet föreslår att nationella prov skall genomföras regelbundet eftersom det är det bästa sättet att kvalitetssäkra skolan. De nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik skall vara obligatoriska redan i grundskolans tredje år. I motion 2001/02:Ub287 (m) yrkande 7

föreslår motionären att nationella prov, som visar hur varje elev ligger till och vilka som behöver särskilt stöd, bör genomföras årskursvis.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår avslag på motionsyrkandena. Utskottet erinrar om att riksdagen under senare år vid ett flertal tillfällen på utskottets förslag avslagit motionsyrkanden om fler obligatoriska nationella prov i grundskolan (jfr bet. 1999/2000:UbU15 och bet. 2000/01:UbU13). Utskottet har inte ändrat uppfattning.

Prövnings- och ansvarsnämnd

I motion 2001/02:Ub256 (fp) föreslås att en prövnings- och ansvarsnämnd för skolan införs. Insyn i bedömningar vid betygssättning ökar eleverns och föräldrars förståelse för lärarnas uppgift, vilket i sin tur kan förbättra samarbetet mellan hem och skola. Lärarkåren blir kompetentare som bedömare och rätts-säkerheten ökar för eleverna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandet. Skollagskommittén utreder och kommer att lämna förslag till hur en ökad rättssäkerhet för eleverna kan åstadkommas. Enligt uppgift från Skollagskommittén skall kommittén inom ramen för översynen av skollagarna behandla frågor som rör kontakter mellan skolan och familjen när det gäller barn i grundskolan.

Skriftliga omdömen och utvecklingssamtal

Motioner

Moderaterna menar i motion 2001/02:Ub233 yrkande 18 om att föräldrar i skollagen skall tillförsäkras rätt att få information om sina barns skolgång. Det skall också vara fritt för skolorna att ge sådan information genom skriftliga omdömen. I motion 2001/02:Ub287 (m) yrkande 3 menar motionären att de enskilda skolorna själva skall få avgöra om betyg eller skriftliga omdömen skall få ges. Motionären i motion 2001/02:Ub342 (kd) yrkande 2 anser att skriftlig information bör ges om elevens kunskap och utveckling i förhållande till de angivna kravnivåerna i läroplanen. Det är viktigt för att de elever som behöver särskilt stöd för att uppnå målen skall kunna få det på ett tidigt stadium.

Folkpartiet anser i motion 2001/02:Ub222 yrkande 8 att elevernas vårdnadshavare skall erbjudas skriftliga omdömen om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling från och med första årskursen. Grundskoleförordningen bör ändras så att skolorna har full möjlighet att lämna information om hur det går för eleverna redan från första året. I samma motion, yrkande 10, framhåller Folkpartiet att utvecklingssamtalen är oerhört viktiga för elever, föräldrar och lärare. Elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling utvärderas

och uppmuntras genom dessa samtal. Folkpartiet anser att utvecklingssamtal skall föras redan i förskolan och genom hela grundskoletiden. I motion 2001/02:Ub446 yrkande 11 framhåller också Kristdemokraterna utvecklingssamtalets betydelse. Kristdemokraterna menar att det är ett viktigt område när det gäller att utveckla samarbetet mellan föräldrarna och skolan. En individuell studieplan skall göras upp och sedan följas upp. Utvecklingssamtalen bör dokumenteras skriftligt. I samma motion, yrkande 13, föreslår Kristdemokraterna att den avlämnande skolan skall ha en skyldighet att utarbeta ett skriftligt omdöme till de elever som inte når upp till fastställd kravnivå, oavsett om eleven begär det eller inte.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena. Utskottet har behandlat motsvarande motionsyrkanden (senast i bet. 1999/2000:UbU15 och 2000/01:UbU13). Utskottet finner inte anledning att nu ändra sina tidigare ställningstaganden.

Utskottet vill dock peka på att Skolverket stöder utvecklingen av utvecklingssamtal och skriftlig information, bl.a. genom en interaktiv webbplats på skoldatanätet. Senare kommer Skolverket att sammanställa det material som kommit in och visa på intressanta exempel från skolor som arbetar aktivt med dessa frågor.

Ordning i skolan

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena rörande ordningsfrågor i skolan.

Jämför *reservationerna 1 (kd), 2 (fp) och 5 (m)*.

Motioner

Moderaterna framhåller i motion 2001/02:Ju266 yrkande 2 att ordning i skolan är nödvändigt för att elever skall ha en chans att tillägna sig kunskap. Var fjärde elev lämnar i dag skolan med ofullständiga betyg, och enligt Moderaterna är en bidragande orsak skolk och bristande ordning. En fungerande skola måste präglas av lugn och ordning, inte av rån och våld. Vidare föreslår Moderaterna i motion 2001/02:Ub233 yrkande 7 att en översyn skall göras av skolförordningens bestämmelser om disciplinära åtgärder mot elever. Översynen bör bl.a. omfatta om elever som inte uppfyller elementära krav på uppförande skall kunna stängas av och vilken ansvarsfördelning som bör råda mellan hem och skola när det gäller elevers uppförande. Vidare menar Moderaterna att skolorna borde åläggas en skyldighet att informera föräldrar och skolhuvudmän i ordnings- och uppförandefrågor (yrk. 8). Motsvarande yrkande finns i Moderaternas motion 2001/02:Ub265 yrkande 1. Moderaterna

menar att en viktig utgångspunkt måste vara att elevers uppförande och beteende kommer till föräldrarnas kännedom. Föräldrarna har huvudansvaret för barnens fostran och skolans uppdrag handlar om ett samarbete med dem.

I motion 2001/02:Ub265 yrkande 2 menar Moderaterna att de skriftliga omdömena bör innehålla information om elevens uppförande och ordning. Moderaterna föreslår också att skollagen bör förändras så att varje skola får rätt att sätta betyg i ordning och uppförande. Betygskriterier för sådana skall utarbetas lokalt och vara en del av den enskilda skolans kvalitetsarbete (yrk. 3). I yrkande 4, samma motion, framhåller Moderaterna att skolsystemet i allmänhet måste ge signaler som innebär att skolan och samhället fäster avseende på elevers uppförande. I dag innebär avsaknaden av betyg att detta inte uppfattas som en betydelsefull komponent i en elevs register. I motion 2001/02:Ub433 (m) yrkande 2 föreslås att regeringen skall ge Skolverket i uppdrag att införa betyg i uppförande och ordning för att upprätthålla ordning och skapa studiero och arbetsro för alla som vistas i skolans klassrum. Även i motion 2001/02:Ub342 (kd) yrkande 3 föreslås att skolan skall kunna ge skriftliga omdömen i ordning och uppförande. Eleven mår oftast bra av att veta vad som är acceptabelt och vad som inte är det.

Folkpartiet förordar i motion 2001/02:Ub222 yrkande 13 att skolan utfärdar ett handlingsprogram mot skolka som anger vilka regler som skall gälla och hur de skall upprätthållas. Folkpartiet menar också att det skall vara möjligt att ange ogiltig frånvaro på terminsbetygen. I tidigare årskurser skall föräldrarna regelbundet få skriftlig information om sina barns frånvaro. Motsvarande yrkande återfinns i 2001/02:Ub225 yrkande 2. I motion 2001/02:Ub220 yrkande 11 framhåller Folkpartiet att lärare och elever behöver ordning, reda och arbetsro i skolan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att samtliga motionsyrkanden avslås av riksdagen.

Utskottet vill dock framhålla att det självfallet är viktigt att det råder en sådan trivsel och ordning i skolan att elevernas inläring underlättas och att undervisningen kan bedrivas på bästa sätt. Utskottet vill erinra om de möjligheter till disciplinära åtgärder som finns i grundskoleförordningen (6 kap. 9–10 §§). Dessa åtgärder är att uppmana eleven att ändra sitt beteende, kontakta vårdnadshavaren, visa ut en elev återstoden av undervisningspasset samt ge en elev kvarsittning, dvs. att låta eleven under uppsikt stanna i skolan högst en timme efter skoldagens slut. Därutöver anges att förseelser i vissa fall skall anmälas till rektor samt hänskjutas till elevvårdskonferensen. Elevvårdskonferensen skall, efter att ha kontaktat elevens vårdnadshavare, försöka få eleven att bättra sig genom åtgärder som är avpassade efter elevens individuella förhållanden. Om detta inte hjälper skall elevvårdskonferensen anmäla förhållandet till styrelsen för utbildningen för övervägande om lämplig åtgärd. Utskottet menar att grundskoleförordningen ger tillräckliga möjligheter att vidta åtgärder mot en elevers olämpliga uppträdande.

Utskottet vill också erinra om att det anges i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94) att läraren skall samverka med och fortlöpande informera föräldrarna om elevens skolsituation, trivsel och kunskapsutveckling. Information om elevens sociala utveckling skall också ges vid utvecklingssamtalen. Utskottet menar att det inte är nödvändigt att för närvarande reglera kontakterna mellan skola och vårdnadshavare. Enligt uppgift från Skollagskommittén skall kommittén inom ramen för översynen av skollagarna behandla frågor som rör kontakter mellan skolan och familjen när det gäller barn i grundskolan. Kommittén skall också utreda om och i så fall hur ansvarsfördelningen mellan stat och kommun behöver förtydligas.

Värdegrunden

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena om förändringar i fråga om skolans värdegrund.

Jämför *reservation 1 (kd)*.

Motioner

Kristdemokraterna menar i motion 2001/02:Ub548 att det är anmärkningsvärt att inte förskolan står på samma värdegrund som övriga skolformer, dvs. kristen tradition och västerländsk humanism. Kristdemokraterna menar att ett tillägg bör göras snarast för att reglera förskolans värdegrund (yrk. 2). Kristdemokraterna menar vidare i motion 2001/02:Ub446 yrkande 1 att värdegrunden uttrycks mycket diffust i läroplanen i förskolan, då man nöjer sig med att tala om demokratiska värderingar utan att det kopplas till något etiskt synsätt. Kristdemokraterna menar att det är anmärkningsvärt att förskola och grundskola har olika etisk värdegrund som bas för sina respektive verksamheter. Kristdemokraterna anser att läroplanen för förskolan skall hänvisa till den kristna traditionen och den etik som bygger på denna tradition. I samma motion, yrkande 2, framhåller Kristdemokraterna att skolans värdeförmedling måste ske i alla ämnen. Religionsämnet spelar dock en särskild roll för förmedling av det kristna kulturarvet. För att kunna diskutera värdegrunden och etiska frågor men också för att kunna jämföra med och förstå andra kulturer och religioner är det viktigt att alla elever ges goda baskunskaper i det svenska kulturarvet, där kristendomen utgör en viktig kärna. I motion 2001/02:Ub435 yrkande 3 menar Kristdemokraterna att varje skola bör göra en plan för hur man i undervisningen och i hela skolans verksamhet kan omsätta skolans värdegrund i praktiken. Kristdemokraterna menar också att Skolverket bör utöva tillsyn över hur skolor lever upp till värdegrunden i praktiken (yrk. 2). Kristdemokraterna menar också att all samhällsstödd vuxenundervisning bör bygga på värdegrunden i läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94). Kravet på att utbildningen skall vara icke-konfessionell behöver dock inte finnas (mot. 2001/02:Ub549 yrk. 9).

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena, bl.a. med hänvisning till de insatser som hittills gjorts på nationell nivå och till pågående arbete kring värdegrundsfrågor.

Skollagen (1 kap. 2 §) slår fast att verksamheten i skolan skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och att var och en som verkar inom skolan skall främja aktningen för varje människas egenvärde och respekten för vår gemensamma miljö.

Skolans värdegrund formuleras i läroplanerna och anger de grundläggande värden som vårt samhällsliv vilar på – människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta – och som skolan skall förmedla och förankra hos eleverna. Enligt läroplanerna för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) respektive för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) görs detta i överensstämmelse med den etik som förvaltas av kristen tradition och västerländsk humanism, genom individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande.

Utskottet har tidigare haft att behandla motionsyrkanden som rört bristen på hänvisning till kristen tradition och västerländsk humanism i läroplanen för förskolan (Lpfö 98). I betänkandet om införandet av en läroplan för förskolan konstaterade utskottet, med anledning av ett motionsyrkande, att Barnomsorgs- och skolkommittén i sina formuleringar av värdegrunden för förskolan inte tog upp någon hänvisning till den etik som förvaltas av kristen tradition. Detta hade inte mött några invändningar under remissbehandlingen av kommitténs förslag. Utskottet ansåg inte att riksdagen borde göra något uttalande i frågan (bet. 1997/98:UbU16). Utskottet behandlade också frågan under föregående riksmöte (bet. 2000/01:UbU13) och hade då, liksom nu, alltså samma uppfattning.

Under drygt ett år, från februari 1999 t.o.m. utgången av mars 2000, arbetade inom Utbildningsdepartementet en projektgrupp med uppgift att utveckla arbetet med värdegrunden i skolan. Projektgruppen har bl.a. genom olika insatser gett stöd till och stimulerat skolorna att konkretisera värdegrunden i sin verksamhet. Inom ramen för projektet har tagits fram informationsmaterial och rapporter för att fördjupa diskussionen om värdegrunden bland verkamma i skola och lärarutbildning. Arbetet med en utvärdering av värdegrundsåret kommer att avslutas inom kort. Resultatet av utvärderingen skall ligga till grund för fortsatta insatser att stärka arbetet med de grundläggande demokratiska värderingarna.

Skolverket har i regleringsbrevet för 2001 också fått i uppdrag att, i samråd med berörda myndigheter och organisationer, kartlägga förekomsten av rasism, etnisk diskriminering, sexuella trakasserier, homofobi och könsrelaterad mobbning i skolan. Skolverket skall redovisa vilka insatser som behöver vidtas. Uppdraget skall avrapporteras senast den 1 november 2002.

Skollagskommittén skall inom ramen för sitt uppdrag se över hur vissa centrala värdegrundsmål skall få större tyngd. Vidare har en rapport överläm-

nats till Utbildningsdepartementet rörande läroplanerna som styrinstrument (*Samverkande styrning – Om läroplanerna som styrinstrument*, Ds 2001:48). Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

För att stärka kommunernas och skolornas arbete med demokrati- och värdegrundsfrågor har 12 miljoner avsatts under tre år fr.o.m. juni 2001. Umeå universitet i samverkan med Ersta Sköndal högskola samt Göteborgs universitet får projektmedel för detta ändamål.

När det gäller vuxenundervisning vill utskottet erinra om att denna omfattas av läroplanen för de frivilliga skolformerna, och således också av den värdegrund för skolan som redovisas där.

Utskottet anser att det är angeläget att skolans värdegrund omsätts i praktisk handling. Ett omfattande arbete med att föra ut värdegrundsfrågorna i förskolans och skolans verksamhet har pågått under senare tid och pågår fortfarande. Utskottet menar därför att det inte finns anledning för riksdagen att göra något uttalande som rör värdegrunden.

Läroplaner, timplaner och kursplaner

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena om timplanen, undervisningens innehåll och individualisering samt införande och utvidgning av olika ämnen.

Jämför *reservationerna* 8 (m, c, fp), 4 (m, kd), 6 (c), 7 (m, fp), 5 (m), 1 (kd), 2 (fp), 3 (mp) och 11 (v).

Motioner

I två motioner yrkas att **timplanen** skall avskaffas. Folkpartiet menar i motion 2001/02:Ub222 yrkande 16 att det är resultatet en elev uppnår och inte antalet timmar som läggs på varje ämne i skolan som är det viktiga. Antalet nedlagda timmar i ett ämne säger inget om uppnådda kunskaper. Folkpartiet anser att timplanen är ett hinder för individens utveckling eftersom den anger hur många timmar alla elever måste undervisas. I motion 2001/02:Ub240 (c), yrkande 5, menar motionärerna också att timplanen snarast skall avskaffas. Man menar att det finns en inbyggd motsättning mellan målstyrningen av skolan och den tidsstyrning som timplanen innebär. Det är inte antalet timmar som skall utgöra grunden för den likvärdiga utbildningen utan målet för undervisningen.

I motion 2001/02:Ub233 yrkande 2 menar Moderaterna att **utbildningen bör anpassas** till elevens förutsättningar. Skolan finns för att var och en skall kunna få det stöd och de utmaningar han eller hon behöver för sin kunskapsutveckling. I motion 2001/02:Ub240 yrkande 4 menar Centerpartiet att elever i grundskolan bör ges en individuell studieplan. Den individuella studieplanen bör läraren upprätta tillsammans med elev och föräldrar, och den bör gås igenom vid varje utvecklingssamtal. Centerpartiet menar också att

genom en ökad målstyrning och ett förtydligande av kravet att alla elever i grundskolan skall uppnå kunskapsmålen ökar också kraven på skolan att förmedla kunskaper anpassade efter varje elevs förutsättningar. Ansvaret att finna vägar för att uppnå målen och att anpassa skolarbetet efter de lokala förutsättningarna skall ligga lokalt på varje skola (yrkande 6). I motion 2001/02:Ub363 (s) yrkande 2 menar motionärerna att skolan skall vara anpassad till varje enskild elevs förutsättningar och behov. Motionärerna menar att människor lär olika och lär in på olika sätt och att kunskapen sedan kan få uttryck i både teoretisk och praktisk form.

Folkpartiet menar i motion 2001/02:Ub222 yrkande 5 att den enskilde eleven har rätt att läsa i en takt som passar hans eller hennes individuella förutsättningar. Skolan skall därför kunna *dela in basämnena* i särskild och allmän kurs. Indelningen skall bygga på elevernas intresse och behov av stöd.

I motion 2001/02:Ub286 (m) yrkande 3 föreslår motionären att alla barn och ungdomar skall erbjudas möjligheten till en individuellt anpassad utbildning. Motionären menar att den *kommunala enhetsskolan* och likhetsideologin måste avvecklas till förmån för individanpassning av undervisningen.

Utskottets ställningstaganden

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet har behandlat motsvarande yrkanden i betänkandet om skolan 2001 (bet. 2000/01:UbU13). Utskottet betonade då, liksom man också gjort tidigare, vikten av att skolan, i enlighet med gällande föreskrifter, arbetade på ett sådant sätt att varje elevs resultat och skolsituation ständigt följs. Utskottet påpekade också att målstyrningen innebär att det skall finnas möjligheter till en flexibel lösning av pedagogiska insatser för enskilda elever och för grupper av elever. Utskottet vill peka på att den femåriga försöksverksamhet med avskaffad timplan som inleddes hösten 2000 och som genomförs i ett antal kommuner, innebär att den individuella planeringen för enskilda elever blir ännu mer betydelsefull. Utskottet anser att det är viktigt att försöksverksamheten genomförs och att det sker en utvärdering av denna innan ett eventuellt beslut tas om avskaffande av timplanen.

Ämnesfrågor av övergripande karaktär

Motioner

Kristdemokraterna anser i motion 2001/02:Ub446 yrkande 8 att undervisningen i praktiska ämnen bör få en mer framskjuten plats i skolan. Teori och praktik behöver varvas under skoldagen för att ge såväl stimulans för alla sinnen som omväxling i skolvardagen. I yrkande 22 menar Kristdemokraterna att det finns behov av kvalitetsgranskning av ämnen som läses i block och fördelningen mellan praktiska och teoretiska ämnen. Vidare menar Kristdemokraterna att kulturen bör leva i skolan och genomsyra verksamheten samt att musik- och kulturskolornas betydelse för barns och ungdomars utveckling

bör understrykas (yrk. 10). Miljöpartiet menar i motion 2001/02:Kr247 yrkande 2 att de konstnärliga ämnena i skolan skall stärkas. Musik, bild och rörelse kan enligt Miljöpartiet underlätta och stimulera teoretiska och abstrakta tankegångar, men trots detta får just dessa aktiviteter allt mindre utrymme i skolan.

Folkpartiet anser i motion 2001/02:Ub249 yrkande 3 att undervisningen i samhällsorienterande block snarast skall ses över bl.a. vad gäller läraarnas behörighet i de ämnen de skall undervisa i. Folkpartiet menar att historieämnet riskerar att förlora sin identitet och sin lärarkompetens om inte konstruktionen av det samhällsorienterande blocket ses över.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Utskottet delar uppfattningen att de praktiska och estetiska ämnena är en viktig del av helheten i skolan. I läroplanerna och kursplanerna är detta en bärande tanke. De innehåller mål som ställer krav både på praktiska och teoretiska inslag i verksamheten. Dessa ämnen är betydelsefulla för att utveckla olika delar av elevernas personlighet och intressen. Utskottet är dock inte berett att tillstyrka en utökning av dessa ämnen. Skolans möjligheter att organisera undervisningen efter lokala behov och intressen är stora. Utskottet vill i sammanhanget också peka på försöksverksamheten där arbetet i grundskolan får organiseras utan en nationellt fastställd timplan.

Frågor om demokrati

Motioner

Miljöpartiet föreslår i motion 2001/02:K381 yrkande 5 att demokrati skall få mer ämnesutrymme i skolan. Miljöpartiet menar att eleverna bör lära sig utöva de skyldigheter, men kanske framför allt de rättigheter, man har som medborgare, och undervisningen i demokrati bör få större utrymme genom hela skoltiden. I motion 2001/02:Ub508 (s) yrkande 2 föreslås att medlingsverksamhet införs i skolan. Medling är en metod för att lära eleverna hantera konflikter och meningsskillnader genom att sätta sig ner och diskutera sig fram till olika lösningar på konflikter eller problem som uppstått. Motionären menar att det är angeläget att lärarna kan förmedla och lära ut metoder för konflikthantering.

I två motioner begär motionärerna att informellt förvärvade kunskaper respektive det icke formella lärandet skall uppvärderas. I 2001/02:Ub218 (kd) menar motionärerna att det är olyckligt att de som är aktiva i elevrådet får en högre frånvaro på många skolor. Ett annat exempel är deltagande i arbetet med skoltidningar. Man menar att regeringen borde arbeta för att engagemang under skolgången skall synas på ett positivt sätt i slutbetyget. I 2001/02:Kr426 yrkande 2 framhåller Kristdemokraterna att många unga är engagerade i föreningar och där får lära sig demokrati och att ta ansvar.

Denna kunskap skall vara meriterande och bl.a. kunna tillgodoräknas vid olika ansökningar. Kristdemokraterna menar att för att det icke formella lärandet skall kunna uppvärderas måste det komma ett nationellt initiativ. Regeringen bör därför få i uppdrag att återkomma till riksdagen med förslag om åtgärder för att uppvärdera det icke formella lärandet. Centerpartiet föreslår i motionen 2001/02:K284 yrkande 2 att regeringen skall ta initiativ till att underlätta för ungdomar att engagera sig i samhällsarbetet i större utsträckning än i dag utan att deras möjligheter till bra betyg försämras. Ungdomar som väljer att aktivera sig i föreningar eller elevråd riskerar att få sämre betyg på grund av att deras engagemang upptar en del av skoltiden.

I motion 2001/02:Ub503 (s) föreslår motionärerna en utredning om hur de politiska partierna kan ges ökade möjligheter till information i skolan. Enligt motionärerna är det ofta svårt för de politiska partiernas representanter att få komma till skolan och berätta om sitt parti, sin ideologi och inställning till samhällets utveckling.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Utskottet har behandlat ämnesutrymmet för demokrati senast i betänkandet 2000/01:UbU13 varvid utskottet framförde följande. Skolans ansvar för ett demokratiskt förhållningssätt i skolan framgår av såväl läroplanen som kursplanerna. I kursplanerna för såväl grund- som gymnasieskolan betonas demokrati och demokratifrågor som allmänt förhållningssätt och som inslag i samhällsorienterande studier. Demokrati är dock inte ett eget ämne i grundskolan. Vikten av att eleven förstår demokratins grunder och ett demokratiskt förhållningssätt finns i kursplanerna som mål för flera ämnen. Utskottet menade att de gällande kursplanerna i allmänhet och kursplan och timplan för ämnet samhällskunskap i synnerhet ger utrymme för undervisning i demokrati. De närmare formerna för lärande och undervisning är en angelägenhet för lärare och skolledning i samråd med eleverna. Utskottet har ingen annan uppfattning nu.

När det gäller frågan om de politiska partiernas möjlighet att informera i skolorna har utbildningsministern i ett interpellationssvar den 5 februari 2002 understrukit att det är viktigt att skolan är öppen och bjuder in politiska partier och andra organisationer i samhället till skolan. Utbildningsministern framhåller att det är viktigt att beslut om i vilken utsträckning och i vilket sammanhang olika organisationer eller politiska partier skall bjudas in eller få tillträde till skolan fattas av den enskilda kommunen eller skolan själv.

I betänkande om skolfrågor 1999 (1998/99:UbU11) anför utskottet följande.

Utskottet är överens med motionärerna om det viktiga i att ungdomarna i skolan får tillfälle att bekanta sig med politiska organisationer, gärna just de politiska ungdomsförbunden. Det sägs i läroplanerna att skolans verksamhet skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Skolan skall vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Undervisningen skall bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällsli-

vet. Enligt utskottets mening har de politiska ungdomsförbunden viktiga bidrag att ge i skolans undervisning, bl.a. i samhällsorienterande ämnen. Ett brett föreningsliv på skolorna med bl.a. ungdomars egna politiska föreningar spelar en viktig roll för de ungas demokratiska fostran. Statsmakterna styr skolan genom mål. Det är rektorerna, lärarna och den övriga skolpersonalen som ansvarar för hur målen skall förverkligas och hur verksamheten skall utformas och organiseras. Lärarna skall tillsammans med eleverna utforma undervisningsmål.

I propositionen *Demokrati för det nya seklet* (prop. 2001/02:80) understryker regeringen att politisk verksamhet och debatt bör främjas i skolan. Det är enligt regeringen angeläget att skolelever ges återkommande möjligheter att träffa och diskutera med företrädare för politiska partier och deras ungdomsförbund. Regeringen informerar också om att Skolverket bör ges i uppdrag att undersöka vilka hinder som finns för politiska partier, ungdomsförbund och andra organisationer som är engagerade i samhällsfrågor att få informera om sin verksamhet i skolan samt ge exempel på hur möjligheten att informera kan underlättas. Skolverket bör samråda med Kommunförbundet i frågan.

Utskottet anser att det är en väsentlig uppgift för hela samhället att engagera ungdomar i politik och i frågor som rör demokrati. Skolan har ett ansvar för att försöka väcka intresse för politiska frågeställningar, inte minst för att det i skolans uppdrag ingår att aktivt arbeta för att bevara och utveckla vår demokrati. Utskottet anser att det är viktigt att stödja utvecklingen av bl.a. de politiska ungdomsorganisationernas medverkan i skolan.

Elevernas aktiva medverkan i elevråd/elevkårer och andra föreningar i skolan är en praktisk erfarenhet av, och skolning i demokrati, som skolan bör uppmuntra och underlätta. Elever som i olika sammanhang företräder sina kamrater skall inte behöva riskera att deras övriga studier blir lidande eller att eventuell frånvaro jämföras med skolk. Utskottet utgår från att man lokalt kan hitta former för att ge det elevdemokratiska arbetet den tid och det övriga stöd som behövs. Utskottet vill erinra om att skollagskommittén har i uppdrag att överväga frågan.

Modersmålsundervisning

Motioner

Vänsterpartiet menar i motion 2001/02:A317 yrkande 17 att det finns behov av en samlad genomtänkt tvåspråkig utbildning från förskolan t.o.m. gymnasiet samt att modersmåls lärare skall ingå i skolornas arbetslag. Vänsterpartiet menar att modersmålsträning handlar om att lägga grunden till språket och tänkandet. Modersmålet ger också förutsättning för att erövra en dubbel kulturidentitet. Även i motion 2001/02:Ub408 (v) anser motionären att modersmålets ställning måste stärkas. En viktig utgångspunkt till all inlärning utgörs av goda kunskaper i modersmålet. I motion 2001/02:Sf399 yrkande 30 menar Kristdemokraterna att rätten till hemspråksundervisning måste stärkas. Kristdemokraterna anser att hemspråksundervisning är positiv för den enskilde individen. Dessutom är det en tillgång för samhället med olika invandrar-

grupper språkkunskaper och kulturella kompetens. Kristdemokraterna menar att även modersmålsundervisningen i nationella minoritetsspråk bör stärkas (yrk. 38). Miljöpartiet vill i sin motion om skolan, 2001/02:Ub455 (i denna del), särskilt framhålla att minoritetsgruppers rätt till undervisning i sitt modersmål skall skyddas. En viktig förutsättning är naturligtvis tillgången på goda språklärare. De modersmåls lärare som nu är verksamma och inte har lärarutbildning skall erbjudas kvalificerad fortbildning. Svenska som andraspråk bör prioriteras. Möjlighet till kompletterande språkhjälp för elever som på grund av brister i språkförståelse får svårigheter med kunskapsinhämtande i andra ämnen måste finnas. Det skall ankomma på Skolverket att i tillsynsarbetet uppmärksamma tillgången till och kvaliteten i modersmålsundervisningen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Enligt grundskoleförordningen (2 kap. 13 §) är en kommun skyldig att anordna modersmålsundervisning i ett språk endast om det finns en lämplig lärare. En kommun är skyldig att anordna sådan undervisning om minst fem elever önskar undervisning i språket och om språket utgör dagligt umgängesspråk för eleven (2 kap. 9 §). När det gäller samiska, tornedalsfinska eller romska elever är kommunen skyldig att anordna modersmålsundervisning även om antalet elever är mindre än fem. Undervisning i dessa språk skall anordnas även om de inte utgör elevens dagliga umgängesspråk. Utskottet anser inte att det finns anledning att föreslå några förändringar i regelverket vad avser modersmålsundervisning.

Som ett led i att förstärka modersmålsstödet i förskolan och modersmålsundervisningen i den obligatoriska skolan samt gymnasieskolan kartlägger Skolverket för närvarande på regeringens uppdrag det befintliga läget i förskolor och skolor. Man försöker också få en genomlysning av attityder till modersmålet samt behovet av studiehandledning, modersmålsstöd och modersmålsundervisning. Skolverket skall lämna konkreta förslag på olika stimulansåtgärder samt på eventuella förordningsändringar senast den 15 maj 2002.

Utskottet anser att modersmålsundervisningen är en viktig rättighet för elever som har ett annat modersmål än svenska. Även de nationella minoritetsspråkens särställning är väl motiverad. Utskottet anser också att det ligger ett värde i att modersmålsundervisningen integreras med den övriga verksamheten i skolan och ses som en del av skolans språkprogram. Det är också viktigt att modersmåls lärarna är en del i skolornas lärarlag. I övrigt anser utskottet att Skolverkets redovisning av uppdraget om modersmålsundervisning inte bör föregripas.

Antalet idrottstimmar i skolan

Motioner

Ett antal motioner tar upp frågan om utrymme för ämnet idrott i skolan. I motion 2001/02:Kr339 yrkande 2 (m) menar motionärerna att ämnet idrott och hälsa måste ges ett större utrymme i skolan och att det bör vara ett kärnämne. Man menar att syftet med idrottsundervisning i skolan måste vara att ge ungdomarna tillfälle till nödvändig fysisk aktivitet och ge dem möjlighet att pröva på ett brett spektrum av olika idrotter för att ge impulser till eget idrottande. Det är också viktigt att man tar vara på de möjligheter som finns för kommunerna att bygga ut lokala idrottsgymnasier eller samverka om regionala idrottsgymnasier. Även motionären i 2001/02:Ub464 (m) yrkande 4 menar att det är viktigt att idrottsundervisningen i skolan syftar till att intressera eleverna för eget idrottande. I motion 2001/02:Ub310 (m) yrkar motionären också att idrottsämnet skall stärkas genom att ges mer utrymme som ett obligatoriskt ämne.

I ett antal motioner yrkas fler idrottstimmar i skolan. I motion 2001/02:Ub202 (m) yrkas fler schemalagda obligatoriska idrottstimmar. Omfattningen bör enligt motionären vara 3–5 veckotimmar. I motion 2001/02:Ub250 (m) yrkar motionärerna att obligatorisk idrott skall införas tre timmar i veckan. Motionären i 2001/02:Ub464 (m) yrkande 5 talar också för tre timmar idrott per vecka under hela skoltiden. Därutöver skall eleven ha möjlighet att lägga till ytterligare lektionstimmar. Idrottsämnet bör vara ett kärnämne. Motionärerna i 2001/02:Ub426 (m) menar i yrkande 1 att skolan och förskolan måste ta sin del av ansvaret för att lära ut hur man bygger upp sin hälsa. Den fysiska aktiviteten är viktig för att kompensera välfärdens biverkningar, och elever bör ges möjlighet att ha minst en halvtimmes fysisk aktivitet varje dag. Man menar också att aktiviteterna bör kompletteras med gymnastikundervisning åtminstone två gånger per vecka under hela skoltiden. I motion 2001/02:Ub484 (m) menar motionären att de yngsta barnen bör ha ett träningstillfälle per dag och de äldre barnen och ungdomarna tre träningspass per vecka. Motionärerna i 2001/02:Ub245 (c) menar att det är en nyckelfråga att ge utrymme i skolan för mer fysisk aktivitet för att motverka ohälsa. Man yrkar att minst en timme daglig fysisk aktivitet bör ges och att minimikravet borde vara minst tre timmar per vecka. En lektion per dag med fysisk aktivitet i ungdomsskolan yrkas också i 2001/02:So632 (yrk. 3). I motion 2001/02:Ub296 (fp) menar motionären att idrottsundervisningen bör formas för dem som mest behöver den och menar att antalet idrottstimmar bör öka med hänvisning till att experter förordar minst tre tillfällen med idrotts- och hälsoundervisning per vecka.

Motionären i 2001/02:Ub320 (m) yrkar mer obligatorisk idrott i skolan, liksom motionären i 2001/02:Ub369 (m), 2001/02:Ub382 (m) och 2001/02:Ub477 yrkande 1 (c, fp). Motionärerna i 2001/02:Sk319 (kd) yrkande 2 menar att fler timmar för fysiskt arbete, gymnastik och rörelse samt information om hälsa och livsstil, skall införas i skolan. I motion

2001/02:Ub479 (m) och 2001/02:Ub293 (kd) yrkande 1 yrkas att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om utökad timtid för ämnet idrott och hälsa i skolan. En översyn av antalet timmar till idrott och hälsa i syfte att förebygga välevnadssjukdomar föreslås också i motion 2001/02:Ub400 (s).

I motion 2001/02:Ub420 (s) begärs ett tillkännagivande om betydelsen av fler idrottstimmar. Motionärerna hänvisar dels till att hälsan hos eleverna behöver förebyggas, dels att motion kan bidra till bättre studieresultat. Utökat antal lektionstimmar yrkas också i motion 2001/02:Ub451 (s). I motion 2001/02:Ub514 (s) yrkande 1 menar motionären att antalet timmar i läroplanen till hälsobefrämjande aktiviteter av både fysisk och psykisk art måste öka för att ändra trenden av ökad ohälsa bland barnen. I yrkande 2 i samma motion begärs ett tillkännagivande att en samlad kompetens inom skolorna skall arbeta mer individinriktat mot ohälsa. Individuella tränings- och motionsprogram utifrån det enskilda skolbarnets behov kan då arbetas fram.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att uppmärksamma barns och ungdomars hälsomässiga utveckling i såväl fysisk som psykisk mening och att skolan här har en viktig uppgift. Skolan kan dock inte inom ramen för skolans vardag ensam tillgodose elevernas fulla behov i dessa avseenden men har likväl ett ansvar för att förebygga ohälsa. Detta kan bland annat ske genom att skapa en så god arbetsmiljö som möjligt i skolan samt att kontinuerligt arbeta med folkhälsofrågor. Ämnet idrott och hälsa har här en given uppgift men friskvårdande inslag kan med fördel även innefattas i andra moment under skoldagen, t.ex. i form av fysiska aktiviteter kopplade till annan undervisning.

Ämnet idrott och hälsa har i grundskolans timplan ökat från 460 till 500 timmar fr.o.m läsåret 1998/99. Samtidigt med detta utökades det lokala utrymmet för skolans val från 410 timmar till 600 timmar. I grundskolans timplan finns utöver detta 382 timmar avsatta för elevens eget val. Dessa timmar kan bl. a. användas för ämnet idrott och hälsa. Inom ramen för skolans vardag finns det alltså stora möjligheter att utöka den tid som erbjuds eleverna att delta i fysiska aktiviteter, friskvård eller andra hälsobefrämjande inslag.

Utskottet vill också i detta sammanhang erinra om den försöksverksamhet med att avskaffa timplanen som pågår och som öppnar för en mera flexibel organisation i syfte att göra det lättare att nå kursplanernas mål. I kursplanen för ämnet idrott och hälsa sägs bl.a. att eleverna i slutet av det nionde året skall förstå sambandet mellan mat, motion och hälsa och kunna tillämpa kunskaper i ergonomi i vardagliga sammanhang. Ämnet syftar till att utveckla elevernas fysiska, psykiska och sociala förmåga samt att ge kunskaper om den egna livsstilens betydelse.

Utskottet anordnade våren 2000 en öppen utfrågning i vilken undervisningen i idrott och hälsa ingick som en viktig del.

Utskottet har behandlat yrkanden som avser ämnet idrott och hälsa senast i betänkandet 2000/01:UbU13. I betänkandet anfördes bl.a. följande: Såväl

föräldrar som skola har en viktig roll som främjare av en god livsstil och ett långtgående ansvar vad gäller att motverka fysisk inaktivitet och en osund kosthållning hos barnen respektive eleverna. Detta gäller inte minst i förhållande till de elever som inte ägnar sig åt fritidsverksamheter med idrottsliga inslag. Utskottet konstaterade också att barns och ungdomars rörelsebehov är större än vad som normalt kan tillgodoses inom ramen för skolans verksamhet. Bland annat därför bör skolan uppmuntra elevernas fysiska aktivitet på fritiden genom t.ex. samarbete med föreningslivet. Utskottet har ingen annan uppfattning nu. Utskottet föreslår därför att riksdagen avslår yrkandena.

Simkunskaper

Motioner

I motion 2001/02:Ub279 (m) begärs tillkännagivande om behovet att förbättra de allmänna simkunskaperna. Motionären menar att det bör ankomma på regeringen att initiera sådana åtgärder att rekryteringen av simlärare ökas. Att överväga om obligatoriska simkunnighetsprov bör återinföras samt uppmärksamma kommunerna på deras ansvar för hur information och propaganda skall utformas så att de nås och förstås av alla. I motion 2001/02:Ub531 (s) yrkande 2 framhåller motionärerna att det är otillfredsställande att det i läroplanen inte finns preciserat vilka simkunskaper eleverna skall ha erhållit, bara att eleven skall kunna simma och hantera nödsituationer vid vattnet. Stora lokala avvikelser finns därför i simkunnighet över landet. Motionärerna begär därför ett förtydligande av läroplanens krav beträffande simkunnighet. I yrkande 1, menar motionärerna att skolorna måste ta sitt ansvar och fullfölja de av samhället fastställda målen. Att kunna simma är en baskunskap i säkerhet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att yrkandena avslås av riksdagen.

Som utskottet har betonat tidigare (senast i bet. 1999/2000:UbU15) är simkunnighet en baskunskap i säkerhet som alla barn har rätt att få. Förutom den del av kursplanen som omnämns av några motionärer ovan, framgår det av planen att eleverna i slutet av det nionde skolåret skall ”ha kunskaper i livräddande första hjälp”. Det framgår också mycket tydligt av kursplanen för idrott och hälsa i grundskolan att skolan har ett ansvar för att eleverna skall få denna kunskap. Kommuner och skolor har ansvar för att de nationella målen nås. Det är också på den lokala nivån som den närmare konkretiseringen av de nationella målen skall göras. Utskottet menar att huvudmannen har ett självklart ansvar för att detta sker och ett ansvar för den kommunala uppföljningen och utvärderingen av skolornas resultat.

Hem- och konsumentkunskap

Motioner

I motion 2001/02:Ub370 (m) yrkande 1 framhålls vikten av ämnet hem- och konsumentkunskap i grundskolan. Motionärerna menar att det finns risk för att minskade kunskaper i konsten att laga mat resulterar i att maten och måltiderna blir mindre varierade och hälsomässigt mindre bra. Vidare tyder kronofogdens statistik på att åtskilliga privatpersoner har bristfälliga kunskaper om hushållning och därmed om ekonomi. I motion 2001/02:Ub407 (c) föreslår motionärerna att praktiska livsmedelskunskaper ges ökat utrymme i läroplanen. Det finns risk för att satsningarna på bättre folkhälsa är bortkastade om inte eleverna får möjligheter till träning i att anrätta och få kunskap om goda livsmedel. Också i motion 2001/02:Ub444 (s) yrkande 1 menar motionärerna att ämnet hem- och konsumentkunskap skall få fler undervisningstimmar eftersom ökade kunskaper om hälsa ökar förutsättningarna för att ungdomar skaffar sig en mer hälsosam livsstil. I yrkande 2 understryker motionärerna vikten av att undervisningen i hem- och konsumentkunskap ges av utbildad personal.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Utskottet anser nu, liksom tidigare, att undervisningen i hem- och konsumentkunskap har en viktig plats i grundskolan och att ämnet skall ge både praktiska och teoretiska kunskaper. Kunskaper om sambanden mellan livsstil, mat, hälsa och miljö har stor betydelse för folkhälsan och folkhushållet. Skolhuvudmannen och skolorna har ansvaret för att en konkretisering av de nationella målen görs. Det ankommer därefter på lärare och elever att gemensamt planera och genomföra undervisningen i syfte att nå de nationella målen. För att tillse att skolorna klarar de nationella kraven har skolhuvudmannen ett stort ansvar vad gäller uppföljning och utvärdering av skolans resultat. Med hänvisning till detta och den försöksverksamhet med avskaffad timplan som för närvarande genomförs i ett antal kommuner avstyrker utskottet yrkandena om ämnet hem- och konsumentkunskap.

Naturkunskap och teknik

Motioner

I motion 2001/02:Ub267 (m) yrkande 1 anför motionärerna att utbildningen i naturkunskap måste förbättras i grundskolan och gymnasiet. Det måste ske en allmän förbättring av elementär naturkunskap hos bl.a. skolungdomar. I yrkande 2 föreslår motionärerna att regeringen skall lägga fram förslag till hur den svenska skolan, på liknande sätt som görs i EU, försöker integrera miljökunskap i utbildningen. För detta krävs bl.a. fortbildning av lärare samt ut-

veckling av läromedel och ändring av utbildningssatsningar som ligger i nivå med motsvarande inom övriga EU.

I motion 2001/02:Ub493 (s) yrkande 1 framhåller motionärerna behovet av ökat intresse för teknik. I motionen hänvisas till ett framgångsrikt projekt som drivs av Patent- och registreringsverket i syfte att de tekniska ämnena i skolan skall uppmärksammas. Motionärerna menar att intresset för teknik kommer att öka genom att lärare genomgår ovan nämnda projekt för att sedan använda sina kunskaper i sin egen undervisning. Med hänsyn till projektets karaktär att inom en begränsad tidsperiod söka nå ut till så många skolor och kommuner som möjligt behöver projektet samordnas (yrk. 2) och regeringen bör därför ta projektet som sitt eget (yrk. 3).

I motion 2001/02:Ub394 (s) framhåller motionärerna vikten av att stödja och medverka till att starta kommunala teknikskolor. De kommunala teknikskolorna är bl.a. en metod för att lösa problemet med att skoltiden inte räcker till för all den praktiska teknik som behövs för att ett intresse skall kunna grundläggas och utvecklas på djupet. Motionärerna menar att kommunala teknikskolor skall komplettera skolans och arbetslivets teknikundervisning. Avsikten är att kreativa miljöer skapas och stimulerar de studerandes genuina teknikintresse. Teknikskolorna skall också väcka lusten för teknik, arbetssättet skall vara inriktat på experimenterande och uppfinnande.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Utskottet delar motionärernas uppfattning vad gäller vikten av att öka intresset för naturvetenskap och teknik. Regeringen och riksdagen har under lång tid prioriterat insatser med detta syfte. Ett exempel är det s.k. NOT-projektet (Naturvetenskap och Teknik) som bedrivs av Skolverket och Högskoleverket på regeringens uppdrag. Projektet har pågått sedan 1993. Den del som pågår nu beräknas fortgå fram till 2003. Utgångspunkterna för projektet är dels samhällets stora behov av personer med utbildning inom naturvetenskapliga och tekniska områden, dels behovet hos medborgarna att ha en bas av kunskaper i naturvetenskap och teknik. I många skolor pågår aktiviteter för att särskilt intressera flickor för teknik.

När det gäller kompetensutveckling har 71 miljoner kronor satsats under 1999–2001 med inriktning på lärare som arbetar med naturvetenskap, teknik och miljö. I budgetpropositionen för 2002 informeras om att regeringen har för avsikt att ge fortsatt stöd till arbetet med naturvetenskap och teknik i skolan, bl.a. för kompetensutvecklande insatser i samarbete med olika resurscentrum.

Utskottet anser att skolan har en viktig uppgift vad gäller att ge eleverna grundläggande kunskaper såväl i teknik och naturvetenskap som i miljöfrågor och de framsteg som gjorts på miljöområdet. I enlighet med de kursplaner som gäller för såväl grundskola som gymnasieskola skall frågor om miljön inte bara behandlas inom de naturorienterande ämnena utan även inom andra

ämnen. Miljöfrågor och miljöaspekter skall behandlas på ett ämnesövergripande sätt och genomsyra all undervisning.

När det gäller kommunala teknikskolor vill utskottet understryka att dessa skolor är ett bra sätt att ändra attityderna hos eleverna till naturvetenskap och teknik. För att ämnena inte skall betraktas som svåra kunskapsområden som enbart vissa kan tillägna sig och som enbart gäller vissa smala sektorer på arbetsmarknaden, är det viktigt att tidigt väcka intresse hos barn och ungdomar för dessa ämnen. Att stimulera en utveckling av kommunala teknikskolor är dock enligt utskottets mening i första hand en fråga för kommunerna.

Nya ämnen och inslag i undervisningen

Motioner

I motion 2001/02:Ub282 (c) yrkande 1 föreslår motionären att trafik kunskap införs på schemat fr.o.m. grundskolans lägre årskurser. Skolan är en förberedelse för livet och därför måste trafiksäkerhet läras ut i skolan. I motion 2001/02:T286 (fp) yrkande 2 menar motionären att det behövs en förbättrad och mer aktiv trafikundervisning på alla skolnivåer.

Kristdemokraterna menar i motion 2001/02:Kr429 yrkande 2 att skolan har ett ansvar för att föra in mediekultur i undervisningen. Medieundervisning innebär enligt motionärerna att förmedla såväl teoretiskt vetande som ett praktiskt kunnande och att det genom en kombination av analys och produktion ges möjlighet att lära sig att kritiskt värdera medierna.

I motion 2001/02:Ub409 (v) begärs ett tillkännagivande om att träning i civil olydnad borde vara en självklarhet i den demokratiska processen och även skall vara en del av utbildningen i ämnen såsom samhällskunskap, rättskunskap och historia på högstadiet, gymnasiet, folkhögskolan och högskolan. Motionärerna menar att den blinda lydnaden är ett hot mot demokratin och framhåller att det till stor del är genom civil olydnad som de reformer som lett till vårt demokratiska samhälle kommit till stånd.

I motion 2001/02:Ub297 (fp) yrkande 2 föreslår motionären att en upplysningskampanj om de massmord som begåtts i kommunismens namn genomförs. I Skolverkets utvärdering av undervisning i 1900-talets historia framgår att det finns en brist på engagemang och lättillgänglighet om utvecklingen i Sovjetunionen och Östeuropa.

I motion 2001/02:Ub375 (s) föreslår motionären att en utredning skall tillsättas i syfte att finna ett bidragssystem som underlättar för skolklasser från hela landet att en gång under grundskoletiden besöka landets huvudstad och dess riksinstitutioner. Motionären uppger att det vid en internationell jämförelse kan konstateras att många länder har ett system där staten ger specialdestinerade bidrag till de klasser som besöker parlamentet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet vill framhålla att trafik kunskap och medieundervisning är angelägna ämnen för elever att få kunskap i. Vad gäller trafik kunskap framgår det av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m. (Lpo 94) respektive de frivilliga skolformerna (Lpf 94) att rektor har ett särskilt ansvar för att eleverna får kunskaper i trafikfrågor. Skolverket har också i samarbete med Vägverket publicerat ett referensmaterial som stöd för skolornas trafikundervisning. Vad gäller medieutbildning ingår i de samhällsorienterande ämnena att eleverna skall bli förtrogna med olika sätt att samla kunskaper samt utveckla insikter i hur olika medier kan användas och hur de påverkar människan och samhället. Att söka, granska, välja, strukturera, kritiskt värdera, integrera och redovisa information på skilda sätt är centralt i de samhällsorienterande ämnena.

När det gäller utbildning i civil olydnad menar utskottet att framväxten av det demokratiska samhället väl kan skildras inom de samhällsorienterande ämnena. Ytterligare undervisning såsom motionärerna föreslår är enligt utskottets mening obehövlig. Även upplysning om de massmord som begåtts i kommunismens namn ryms väl inom dessa ämnen, och utskottet förutsätter att så också sker. Utskottet menar slutligen att den ansvarsfördelning som råder mellan stat och kommun vad avser skolan, innebär att det är kommunerna som skall besluta i frågor som rör t.ex. finansieringen av skolresor och studiebesök.

Frågor om hälsa och livsstil

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena rörande skolans ansvar för elevers hälsa och motion, ANT-information och sex- och samlevnadsundervisning samt yrkandet om en utredning avseende hälsa och idrott.

Jämför *reservationerna 1 (kd), 2 (fp), 9 (m, kd, c, fp) och 5 (m)*.

Skolans ansvar för elevers hälsa och motion

Motioner

Ett antal motioner tar upp frågan om de ökade hälsoproblem som sätts i samband med för lite motion. Flera motionärer hänvisar till ett växande problem med folkhälsan i form av välbefinnandssjukdomar hos barn och ungdomar. Fel matvanor och för lite motion leder till en sämre folkhälsa.

I motion 2001/02:Ub464 (m) yrkande 1 framhålls att fysisk aktivitet och motion är av oerhört stor betydelse. Motionären menar att skolan har ett viktigt delansvar för att lägga grunden för goda motionsvanor hos barn. Fysisk aktivitet är helt avgörande för personlig livskvalitet och i förlängningen för folkhälsan. I samma motion, yrkande 2, pekar motionären på betydelsen av

socioekonomisk status för fetma och övervikt. Fetma får inte bli en klassfråga bland barnen på skolgården och därför bör skolan enligt motionären ett särskilt ansvar för att alla elever skall röra på sig.

Kristdemokraterna understryker i motion 2001/02:Ub446 yrkande 9 att idrottens positiva betydelse inte bara för fysiskt välbefinnande utan även för teoretisk inläring är klart påvisad, och man menar att detta skall beaktas i planeringsarbetet i skolan. I motion 2001/02:So612 (kd) yrkande 4 menar Kristdemokraterna att skolan genom riktade insatser måste öka hälsomedvetandet bland barn och ungdomar. Övervikten bland unga ökar samtidigt som alltför många tycks röra sig mindre och väljer stillasittande aktiviteter.

I motion 2001/02:Kr427 yrkande 4 begär Folkpartiet ett tillkännagivande om vikten av att grundlägga en hälsosam livsstil i unga år och skolans betydelse i detta sammanhang. Folkpartiet pekar på att om inget görs för att vända den negativa trenden med välfärdssjukdomar och komma tillrätta med det gigantiska hälsoproblemet kommer Sverige att få en allt större del av befolkningen som inte klarar av att utföra ett arbete med normal grad av fysisk ansträngning. Insatser måste snarast göras för att förändra människors hälsobeteende. Samtidigt som idrottsrörelsen engagerar en mycket stor del av ungdomen finns det ett växande antal fysiskt helt passiva. Det spontana idrottandet utanför idrottsrörelsens organiserade verksamhet har enligt motionärerna minskat under det senaste decenniet. Folkpartiet framhåller att idrottsrörelsen som frivillig folkrörelse aldrig kan ha huvudansvaret för att nå alla barn och ungdomar med ett positivt budskap om motionens och den fysiska aktivitetens betydelse samt en allmän hälsofostran. Denna uppgift ligger, och måste framöver också ligga, på skolan. I motion 2001/02:Ub293 (kd) yrkande 2 menar motionärerna att idrottsämnets ställning bör stärkas. Former måste hittas som kan genomsyra varje elevs möjlighet att få idrott som ett positivt och roligt moment i sin skolvardag och som kan öppna för mera rörelse också på fritiden och i vuxenlivet.

I motion 2001/02:Ub346 (v) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande att regeringen bör återkomma med förslag som syftar till att stimulera ökad och daglig fysisk rörelse i grundskolan. I motion 2001/02:Ub364 (s) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande att Skolverket och Folkhälsoinstitutet i samverkan med Riksidrottsförbundet skall få i uppdrag att gemensamt utreda möjligheterna till en långsiktig samverkan mellan skola och föreningsliv för ökad fysisk aktivitet hos barn och ungdom. En djupare kartläggning och utvärdering behöver göras för att se om och hur en samverkan mellan skola och föreningsliv är möjlig att realisera. Motionärerna menar också att en framtidsanalys bör göras inom utredningsarbetet, för att se hur skolidrott, rastverksamhet och föreningsliv behöver förändras för att möta barns och ungdomars behov och förväntningar. Syftet bör vara att utveckla metoder och arbetssätt för att nå alla barn och ungdomar med lustfyllda aktiviteter. Dessutom bör bredd- och motionsverksamhet utvecklas för att även nå dem som inte attraheras av den prestationsinriktade idrotten (yrk. 2). I motion 2001/02:Ub476 (s) föreslås att en utredning bör tillsättas för att se över hur skolan kan stärka ämnet idrott

och hälsa, oavsett decentraliserad timplan eller ej, och genom detta ta ansvaret för att ge barn och ungdomar ett bestående intresse för regelbunden fysisk aktivitet, och att grundlägga goda vanor som kan leda till hälsa och välbefinnande.

Utskottets ställningstagande

Frågor om utökade satsningar på idrott, hälsa och bättre matvanor har varit föremål för utskottets uppmärksamhet under en rad av år; senast i betänkandet *Hälsa, lärande och trygghet* (bet. 2001/02:UbU6). Utskottet menade då att såväl föräldrar som skola har en viktig roll som främjare av en god livsstil och ett ansvar för att motverka fysisk inaktivitet och osunda matvanor hos barnen respektive eleverna. Utskottet pekade också på kursplanen för ämnet idrott och hälsa, där det bl.a. sägs att eleverna i slutet av det nionde skolåret skall förstå sambandet mellan mat, motion och hälsa. Ämnet syftar till att utveckla elevernas fysiska, psykiska och sociala förmåga samt att ge kunskaper om den egna livsstilens betydelse för hälsan. Utskottet framhöll också att förebyggande insatser görs av Folkhälsoinstitutet och Statens livsmedelsverk, bl.a. i syfte att få ett bättre kunskapsunderlag om barns och ungdomars kostvanor och fysiska aktivitet.

Regeringen anför i budgetpropositionen för 2002 att man anser det viktigt att barns och ungdomars attityder till fysisk aktivitet utvecklas och stimuleras. För att stödja skolan i detta arbete avser regeringen sätta av utvecklingsmedel för att under en period kunna stimulera skolorna att arbeta för att eleverna skall bli mer fysiskt aktiva, såväl under skoltid som på fritiden. Regeringen informerar också om att man avser att ta initiativ till att det på nationell nivå inrättas ett resurscentrum med den beskrivna inriktningen. Vidare har Skolverket i regleringsbrevet för 2002 erhållit ett uppdrag där man skall utvärdera och analysera undervisningen i ämnet Idrott och hälsa i förhållande till kursplanerna samt utvärdera i vilken mån eleverna deltar i och fullföljer utbildningen. Orsaker till bristande måluppfyllelse skall analyseras. Därutöver skall verket analysera hur undervisningens uppläggning påverkar elevernas inställning till ämnet och förståelse för behovet av fysiska aktiviteter.

Nationella folkhälsokommittén har i sitt slutbetänkande Hälsa på lika villkor – nationella mål för folkhälsan (SOU 2000:91) lämnat förslag till nationella folkhälsomål samt strategier för hur målen skall uppnås. Utskottet kan konstatera att ett omfattande arbete bedrivits inom ramen för Nationella folkhälsokommitténs uppdrag när det gäller hälsotillståndet i allmänhet hos barn och ungdomar. Att barn skall ha trygga och jämlika uppväxtvillkor anges som ett av de föreslagna folkhälsomålen, men även under de flesta andra målen behandlas barns och ungdomars villkor. Kommittén framhåller bl.a. vikten av en hälsofrämjande förskola och skola. Regeringen avser att senare i år lägga fram en folkhälsoproposition med nationella mål för en hållbar utveckling och en hälsa på lika villkor. I ett stort antal motioner finns yrkanden som understryker motionens betydelse för hälsan och att elever bör stimuleras till ökad fysisk aktivitet. Utskottet delar denna uppfattning och förutsätter också att

regeringen i sin kommande proposition om en förbättrad folkhälsa föreslår åtgärder som stimulerar till dagliga fysiska aktiviteter i skolan. Utskottet menar dock att det inte enbart är skolans ansvar att stimulera och uppmuntra barn och ungdomar till ökad fysisk aktivitet utan utgår ifrån att regeringens proposition även kommer att innehålla förslag om samverkan mellan olika aktörer för att förbättra folkhälsan. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utredning om hälsa och idrott

Motionen

I motion 2001/02:So376 (kd) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande att idrottsämnet och hemkunskapsämnet innehåll och timplan blir föremål för särskild utredning. Motionären menar att regeringen snarast bör uppdra åt Socialdepartementet och Finansdepartementet att, i nära samarbete med Utbildningsdepartementet, utreda kostnaderna för förebyggande, friskvårdande insatser kontra sjukvårdande och behandlande insatser. I arbetet bör också ingå att ta fram en långsiktig plan för ett framgångsrikt hälsoarbete.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avstår motionsyrkandet.

Utskottet menar att mot bakgrund av vad som anförs under *Skolans ansvar för elevers hälsa och motion* är det obehövt med en utredning som ytterligare belyser den fysiska aktivitetens betydelse för elevers hälsa.

Skolans ansvar för ANT-information

Motioner

Folkpartiet föreslår i motion 2001/02:Ub221 yrkande 22 en nationell handlingsplan för hur kampen mot ungas missbruk av alkohol, narkotika och tobak skall intensifieras. Miljöpartiet föreslår i motion 2001/02:So495 yrkande 16 att ANT-undervisningen skrivs in i läroplanen. ANT-undervisningen saknar en väldefinierad plats i skolans verksamhet vilket i sin tur leder till att det blir svårt att utverka tydliga och utvärderingsbara mål på lokal nivå. Miljöpartiet anför också att många lärare saknar goda kunskaper inom ANT-området. För att förbättra detta måste skolorna erbjuda kompetensutveckling inom området (yrkande 17). Enligt Miljöpartiet är det också viktigt att den kommunala skolplanen, som skall utgöra grunden för de enskilda skolornas ANT-undervisning, också fungerar som sådan (yrk. 18). Skolverkets granskning visar att detta inte fungerar tillfredsställande på ANT-området.

Moderaterna menar i motion 2001/02:Ub233 yrkande 6 att samarbetet mellan skola och socialtjänst behöver utvecklas och ges direkt konkreta former när ungdomar ställts under socialtjänstens övervakning. Det är viktigt att regler för sekretess m.m. inte omöjliggör ett fungerande samarbete i syfte att

förebygga brott och missbruk bland unga. I motion 2001/02:Ju322 yrkande 3 menar Moderaterna att informationsplikt för skolan om narkotikans verkningar bör införas. Skolan bör ha en absolut plikt att informera föräldrar när ett avvikande beteende uppstår hos någon elev. Moderaterna menar att skolans och barnavårdens arbete med att förebygga, upptäcka och hejda narkotikan bland ungdomar bör förstärkas.

I motion 2001/02:So371 (m) yrkande 2 menar motionärerna att skolan har en betydelsefull uppgift att informera om följderna av ett missbruk och vad det kan innebära i form av brott och straff. Vidare måste all skolpersonal ha tillräcklig kunskap om narkotika och hur den påverkar för att så tidigt som möjligt kunna upptäcka missbruk. Motionären i 2001/02:Ub227 (m) menar att det är angeläget att skolan redan i tidiga årskurser informerar eleverna om droger i syfte att motverka ytterligare spridning av drogmissbruket. Motionären föreslår att regeringen initierar en riksomfattande kampanj anpassad efter de olika årskurserna.

I motionerna 2001/02:So615 (v, kd, fp, mp, c) yrkande 1 och 2001/02:So502 (v) yrkande 1 begär motionärerna att regeringen ger Skolverket i uppdrag att utveckla strategier för tobaksprevention som bygger på ungdomarnas egna erfarenheter och engagemang och föra ut detta till landets skolor. I motion 2001/02:Ub550 yrkande 1 (kd) begärs ett tillkännagivande om att Skolverket skall verka för att förbättra skolans ANT-undervisning.

I motion 2001/02:Ju237 yrkande 20 föreslår Centerpartiet att informationen till ungdomar och föräldrar angående droger och deras följder skall öka. Skolan är den viktigaste arenan för drogprevention eftersom skolan når alla kategorier av ungdomar. I skolan finns också de bästa förutsättningarna för att tidigt observera avvikande beteende och vidta åtgärder. Rikstäckande kampanjer mot drogmissbruk föreslås i motionerna 2001/02:Ub303 (kd) yrkande 2, 2001/02:Ub477 (c, fp) yrkande 3 och 2001/02:Ub355 (s).

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Utskottet vill, liksom i tidigare betänkanden, understryka skolans viktiga roll när det gäller information i ANT-frågor. I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m. (Lpo 94) anges att rektor har ett särskilt ansvar för att ämnesövergripande kunskapsområden integreras i undervisningen. Sådana kunskapsområden är exempelvis riskerna med tobak, alkohol och andra droger. Utskottet anordnade våren 2000 en öppen utfrågning om skolan och elevernas hälsa och välbefinnande. Utfrågningen ägnades bl.a. åt ANT-undervisningen.

Utskottet vill också erinra om rapporten *Samverkande styrning – Om läroplanerna som styrinstrument* (Ds 2001:48) som för närvarande bereds inom Regeringskansliet.

Skolverket genomförde 1999 en nationell kvalitetsgranskning av ANT-undervisningen. Verket framhöll vikten av skolpersonalens kompetensutveckling inom ANT- och hälsoundervisningen. Det är skolhuvudmannen som

i samråd med skolans personal har att avgöra vilka behov av kompetensutveckling som finns och bör prioriteras. Skolverket har under 2001 gett ut ett material där slutsatserna av kvalitetsgranskningen av undervisningen om tobak, alkohol och andra droger behandlas.

Mot bakgrund av det arbete med att förbättra ANT-undervisningen som pågår finner utskottet inte skäl att förorda en närmare reglering av denna.

Skolans ansvar för sex- och samlevnadsundervisning

Motioner

I motion 2001/02:So305 (kd) yrkande 3 menar motionären att Skolverket skall utforma nationella mål för samlevnads- och sexualundervisning i skolan. Motionären menar också att Skolverket, i samråd med lärarnas organisationer, Kommunförbundet och Folkhälsoinstitutet, skall utforma kompetensutvecklande insatser för lärare (yrk. 4). Slutligen föreslår motionären att ett forskningsprojekt rörande hur det sexualiserade språkbruket i skolorna påverkar ungdomars syn på sexualitet och deras sexuella beteende bör genomföras (yrk. 5).

I motion 2001/02:Ub347 (v) yrkande 2 föreslår motionärerna att den nationella styrningen bör stärkas när det gäller omfattning och innehåll i sex- och samlevnadsundervisningen. Förmågan att reflektera över frågor om sexualitet och samlevnad bör ingå som ett kunskapsmål i läroplanerna för grundskolan och gymnasieskolan. I motion 2001/02:L371 (v, s, c, fp, mp) yrkande 33 menar motionärerna att sex- och samlevnadsundervisningen bör förbättras och vara obligatorisk. Motionärerna menar att kursplanens texter är mycket otydliga. Det är orimligt att det inte finns krav på att upplysa om homo- och bisexualitet. Motionären i motion 2001/02:Ub468 (kd) yrkande 1 menar att sex- och samlevnadsundervisningen skall bli obligatorisk i grund- och gymnasieskolan samt att skolhälsovården bör ha det övergripande ansvaret. I motion 2001/02:Ub231 (kd) yrkande 1 menar motionärerna att både skolan och samhället måste bidra till att ungdomar får en varm och sund syn på sin sexualitet. Det är nödvändigt att skolan i sin sexualundervisning lyfter fram problematiken kring de vanföreställningar som skapats av pornografin.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet vill peka på att kursplanerna för grundskolans alla ämnen har reviderats med tillämpning från höstterminen 2000. I de samhällsorienterande ämnena markeras tydligt att tid skall avsättas för att diskutera och reflektera över begrepp som identitet, sexualitet, kärlek och jämställdhet. Där betonas vikten av att tala om värdefrågor i samband med undervisning om samlevnad och relationer, människosyn och språkbruk. Även i kursplanen för de naturorienterande ämnena finns vissa inslag som gäller sex och samlevnad. I nuva-

rande kursplan ses homosexualitet som en av flera samlevnadsformer som också har sociala och kulturella aspekter.

Utskottet vill också peka på det arbete som genomförts inom Värdegrundsprojektet (jfr avsnittet *Värdegrunden* ovan). I projektets slutbok *Värdegrundsboken – om samtal för demokrati i skolan* finns avsnitt om sex- och samlevnadsundervisningen i relation till de grundläggande demokratiska värdena. Boken har spritts till skolorna. Skolverket har också utarbetat referensmaterial som kan användas i sex- och samlevnadsundervisningen. Någon särskild statlig granskning av innehållet i läromedel förekommer inte, och bör inte heller förekomma enligt utskottets uppfattning. Det ankommer på kommuner och skolor att bestämma vilka läromedel som skall användas i undervisningen. Slutligen vill utskottet framhålla Skolverkets uppdrag att kartlägga bl.a. förekomsten av sexuella trakasserier, homofobi och könsrelaterad mobbning i skolan. Verket skall också redovisa vilka insatser som i övrigt behöver vidtas. Uppdraget skall redovisas senast den 1 november 2002.

Lärare och skolledare

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena om förändringar avseende lärare och skolledare.

Jämför *reservationerna 1 (kd), 2 (fp), 8 (m, c, fp), 7 (m, fp) och 5 (m)*.

Lärarnas ställning m.m.

Motioner

Folkpartiet menar i motion 2001/02:Ub221, yrkande 11, att läraryrket måste uppvärderas. Det är svårt att locka studenter att bli lärare och många hoppar av läraryrket. I motion 2001/02:Ub387 (kd) yrkande 2 föreslås att en uppföljning görs om varför avhopp sker från lärarkåren. Satsningar bör också göras för att locka tillbaka de lärare som lämnat skolan. I yrkande 3 föreslår motionären att en uppföljning också bör göras för att visa på hur andelen obehöriga lärare påverkar kvaliteten i skolan. I motion 2001/02:Ub433 (m) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att Skolverket bör ges i uppdrag att anstränga sig ytterligare för att få behöriga lärare i skolan. Motionären menar att även regeringen borde anstränga sig att öka antalet behöriga lärare och ge dem stöd i deras arbete. Kristdemokraterna föreslår i motion 2001/02:Ub446 yrkande 14 att varje nytexaminerad lärare skall få en erfaren lärare som personlig mentor under sitt första arbetsår. De nytbildade lärarna får succesivt växa in i sitt arbete och de mer rutinerade lärarna får ta del av nya perspektiv som kan bidra till deras egen undervisning.

I motion 2001/02:Ub293 (kd) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om ett utökat uppdrag i lärarutbildningen och lärarfortbildningen. Motionärerna menar att varje lärare under sin utbildningstid måste få kunskap och pedagogisk färdighet för att kunna fungera i den viktiga ledarrollen. Även verk samma lärare bör kunna genomgå fortbildningskurser.

Folkpartiet menar i motion 2001/02:Ub220, yrkande 13, att skolans skyldighet att erbjuda fortbildning måste slås fast. Läraryrket är ett yrke som aldrig får vara statiskt. En plan för varje lärares ämnesfördjupning och pedagogiska fortbildning måste göras upp. I yrkande 14, samma motion, menar Folkpartiet också att det är viktigt att värna läraryrkets kompetens. Styrelser med lekmän och elever kan inte få fatta beslut om pedagogiska och ämnesteoritiska frågor i skolan. Lärarnas och rektorernas professionalism måste värnas.

I motion 2001/02:Ub490 (v) föreslår motionärerna att en utredning bör tillsättas för att utröna hur mentorprojekt med Näktergalen i Malmö som förebild skall kunna spridas till andra kommuner och omfatta fler studerandekategorier än lärarstuderande. Vid Lärarhögskolan i Malmö bedrivs sedan 1997 ett pilotprojekt som går ut på att låta lärarstuderande vara mentorer för skolbarn som lever under sådana förhållanden att de saknar goda möjligheter att utvecklas socialt och kunskapsmässigt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden.

Den nya lärarutbildningen som startade hösten 2001 kommer enligt utskottets uppfattning att leda till att färre studenter hoppar av utbildningen och att fler stannar i yrket. Det är också betydligt fler studerande vid lärarhögskolorna än tidigare. Regeringen anger målen för varje examen i examensordningen. Det är respektive lärosätets ansvar att utforma utbildningen så att studenterna når målen.

Kommunernas skyldighet att planera och genomföra fortbildning regleras i 2 kap. skollagen. Vilka åtgärder som är lämpligast och vilka områden som skall prioriteras är dock bedömningar som faller inom kommunens ansvar. Den närmare utformningen av organisationen i skolorna är också en lokal fråga. När det t.ex. gäller frågan om en mentor för nyutexaminerade lärare tillhör detta kommunens ansvar som arbetsgivare. Utskottet utgår från att lärarutbildningarna och kommunerna i så stor utsträckning som möjligt samverkar för att stödja de nyutbildade lärarna, t.ex. inom ramen för regionala, pedagogiska utvecklingscentrum.

Det pågår försöksverksamhet med olika lokala styrelser med föräldramajoritet i grundskolan och den obligatoriska särskolan samt med elevmajoritet i gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen. Försöksverksamheterna har beslutats av riksdagen (prop. 1995/96:157, bet. 1995/96:UbU9, rskr. 259 resp. prop. 1996/97:109, bet. 1995/96:UbU10, rskr. 222). I båda fallen är det noga reglerat vilka beslut som den kommunala styrelsen för respektive

utbildning får överlåta på sådan lokal styrelse (SFS 1996:605 resp. 1997:642).

Utskottet menar att lokala projekt av den typ som redogörs för i motion 2001/02:Ub490 kan ha stor betydelse för såväl de studenter som deltar som mentorer som för eleverna. Det är dock en fråga för lärosätena och kommunerna att besluta om sådana projekt.

Lärarcertifikat

Motioner

Moderaterna förordar i motion 2001/02:Ub233, yrkande 28, införandet av ett lärarcertifikat i flera delar. Certifikatet skall dels innehålla examensbevis från ämnesutbildning och pedagogisk utbildning, dels visa genomgången kompetensutveckling, fortbildning och yrkespraktik. Moderaterna menar att det med certifikatet skapas ett system för kontinuerlig kvalitetskontroll och kompetenshöjning, samtidigt som läraryrkets status höjs. I motion 2001/02:Ub253 yrkande 3 föreslår Moderaterna, förutom införandet av ett lärarcertifikat, att regeringen i samverkan med universitet, högskolor, lärarnas organisationer och arbetsgivare tar initiativ till att utarbeta regler för ett lärarcertifikat. I motion 2001/02:Ub240 yrkande 14 vill Centerpartiet underlätta för lärarnas organisationer och skolans huvudmän att införa en certifiering. En certifiering skulle enligt motionärerna vara en del i att öka statusen för läraryrket. Enligt Centerpartiet innebär införandet av ett lärarcertifikat ett tryck på kommunerna att anställa certifierade lärare. Folkpartiet föreslår i motion 2001/02:Ub220 yrkande 3 att en lärarlegitimation skall införas. Folkpartiet anser att inrättandet av en sådan legitimation skulle ge ett budskap till samhället att läraryrket kräver någonting alldeles särskilt. Det skulle innebära en kvalitets-säkring av lärarutbildningen och därmed höja kvaliteten i skolan. Legitimationen skall utfärdas efter godkänd utbildning och genomgången praktik. Legitimationen skall också kunna dras in.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Förslag om införande av lärarcertifikat eller lärarlegitimation har tidigare behandlats av utskottet (senast i bet. 2000/01:UbU13). Utskottet anser liksom då att det inte finns behov av behörighetsdokument för lärare. Enligt utskottets mening säkerställs kraven på att undervisningen skall bedrivas av kvalificerad personal genom befintliga bestämmelser. I skollagens anges kommunernas skyldighet att använda personal med utbildning avsedd för den undervisning läraren huvudsakligen skall bedriva. Genom examensordningen föreskrivs att examensbevis för lärare skall ange vilka inriktningar och specialiseringar som studenten fullgjort och för vilken undervisning eller verksamhet utbildningen är avsedd. Slutligen kontrollerar Skolverket inom ramen för sitt

tillsynsuppdrag och genom sitt nationella uppföljningssystem att kommunerna följer bestämmelserna.

Lektorstjänster

Motioner

I motion 2001/02:Ub253, yrkande 4, anser moderaterna att initiativ bör tas för att åstadkomma fler lektorstjänster. Moderaterna menar att det finns för få möjligheter för lärare att genom högre studier och forskning kvalificera sig för nya tjänster. Detta innebär en förlust av särskilt kompetenta lärare. Folkpartiet föreslår i motion 2001/02:Ub221, yrkande 20, att fler lektorat skall inrättas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet har behandlat liknande motionsyrkanden vid flera tillfällen, senast i betänkande 2000/01:UbU13. Utskottet delar, liksom tidigare, motionärernas uppfattning att det är viktigt att det finns lärare med forskarutbildning i skolan, liksom att det finns möjligheter till karriärutveckling för lärare. Den närmare utformningen av lärartjänstorganisationen är dock huvudmannens ansvar.

Specialisttjänster

Motionerna

Centerpartiet menar i motion 2001/02:Ub240, yrkande 13, att det för att främja vidareutbildning och specialisering i lärarkåren skall inrättas specialisttjänster i skolan. Dessa tjänster skall inrättas för att utveckla det pedagogiska arbetet eller för att ge annan undervisning. I motion 2001/02:Ub220, yrkande 2, föreslår också Folkpartiet att särskilda karriärtjänster skall inrättas eftersom en mycket stor andel av lärarna är missnöjda med karriärmöjligheterna. Särskilt viktigt är det enligt Folkpartiet att inrätta fler lektorat i skolan. Folkpartiet anser att en plan bör upprättas där målet är att, inom en femårsperiod, var tionde gymnasielärare är lektor. Skolverket bör aktivt verka för att detta mål nås.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Vilka slag av lärartjänster som skall förekomma i kommunerna regleras inte av statsmakterna. Varje kommun ansvarar själv för att organisera verksamheten på det sätt som kommunen bedömer lämpligt för att nå de mål för skolan som statsmakterna har lagt fast i skollag, läroplaner m.fl. nationella styrdokument. Utskottet utgår från att skolhuvudmännen ser till att lärarna ges goda utvecklingsmöjligheter.

Skolledare

Motionerna

Moderaterna menar i motion 2001/02:Ub253, yrkande 5, att skolledarutbildningen måste stärkas. Skolan behöver skickliga ledare, men tyvärr tvingas skolledare arbeta mera med ekonomi och administration än med pedagogik. Moderaterna menar att varje skola måste ha en pedagogisk ledare som inte nödvändigtvis också behöver leda skolans administration. Den enskilde läraren måste också ges kunskaper i ledarskap. Kristdemokraterna menar i motion 2001/02:Ub446 yrkande 15 att skolledaren måste få möjligheter att kunna verka som pedagogisk ledare. Det måste skapas förutsättningar för skolledaren att vara närvarande i vardagsarbetet. Kristdemokraterna menar att ett skolområde inte bör vara större än att skolledaren hinner vara pedagogisk ledare och inspiratör men också administratör och ekonomisk förvaltare. Även Folkpartiet anser att rektor skall vara pedagogisk ledare i skolan (mot. 2001/02:Ub221, yrk. 21). I motion 2001/02:Ub222 yrkande 18 föreslår Folkpartiet att en översyn av villkoren för rektorer och förskolechefer skall göras. Många skolledare vittnar om en mycket pressad situation med övertid, stress och en känsla av utsatthet. Folkpartiet menar också att skolledaren måste ges goda förutsättningar för att leda den skola där han eller hon verkar (mot. 2001/02:Ub220, yrk. 15). Rektors uppgift som pedagogisk ledare måste slås fast i riktlinjerna för skolan, och genom uppföljning måste staten försäkra sig om att rektorstjänsterna tillsätts med personer som ser som sin huvudsakliga uppgift att vara pedagogisk ledare.

Vänsterpartiet föreslår i motion 2001/02:Ub551, yrkande 1, att regeringen skall ge Högskoleverket och Skolverket i uppdrag att tillse att skolledarnas utbildning kompletteras vad gäller skolbibliotekets funktion och ändamål.

I motion 2001/02:Ub498 (s) föreslår motionärerna att skolledarutbildningen skall kompletteras. Motionärerna menar att utbildningen saknar många viktiga ansvarsområden, däribland ekonomi. Den bör också innehålla grundläggande moment som ledarskapet berörs av, och möjligheten att utöka och bredda utbildningen bör diskuteras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Rektorers ledningsansvar regleras bl.a. i skollagen (2 kap. 2 §). Här stadgas bl.a. att rektorn skall hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet. Detta kan ske på flera sätt, t.ex. genom egen undervisning, lektionsbesök och genom olika former av samtal med personalen. Enligt läroplanen för respektive skolform skall rektorn vara pedagogisk ledare. Att organisera kommunernas skolor på ett sådant sätt att rektorerna ges förutsättningar för att utföra sitt ledningsuppdrag och tillika verka som pedagogiska ledare är skolhuvudmannens ansvar. Utifrån den organisation som beslutats på kommunal nivå skall rektor tillsammans med lärare och skolans övriga personal utforma skolans lokala organisation. Rekrytering av skolledare, lönesättning, kompetensut-

veckling och andra anställningsvillkor är frågor för skolans arbetsgivare, framför allt kommunerna.

Rektor har en central funktion i skolans organisation, och det är därför viktigt att rektor ges förutsättningar för att fullgöra sitt uppdrag. Skolledarnas arbetssituation och förändrade arbetsuppgifter har varit föremål för uppmärksamhet från olika håll under lång tid. Regeringen tillsatte under år 2000 en expertgrupp som skulle behandla skolledarnas roll och arbetssituation. Expertgruppen tog upp olika frågor om skolledares roll i det decentraliserade utbildningsväsendet. Gruppen lämnade sin rapport till regeringen i augusti 2001. Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utskottet anser att resultatet av detta arbete bör avvaktas.

Svenska för invandrare (sfi)

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att motionsyrkandena avseende förändringar av svenska för invandrare avslås.

Jämför *reservation 7 (m, fp)*.

Motioner

Moderaterna menar i motion 2001/02:UbSf334 yrkande 2 att de studerande som så önskar skall få en sfi-check för att öka sina möjligheter att lära sig svenska efter egna förutsättningar. Checken skall vara individanpassad efter vanlig behovsprövning så att var och en ges möjlighet till undervisning utifrån sina individuella behov. När pengarna följer individen kommer konkurrensen mellan utbildningsanordnarna att höja kvaliteten. Också i motion 2001/02:Ub328 (m) menar motionärerna att svenskundervisningen för invandrare bör konkurrensutsättas. Detta skulle enligt motionärerna ge individen valfrihet att utforma sin svenskundervisning. Detta kan ske genom ett nationellt peng- eller checksystem. Folkpartiet föreslår i motion 2001/02:Sf400 yrkande 11 att ett system med studiecheckar bör införas. Individen kan då själv välja den svenskundervisning som passar henne bäst.

Kristdemokraterna menar i motion 2001/02:Sf399 yrkande 33 att en översyn bör göras av svenska för invandrare i syfte att ge olika yrkesgrupper en riktad språkundervisning. Kristdemokraterna menar att yrkesspecifik språkundervisning underlättar för utländska yrkesarbetare att komma in på arbetsmarknaden. I motion 2001/02:Ub275 (m) menar motionärerna att det behövs fler yrkesinriktade utbildningar i svenska, där man också tar till vara de yrkeskunskaper som eleverna redan har. Detta skulle förmodligen öka motivationen och leda till bättre resultat i svenskundervisningen.

Centerpartiet menar i motion 2001/02:Sf255 yrkande 11 att sfi skall kombineras med praktik vid arbetsplatser. Personer som snabbt får tillgång till arbetsmarknaden tillgodogör sig undervisningen på ett bättre sätt. Vidare ger tillgång till arbetsmarknaden känslan av såväl samhörighet som delaktighet.

I motion 2001/02:Ub292 (s) menar motionärerna att sfi-undervisningen bör varvas med praktik, att högutbildade invandrare bör kunna få genomföra sin sfi-undervisning i högskolemiljö samt att en mer enhetlig nationell standard bör införas så att alla får samma kvalitet på sfi-undervisningen. Motionärerna menar att en översyn bör göras av sfi. En översyn föreslås också i motion 2001/02:Ub474 (s). Motionärerna menar att en grundlig översyn av svenska för invandrare är nödvändig. Utgångspunkten för översynen föreslås vara ökad kvalitet och individ- och arbetslivsanpassning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

I propositionen *Vuxnas lärande och utvecklingen av vuxenutbildningen* (prop. 2000/01:72) anförde regeringen att sfi bör utformas så att verksamheten lokalt kan anpassas till varje deltagares förutsättningar för och behov av att lära sig talad och skriven svenska. Det handlar enligt regeringen om att skapa möjligheter att utifrån individuella studieplaner forma kursen så att varje elev kan koncentrera sig på de delar där han eller hon har förutsättningar att göra framsteg och som har betydelse för den planerade kommande verksamheten i Sverige. I enlighet med detta har Skolverket haft i uppdrag att utarbeta förslag till en ny kursplan. Skolverket har redovisat uppdraget för regeringen och detta bereds nu inom Regeringskansliet. När det gäller praktik regleras denna i förordningen om svenskundervisning för invandrare (SFS 1994:895). Enligt 9 § stadgas det att styrelsen för utbildningen i samarbete med arbetsförmedlingen skall verka för att undervisningen så snart som möjligt kan kombineras med sådan arbetsplatsorientering eller sådant förvärvsarbete som ger deltagaren möjlighet att träna sig i att tala svenska. Utskottet vill understryka vikten av att deltagarna i sfi får delta i en meningsfull och språkutvecklande praktik. Praktik kan, förutom att ge ökade språkkunskaper, också ge en inblick i svenskt arbetsliv och möjlighet till ett arbete. Det är dock kommunernas ansvar att erbjuda praktikplatser. Stora skillnader finns dock mellan kommunerna. Enligt en rapport från Integrationsverket varvar var tredje kommun undervisning och praktik varje dag, medan endast ett fåtal alls inte erbjuder praktik.

Skolverket har dessutom fått i uppdrag av regeringen att i samråd med Högskoleverket och Svenska Kommunförbundet, undersöka hur sfi för högutbildade invandrare kan anordnas i högskolemiljö. Uppdraget skall redovisas senast den 31 december 2002.

När det gäller konkurrensutsättning av sfi och studiecheck för sfi har utskottet behandlat liknande yrkanden under föregående riksmöte (bet. 2000/01:UbU15). Utskottet anser inte heller nu att sfi obligatoriskt skall konkurrensutsättas genom upphandling. De gällande bestämmelserna medger att kommunen uppdrar åt andra att anordna sfi. Utskottet kan inte heller ställa sig bakom förslaget om en studiepeng eller check för sfi.

Vuxna studerande m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena som avser förändringar vad gäller vuxna som studerar.
Jämför *reservationerna 1 (kd), 5 (m) och 6 (c)*.

Motioner

Centerpartiet begär i motion 2001/02:Ub322 yrkande 16 ett tillkännagivande om att en lagstadgad rätt att delta i gymnasial vuxenutbildning införs. Kristdemokraterna föreslår i motion 2001/02:Ub549 yrkande 1 att alla medborgare bör få rätt till utbildning på motsvarande gymnasienivå.

Centerpartiet föreslår i motion 2001/02:Ub322 yrkande 14 att en översyn och en samordning av eftergymnasiala yrkesutbildningar bör göras. Centerpartiet menar att det är viktigt att det går att överblicka utbildningsstrukturen. Det finns flera eftergymnasiala yrkesutbildningar, exempelvis påbyggnadsutbildningar inom komvux, yrkesteknisk högskola, vissa yrkesutbildningar inom folkbildningen och kvalificerad yrkesutbildning. Hur dessa inordnas i utbildningsstrukturen, hur de kan värderas om den studerande sedan vill läsa vidare och hur vissa av dem finansieras är inte alltid helt klart.

Centerpartiet föreslår i motion 2001/02:MJ338 yrkande 22 att vuxenutbildningen inom lantbrukssektorn skall bli mer tillgänglig. Inom denna sektor är det enligt Centerpartiet av stor betydelse att behovet av ett sent yrkesval med tillgång till yrkesinriktad grund- och vidareutbildning inom lantbrukssektorn garanteras, oberoende av tidigare val av gymnasieutbildning. I motion 2001/02:MJ341 (c) yrkande 6 menar motionären att det bör ges möjlighet att inom KY-utbildningen särskilt anpassa kursutbudet i fråga om inriktning och längd efter jordbrukets villkor som biologisk näring. Det är enligt motionären angeläget att såväl KY-utbildningen som de resurser som finns inom länsarbetsnämnderna anpassas till praktiska lösningar för jordbruket.

I motion 2001/02:Ub532 (m) föreslår motionären att intagningsreglerna till komvux bör ändras. Motionären menar att nuvarande system ger felaktiga incitament genom att det uppmanar till taktikläsning bland elever på gymnasiet.

I motion 2001/02:N262 (fp) yrkande 12 menar motionärerna att utvecklingen av distansmetodik är viktig för landsbygdens ungdomar, bl.a. i gymnasie- och folkhögskolor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Frågan om en skyldighets- eller rättighetslagstiftning om gymnasial vuxenutbildning har behandlats i betänkandet *Vuxnas lärande och utvecklingen av vuxenutbildningen* (bet. 2000/01:UbU15). Utskottet framhöll då att det är viktigt att systemet för vuxnas lärande karakteriseras av att individens behov

och efterfrågan är styrande i stor utsträckning. Utskottet såg dock risker med att göra vuxenutbildningen till en rättighet. Man menade bl.a. att konsekvenserna av och kostnaderna för detta noga måste utredas. Man hänvisade också till Skollagskommitténs arbete och menade att regeringen därefter kommer att förelägga riksdagen förslag om hur skollagstiftningen i framtiden skall se ut.

När det gäller Centerpartiets yrkande om översyn och samordning av eftergymnasiala yrkesutbildningar konstaterar utskottet att regeringen, i propositionen om kvalificerad yrkesutbildning (prop. 2000/01:63), uttalat ambitionen att den nya utbildningsformen KY kan utvecklas volymmässigt så att det ges utrymme för att där inordna andra eftergymnasiala yrkesutbildningar vid sidan av högskolan, t.ex. vissa påbyggnadsutbildningar inom komvux, kompletterande utbildningar och utbildningar inom folkbildningen. Riksdagen har också uttalat att det är angeläget att antalet utbildningsplatser inom KY på sikt utökas. Om en befintlig utbildning skall omvandlas till KY-utbildning förutsätter det att tillräckligt intresse och vilja finns i arbetslivet och hos utbildningsanordnaren för att bl.a. anordna lärande i arbete på en arbetsplats i den omfattning som gäller för KY, nämligen cirka en tredjedel av utbildningstiden. Problem med utbildningens finansiering finns i dag främst när det gäller påbyggnadsutbildningar inom komvux, där regeringen har beslutat att drygt 8 000 platser per år skall vara riksrekryterande, vilket innebär att hemkommunerna blir skyldiga att betala interkommunal ersättning när deras invånare går på sådana utbildningar i andra kommuner. För små kommuner kan detta leda till svårigheter att genomföra annan vuxenutbildning inom kommunen. Föreskrifterna om skyldighet att betala interkommunal ersättning finns i förordningen om kommunal vuxenutbildning. Inom Utbildningsdepartementet förbereds nu en ny förordning som den 1 januari 2003 avses ersätta den nuvarande. Utbudet av eftergymnasiala yrkesutbildningar är och måste även framdeles vara flexibelt. Ett karakteristiskt drag hos KY är att utbildningarna inte är avsedda att etableras permanent och inte heller att styras av nationella utbildningsplaner. Hur en viss eftergymnasial yrkesutbildning skall tillgodoräknas vid senare studier i annan form kan enligt utskottets mening inte regleras i nationella bestämmelser. I högskoleförordningen (1993:100) finns regler om att frågan om tillgodoräknande prövas av respektive högskola (6 kap. 13 och 14 §§). En motsvarande bestämmelse finns i förordningen om kvalificerad yrkesutbildning (2001:1131). Utskottet anser inte att det finns anledning för riksdagen att göra det tillkännagivande som begärs i motion 2001/02:Ub322 yrkande 16.

När det gäller tillgänglighet för vuxenutbildningen inom lantbrukssektorn menar utskottet, liksom tidigare, att det inte är rimligt att skapa specialregler just för detta område. Möjligheten att anpassa kursutbudet i fråga om inriktning och längd finns dock redan inom KY-utbildningen. Denna utbildning genomförs i samverkan mellan respektive bransch och utbildningsanordnaren. Det finns inga regler som styr utbildningens förläggning under året.

Vad slutligen gäller distansutbildning vill utskottet hänvisa till Nationellt centrum för flexibelt lärande som har i uppdrag att stödja användningen av

distansmetoder i folkbildning och vuxenutbildning samt komplettera den kommunala vuxenutbildningen genom att erbjuda utbildning av i huvudsak samma slag i form av distansundervisning. I uppgifterna ligger bl.a. att utveckla och tillhandahålla vuxenutbildning på främst gymnasial nivå i form av distansutbildning.

I målet för utveckling av vuxnas lärande, som antogs av riksdagen vid förra riksmötet (prop. 2000/01:72, bet. UbU15, rskr. 229), ingår att alla vuxna skall ges möjlighet att utvidga sina kunskaper och utveckla sin kompetens i syfte att främja bl.a. rättvis fördelning. De intagningsregler till komvux som åsyftas i motion 2001/02:Ub532 finns i förordningen om kommunal vuxenutbildning (1992:403). Där sägs i 3 kap. 10 § att om det finns fler behöriga sökande än platser i en kurs inom gymnasial vuxenutbildning, skall, utan hänsyn till tidigare betyg, företräde ges dem som har störst behov av utbildningen. Utskottet anser att detta är en nödvändig princip med hänsyn till det av riksdagen antagna målet. Den som har avslutat gymnasieskolan och vill skaffa sig högre betyg i någon kurs har möjlighet att genomgå prövning, vilket kan göras antingen i en gymnasieskola eller i komvux. Det är inte nödvändigt att genomgå kursen en gång till i komvux. Utskottet utgår från att eleverna i gymnasieskolan genom vägledning och information i skolan får klart för sig dessa förhållanden.

Inflytande

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena om förändringar i reglerna om inflytande för elever och föräldrar.

Jämför *reservationerna 1 (kd), 3 (mp), 6 (c) och 7 (m, fp)*.

Motioner

Folkpartiet menar i motion 2001/02:Ub222 yrkande 20 att kommunala skolor skall göras mer fristående från kommunala politiker. Med en skarpare nationell utvärdering behövs inte kommunala beslutsfattare som ett led mellan den nationella läroplanen och den enskilda skolan. Kristdemokraterna menar i motion 2001/02:Ub446 yrkande 19 att varje skola bör ha en styrelse. De kommunala skolorna måste få större frihet att besluta om sina egna angelägenheter. Kommunen ansvarar för de ekonomiska ramarna samt för uppföljning och utvärdering. Staten har ansvar för lagar och styrdokument samt har tillsyns-, uppföljnings- och utvärderingsansvar på ett nationellt plan. Centerpartiet föreslår i motion 2001/02:Ub240 yrkande 12 att den försöksverksamhet med lokala styrelser som nu genomförs skall permanentas och lokala styrelser införas vid alla skolor. Befogenheterna bör avgränsas så att skiljelinjen mellan lärarnas och skolledningarnas pedagogiska ledarskap och föräldrastyrelserna blir tydlig. Centerpartiet menar att det också finns anledning att se över styrelsernas sammansättning i syfte att bjuda in andra än föräldrar och

elever att delta i styrelserna. Även Vänsterpartiet föreslår i motion 2001/02:UbA317 yrkande 13 att försöksverksamheten som pågår med lokala skolstyrelser med elev- eller föräldramajoritet bör permanentas. Vänsterpartiet menar att ett av de största hindren för ett engagerat kunskapssökande och en framgångsrik inläring är brist på delaktighet som många elever och föräldrar upplever.

Kristdemokraterna menar i motion 2001/02:Ub446 yrkande 17 att föräldrars rätt till information och inflytande i skolan behöver stärkas. Föräldrar skall ha möjlighet att vara delaktiga i skolvardagen. Det underlättar samarbetet mellan hem och skola att miljön är bekant och upplevd. I motion 2001/02:Ub340 (s) menar man att föräldrarnas engagemang i skolan är mycket viktigt. Motionärerna föreslår att Skolverket skall få i uppgift att informera mer om behovet av aktiva föräldrar i skolan och på olika sätt initiera projekt som gagnar föräldramedverkan i skolan.

Miljöpartiet föreslår i motion 2001/02:K381 yrkande 4 att elevråd och skolkonferenser bör fungera som remissorgan för kommunerna. Planeras en förändring i skolan skall också eleverna ha en möjlighet att framföra sina åsikter och kunna påverka beslutet.

Kristdemokraterna menar i motion 2001/02:Ub446 yrkande 16 att eleverna skall ges ökat inflytande i takt med stigande ålder. En lagstadgad miniminivå av elevinflytande bör införas. Kristdemokraterna menar att det bästa sättet att utveckla elevernas känsla för demokratiska beslutsformer är att ge dem inflytande och ansvar. Eleverådsarbete skall kunna ske på skoltid och skall uppmuntras av alla vuxna. I motion 2001/02:Ub214 (kd) yrkande 1 föreslår motionärerna att fler kommuner inrättar elevombudsmän för att stärka demokratin. Elevråd och elevombudsmän borde vara den självklara remissinstansen i de politiska beslut som rör skolan. I motion 2001/02:Ub215 (kd) menar motionärerna att det är en självklar rättighet att elever skall få vara med och påverka stora förändringar. Elever är utlämnade till godtyckliga bedömningar då tolkningsutrymmet kring hur elever skall se ut är mycket vitt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet vill peka på att genom målstyrningen har ansvaret för utformningen av skolans vardag i betydande grad flyttats till skolledare, lärare och elever. De mål som skall uppnås respektive eftersträvas finns fastställda i de författningar som gäller för respektive skolförhållande. Hur de nationella målen närmare skall gestaltas och utvecklas och vilka åtgärder kommunen avser att vidta för att uppnå de nationella mål som satts upp för skolan skall framgå av kommunens skolplan. Den lokala skolan har utifrån de nationella och lokala målformuleringarna en stor frihet och ett stort ansvar för att organisera skolan på ett sådant sätt att de fastställda målen uppnås. Utskottet ser inget behov av att ytterligare, såsom motionärerna uttrycker det, frigöra skolan från politikerna. Dessutom utreds frågan om och i så fall hur ansvarsfördelningen mellan stat och kommun behöver förtydligas av Skollagskommittén.

Författningsreglering gällande elevers rätt till inflytande återfinns i skollagen, skolformsförordningar och läroplaner. I skollagen (4 kap. 2 §) stadgas att eleverna skall ha inflytande över hur deras utbildning utformas. Omfattningen och utformningen av elevernas inflytande skall anpassas efter deras ålder och mognad. Enligt grundskoleförordningen (3 kap. 6 §) i varje klass eller undervisningsgrupp skall eleverna ges tillfälle att tillsammans med läraren behandla frågor som är av gemensamt intresse för eleverna. I läroplanen för den obligatoriska skolan m.m. (Lpo 94) stadgas att skolan skall sträva efter att varje elev tar ett personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö, successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan och har kunskap om demokratins principer samt utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former. Utskottet anser att det inte finns anledning att ytterligare reglera hur elevinflytandet skall utformas eller vilka frågor som skall innefattas. Utskottet ser det snarare som, liksom tidigare (jfr bet. 2000/01:UbU13), en fråga för skolans huvudman och ledning att överväga hur elevernas inflytande kan stärkas för att nå de mål som styrdokumentet anger.

När det gäller föräldrars inflytande i skolan regleras detta i läroplanen (Lpo 94). I läroplanen anges att skolans och vårdnadshavarnas gemensamma ansvar för elevernas skolgång skall skapa de bästa möjliga förutsättningar för barns och ungdomars utveckling och lärande. Alla som arbetar i skolan skall samarbeta med elevernas vårdnadshavare så att man tillsammans kan utveckla innehåll och verksamhet i skolan. Vidare skall läraren samverka med och fortlöpande informera föräldrarna om elevens skolsituation, trivsel och kunskapsutveckling och hålla sig informerad om den enskilda elevens personliga integritet.

Utskottet anser att det är viktigt att föräldrar känner sig delaktiga i skolans verksamhet. Detta kan ske genom olika typer av förvaltningsråd och samrådsorgan, liksom genom det mer lokala samarbetet kring en enskild klass eller mindre del av verksamheten som kan uppmuntras av kommunen, skolledningen och lärarna. Riksdagen beslutade i maj 1996 om en försöksverksamhet med lokala styrelser med föräldramajoritet inom bl.a. grundskolan. Försöksverksamheten skulle pågå t.o.m. juni 2001 men har förlängts t.o.m. den 30 juni 2003. Då försöksverksamheten inte fått så stor omfattning som väntat har Statskontoret i juli 2001 fått ett uppdrag att kartlägga och analysera de förhållanden som förklarar det låga antalet skolor som deltagit. Uppdraget skall avrapporteras den 31 maj 2002. Utskottet är av uppfattningen att innan en försöksverksamhet permanentas, bör en analys och utvärdering ske och överväganden göras om vilka åtgärder som kan genomföras för att förbättra och underlätta inrättandet av verksamheten.

Övriga yrkanden

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena avseende skolbiblioteken, entreprenad och sponsring samt resekostnader för elever som väljer annan skola och om stöd till glesbygdsskolor.

Jämför *reservationerna 11 (v) och 5 (m)*.

Motionerna

Vänsterpartiet föreslår i motion 2001/02:Ub551, yrkande 2, att regeringen ger Skolverket i uppdrag att informera kommunerna om att skolplanerna även bör ta upp *skolbibliotekens verksamhet*. Vänsterpartiet begär också ett tillkännagivande om att målen i Unescos skolbiblioteksmanifest bör integreras i målsättningarna för den svenska skolan, alltifrån förskola till högskola (yrk. 3). I manifestet fastslås att skolbiblioteket spelar en viktig roll för utbildning och kultur, för att främja läs- och skrivkunnigheten och förmågan att söka information. Ett antal grundläggande uppgifter anges också, t.ex. att stödja och främja de utbildningsmål som anges i skolans målsättning och läroplaner samt att ge eleverna träning i att värdera och använda information som en väg till kunskap, förståelse, fantasi och glädje. I manifestet fastslås också att kunskaper i biblioteksadministration, informationshantering och pedagogik är en förutsättning för att man skall kunna driva en effektiv skolbiblioteksverksamhet. I yrkande 4, samma motion, begär Vänsterpartiet ett tillkännagivande om att Skolverket bör ges i uppdrag att i samråd med Kulturrådet ansvara för att främja, följa och utvärdera skolbiblioteksverksamheten. Vänsterpartiet menar att det är oklart om skolbiblioteket inkluderas i Skolverkets ansvar. Kulturrådets uppdrag är för närvarande att ansvara för skolbiblioteksverksamheten. Det finns inte någon uttalad samordning mellan Kulturrådet och Skolverket när det gäller skolbiblioteken.

Moderaterna föreslår i motion 2001/02:Ub233 yrkande 29 att skolornas möjlighet att lägga ut undervisning på *entreprenad* skall vidgas till att gälla också grundskolan och flertalet ämnen. Ansvaret för undervisningens kvalitet och för att skolans verksamhet hålls samman skall vila på skolans ledning och huvudman.

I motion 2001/02:Ub357 (s) föreslås att en utredning tillsätts för att se över reglerna kring *skolsponsring* och marknadsföringslagen. Motionären menar att en tydlig gräns måste dras mellan sund företagsmedverkan och ren reklam, och företag måste hindras från att kräva skolor på motprestationer. I motion 2001/02:Ub460 (s) begärs också en översyn av sponsringen i skolorna. Motionären menar att det är viktigt att ha en strategi eftersom sponsring många gånger innebär ren marknadsföring av en produkt till eleverna.

I motion 2001/02:Ub337 (kd) föreslår motionären att förutsättningarna för ett särskilt tidsbegränsat *stöd till glesbygdsskolor* utreds. Motionären menar att ett införande av ett särskilt stöd av temporär karaktär till hotade glesbygds-

skolor skulle kunna innebära att skolan kan överleva även om elevantalet tillfälligt är lågt.

I motion 2001/02:Ub273 (kd) yrkande 1 menar motionärerna att för att det fria valet av skola skall kunna förverkligas måste ett system skapas som ger alla elever lika rätt att nå sin skola inom rimligt pendlingsavstånd. Motionärerna föreslår att ett förtydligande görs av 4 kap. 7 § skollagen. Motionärerna begär också i yrkande 2 att regeringen utreder möjligheterna för elev att erhålla *resebidrag* vid val av annan skola. Den elev som aktivt valt annan skola skall erhålla samma ekonomiska reseförmån som om eleven valt anvisad skola. I motion 2001/02:Ub520 (s) menar motionärerna att resekostnaderna kan hindra en elev från att fritt välja skola. Föräldrarnas ekonomi skall inte vara det avgörande för om en elev kan byta skola.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att samtliga motionsyrkanden avslås.

Enligt bibliotekslagen (1996:1596) skall det inom grundskolan och gymnasieskolan finnas lämpligt fördelade skolbibliotek för att stimulera skolelevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen. Kommunerna svarar för folk- och skolbiblioteksverksamhet liksom för skolans verksamhet och bestämmer därmed även mål och ambitionsnivå för skolbibliotekets verksamhet. Utskottet menar att frågorna om skolbibliotek är viktiga och stöder Unescos manifest om skolbiblioteken, men är inte berett att föreslå några förändringar i ansvarsfrågan eller i bibliotekslagen. Dessutom pågår för närvarande en översyn av bibliotekslagen inom Regeringskansliet. Avsikten är att en proposition skall lämnas till riksdagen under år 2002.

Enligt 2 § lagen om entreprenadförhållanden inom skolan (SFS 1993:802) får regeringen på ansökan av en kommun eller ett landsting, om det finns särskilda skäl, medge entreprenad för undervisning inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdomar. Skolverkets kvalitetsgranskningsnämnd har under år 2000, på uppdrag av regeringen, granskat utbildning på entreprenad i det offentliga skolväsendet. Nämndens uppdrag var att granska hur utbildningens kvalitet och likvärdighet säkerställs vid utbildning på entreprenad och bedöma vilka fördelar och impulser sådan utbildning har gett det kommunala skolväsendet. Enligt sina direktiv skall Skollagskommittén bl.a. utreda hur lagstiftningen kan anpassas till utvecklingen av verksamheten i kommunerna. Utskottet saknar anledning att föregripa denna behandling.

Utskottet har tidigare behandlat frågan om sponsring i betänkande 2000/01:UbU13. Enligt utskottets mening finns det genom läroplanernas krav på saklighet och allsidighet i skolans undervisning inget större utrymme för skolhuvudmännen att använda t.ex. sponsrade läromedel. Skolhuvudmännen har ansvar för att undervisningen bedrivs så att målen för skolan uppnås. Att ta fram etiska riktlinjer för skolsponsring är en fråga för kommunerna.

Vad gäller stöd till glesbygdsskolor menar utskottet att sådant stöd redan utgår till glesbygdsområden genom det kommunala utjämningsystemet där

de kommuner som har ett vikande befolkningsunderlag erhåller stöd för att t.ex. kunna driva skolor med färre elever än vad annars hade varit möjligt.

Utskottet erinrar om att de bestämmelser som finns beträffande skolskjuts innebär inget hinder för en kommun att svara för skolskjutskostnader t.ex. i de fall då en elev valt att gå i en annan skola som ligger längre bort än den skola som kommunen anvisat. Utskottet finner för närvarande ingen anledning att föreslå några ändringar i reglerna.

Andra motionsyrkanden

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden i frågor där det enligt gällande ordning ankommer på regeringen, kommunen eller skolan att fatta beslut.

Ansvar för skolväsendet delas mellan staten, kommunerna och respektive skola. Enligt gällande styrsystem skall riksdagen främst fatta beslut om övergripande och nationella frågor. Ett stort antal motionsyrkanden rör frågor där det ankommer på regeringen, kommunen eller skolan att fatta beslut. Utskottet föreslår med hänvisning till gällande ansvarsfördelning att följande motionsyrkanden avslås:

2001/02:Ub211 (kd) om ungdomars fritid,

2001/02:Ub224 (m) om behovet av en allsidig historieskrivning i de delar av landet som inte alltid tillhört Sverige,

2001/02:Ub266 (m) om kristendomens ställning inom ämnet religionskunskap i skolan,

2001/02:Ub267 yrkande 3 (m) om aktuell information om framsteg på miljöområdet,

2001/02:Ub288 yrkande 1 (m) om att skolans resurser måste styras till kärnuppgifterna undervisning, lärare och läromedel,

2001/02:Ub288 yrkande 2 (m) om skolans lokalutnyttjande och administration,

2001/02:Ub288 yrkande 3 (m) om kommunens hyressättning för skolan,

2001/02:Ub290 yrkande 1 (m) om att landets kommunala skolor skall omvandlas till självständiga enheter, där medarbetarna med fullt ansvar för verksamhetens utveckling har att besluta om skolans angelägenheter,

2001/02:Ub297 yrkande 1 (fp) om skolundervisning i 1900-talets historia,

2001/02:Ub354 yrkande 1 (kd) om ”moderna hushållsskolor” som kulturbärare,

2001/02:Ub354 yrkande 2 (kd) om en ”modern hushållsskola” som mötesplats för kvinnor och män från olika kulturer,

2001/02:Ub360 (s) om flexitid i skolan,

2001/02:Ub416 (s) om livskunskap som ämne i skolan,

2001/02:Ub426 yrkande 2 (m) om nytänkande och samverkan mellan olika aktörer i skolan,

2001/02:Ub445 (s) om tillgången till undervisnings- och informationsmaterial om vegetarisk och vegansk kost,

2001/02:Ub464 yrkande 3 (m) om att idrottsrörelsen skall få bättre möjlighet att medverka i skolans undervisning,

2001/02:Ub508 yrkande 1 (s) om betydelsen av att lärarna kan förmedla och lära ut metoder för konflikthantering,

2001/02:Ub542 (s) om lärarnas ansvar för att motverka fördomar, både sina egna och andras, kring homosexuellas, bisexuellas och transpersoners livsvillkor,

2001/02:L367 yrkande 14 (fp) om homosexualitet, bisexualitet, transsexualism och transvestism,

2001/02:L371 yrkande 34 (v, s, c, fp, mp) om att läromedel inte får förmedla en fördomsfull syn på HBT-personer,

2001/02:T465 yrkande 3 (c) om att ge Skolverket i uppdrag att initiera och utvärdera projekt för distansutbildning i grund- och gymnasieskolan,

2001/02:MJ288 yrkande 2 (mp) om nya råd för hur barns och ungdomars lekplatser och skolgårdar skall byggas i syfte att minska utsattheten för skadlig och cancerframkallande UV-strålning,

2001/02:MJ288 yrkande 3 (mp) om en kampanj för trädplantering på skolgårdar och lekplatser,

2001/02:MJ518 yrkande 17 (mp) om mat på dagis och i skolan,

2001/02:MJ518 yrkande 22 (mp) om rättigheten att få vegetarisk kost eller vegankost serverad i ungdomsskolorna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Öppna förskolan och familjedaghem, m.m. (punkterna 1, 2, 5, 6, 9, 20, 21, 25, 26, 31, 32, 33, 38, 41, 43, 47, 49 och 50) – kd

av Yvonne Andersson (kd) och Erling Wälivaara (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkterna 1, 2, 5, 6, 9, 20, 21, 25, 26, 31, 32, 33, 38, 41, 43, 47, 49 och 50 borde ha följande lydelse:

1. Öppna förskolan och familjedaghem

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ub548 yrkandena 4 och 5 samt 2001/02:Sf392 yrkandena 4, 22 och 24.

2. Barnomsorgens verksamhet och tillsyn

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub548 yrkandena 1, 6 och 9 samt avslår motionerna 2001/02:Ub222 yrkandena 23 och 25 samt 2001/02:Ub454 (i denna del).

5. Skolbarnsomsorg

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub548 yrkande 7 samt avslår motionerna 2001/02:Ub455 (i denna del) och 2001/02:So501 yrkande 1.

6. Förskolans personal m.m.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub548 yrkande 8 samt avslår motionerna 2001/02:Ub220 yrkande 8 och 2001/02:Ub222 yrkande 24.

9. Skolans ställning och uppgift, m.m.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub270 samt

avslår motionerna 2001/02:Ub233 yrkandena 1 och 3, 2001/02:Ub240 yrkandena 1 och 2, 2001/02:Ub286 yrkandena 1 och 2, 2001/02:Ub287 yrkande 6, 2001/02:Ub290 yrkande 2, 2001/02:Ub363 yrkandena 1 och 3, 2001/02:Ub523 yrkande 1, 2001/02:So637 yrkande 1, 2001/02:N364 yrkande 3 samt 2001/02:A391 yrkande 2.

20. Fler betygssteg

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ub419, 2001/02:Ub446 yrkande 12 (i denna del) och 2001/02:Ub495 samt avslår motionerna 2001/02:Ub212 och 2001/02:Ub222 yrkande 7 (i denna del).

21. Betyg tidigare

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub446 yrkande 12 (i denna del) samt avslår motionerna 2001/02:Ub222 yrkande 7 (i denna del), 2001/02:Ub233 yrkandena 16 och 17, 2001/02:Ub287 yrkandena 1, 2 och 4 samt 2001/02:Ub342 yrkande 1.

25. Ordning i skolan

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub342 yrkande 3 samt avslår motionerna 2001/02:Ub220 yrkande 11, 2001/02:Ub222 yrkande 13, 2001/02:Ub225 yrkande 2, 2001/02:Ub233 yrkandena 7 och 8, 2001/02:Ub265 yrkandena 1–4, 2001/02:Ub433 yrkande 2 samt 2001/02:Ju266 yrkande 2.

26. Värdegrunden

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ub435 yrkandena 2 och 3, 2001/02:Ub446 yrkandena 1 och 2, 2001/02:Ub548 yrkande 2 samt 2001/02:Ub549 yrkande 9.

31. Ämnesfrågor av övergripande karaktär

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub446 yrkandena 8, 10 och 22 samt avslår motionerna 2001/02:Ub249 yrkande 3 och 2001/02:Kr247 yrkande 2.

32. Frågor om demokrati

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr426 yrkande 2 samt avslår motionerna 2001/02:Ub218, 2001/02:Ub503, 2001/02:

Ub508 yrkande 2, 2001/02:K284 yrkande 2 och 2001/02:K381 yrkande 5.

33. Modersmålsundervisning

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen 2001/02:Sf399 yrkandena 30 och 38 samt avslår motionerna 2001/02:Ub408, 2001/02:Ub455 (i denna del) och 2001/02:A317 yrkande 17.

38. Nya ämnen och inslag i undervisningen

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen 2001/02:Kr429 yrkande 2 samt avslår motionerna 2001/02:Ub282 yrkande 1, 2001/02:Ub297 yrkande 2, 2001/02:Ub375, 2001/02:Ub409 och 2001/02:T286 yrkande 2.

41. Skolans ansvar för ANT-undervisning

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub550 yrkande 1 samt avslår motionerna 2001/02:Ub221 yrkande 22, 2001/02:Ub227, 2001/02:Ub233 yrkande 6, 2001/02:Ub303 yrkande 2, 2001/02:Ub355, 2001/02:Ub477 yrkande 3, 2001/02:Ju237 yrkande 20, 2001/02:Ju322 yrkande 3, 2001/02:So371 yrkande 2, 2001/02:So495 yrkandena 16–18, 2001/02:So502 yrkande 1 och 2001/02:So615 yrkande 1.

43. Lärarnas ställning m.m.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub446 yrkande 14 samt avslår motionerna 2001/02:Ub220 yrkandena 13 och 14, 2001/02:Ub221 yrkande 11, 2001/02:Ub293 yrkande 3, 2001/02:Ub387 yrkandena 2 och 3, 2001/02:Ub433 yrkande 1 samt 2001/02:Ub490.

47. Skolledare

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub446 yrkande 15 samt avslår motionerna 2001/02:Ub220 yrkande 15, 2001/02:Ub221 yrkande 21, 2001/02:Ub222 yrkande 18, 2001/02:Ub253 yrkande 5, 2001/02:Ub498 samt 2001/02:Ub551 yrkande 1.

49. Vuxna studerande

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub549 yrkande 1 samt avslår motionerna 2001/02:Ub322 yrkandena 14 och 16, 2001/02:Ub532, 2001/02:MJ338 yrkande 22, 2001/02:MJ341 yrkande 6 samt 2001/02:N262 yrkande 12.

50. Inflytande

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub446 yrkandena 16, 17 och 19 samt avslår motionerna 2001/02:Ub214 yrkande 1, 2001/02:Ub215, 2001/02:Ub222 yrkande 20, 2001/02:Ub240 yrkande 12, 2001/02:Ub340, 2001/02:K381 yrkande 4 och 2001/02:A317 yrkande 13.

Ställningstagande

Kristdemokraterna menar att det är viktigt att kommunerna erbjuder verksamhet i den **öppna förskolan**. Inte minst kan verksamheten många gånger vara en stor tillgång för ensamstående föräldrar. Kristdemokraterna menar också att det är viktigt att arbetet inom den öppna förskolan tillvaratas och utvecklas. För att kunna ge det enskilda barnet den trygghet, stimulans och det stöd det behöver måste utgångspunkten vara barnets individuella behov. Därmed behövs också olika alternativ för att möta det. Med regeringens politik är risken uppenbar att andra barnomsorgsformer än kommunala förskolan försvinner. Situationen för de öppna förskolorna bör bevakas med anledning av den allmänna förskolans införande eftersom det finns en risk för att den öppna förskolan konkurreras ut genom reformen om allmän förskola. Vi menar att definitionen av begreppen barnomsorg och förskola behöver tydliggöras. Enligt vår uppfattning omfattar begreppet barnomsorg såväl föräldrarnas omsorg i det egna hemmet som omsorg i förskola, familjedaghem, öppen förskola, fritidshem, föräldrakooperativ och andra former. Utgångspunkten för alla val av barnomsorg måste vara barnets bästa, och föräldrarna skall självfallet ha rätt att välja den barnomsorgsform som passar deras barn bäst. Barn har olika behov och förutsättningar. Detta innebär att det måste finnas ett varierat utbud av olika barnomsorgsformer, inklusive omsorg i det egna hemmet. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna 2001/02:Ub548 yrkandena 4 och 5 samt 2001/02:Sf392 yrkandena 4, 22 och 24.

Barnomsorg är en omsorgsfråga och inte en utbildningsfråga. Från att tidigare huvudsakligen ha varit en omsorgsfråga som behandlats av Socialdepartementet blev det en utbildningsfråga som förlades under Utbildningsdepartementet. Om redan mycket små barn sätts i något som alltmer liknar en skola är inte steget långt från att börja mäta barnens kunskaper mot varandra. När nu förskolan integreras med skolan får den utbildningspedagogiska verksamheten inte ske på bekostnad av den fria leken och barnens behov av omsorg. Vi anser också att tillsynen för förskoleverksamheten skall ligga på kommunerna medan Skolverket ansvarar för tillsynen av förskoleklassen, skolbarnsomsorgen och skolan. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub548 yrkandena 1, 6 och 9.

Vi menar vidare att det finns brister inom **skolbarnsomsorgen**. Omsorgen för 10–12-åringarna är särskilt svårt eftersatt i många kommuner. Vissa kommuner erbjuder inte ens någon omsorg för denna åldersgrupp, vilket

strider mot gällande regler. Att verksamheten är eftersatt visar sig också genom bristande tillsyn från kommunernas sida. Bristande styrning, avsaknad av behovsinventeringar, dåliga lokaler och brist på personal är en del av de brister som kan påvisas. Kommunerna måste ta sitt ansvar och utveckla skolbarnsomsorgen framför allt för åldersgruppen 10–12 år. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub548 yrkande 7.

Kristdemokraterna anser att förskolelärare, fritidspedagoger, barnskötare, dagbarnvårdare och andra som arbetar med barn utifrån sina olika specialiteter måste ges goda möjligheter till kompetenshöjning, vidareutbildning och forskning. Det är viktigt att utbildning och fortbildning av **förskole- och skolpersonal** omfattar såväl kunskaper om de internationella konventioner som gäller barn, familj och utbildning som kunskaper om att se och tolka ett barns signaler när det far illa. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub548 yrkande 8.

Vi menar att det bör tillsättas en utredning som **granskar skolans mål**. Det blir allt tydligare att skolan står inför två problem. Det ena är om det kan vara så att det har skett en förskjutning i uppfattningen om vad som krävs för att målen skall vara uppfyllda. Har vi råkat ut för en kunskapsinflation i grund- och gymnasieskolan? Det andra är att det verkar finnas lokala skillnader i tolkningen av grund- och gymnasieskolans mål. Målen skall vara så precist beskrivna att tolkningar inte skall kunna förekomma. Finns det utrymme för tolkning mellan skolor bör detta åtgärdas, eftersom det sätter de målrelaterade betygen ur spel. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub270.

Vi anser att **betyg bör ges i en sexgradig skala**. Förändringen från de fem betygssteg som fanns tidigare har inneburit en försämring för eleven såväl i betygens funktion av positiv återföring som i funktionen av urvalskriterium för vidare studier. De nuvarande tre betygsstegen blir alltför vida och trubbiga. Skillnaden är stor mellan att ha ett svagt eller ett starkt G i ett visst ämne men den framgår inte av betyget och incitamentet att försöka höja betyget blir svagt. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna 2001/02:Ub419, 2001/02:Ub446 yrkande 12 (i denna del) och 2001/02:Ub495.

Kristdemokraterna anser också att **betyg bör ges senast från årskurs sju** för att eleverna skall kunna vänja sig vid systemet i god tid före slutbetyget i årskurs nio. Dessutom bör skriftlig information om elevens kunskaper och utveckling i förhållande till de angivna kravnivåerna i läroplanen ges senast från och med årskurs fem. Det är viktigt för att de elever som behöver särskilt stöd för att uppnå målen skall kunna få det på ett tidigt stadium. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub446 yrkande 12 (i denna del).

När det gäller frågor om **ordning i skolan** menar Kristdemokraterna att barn har behov av att det sätts gränser. Eleven mår oftast bättre av att veta vad

som är acceptabelt och vad som inte är det. Därmed vore det rimligt att skolan också skall kunna ge skriftliga omdömen i ordning och uppförande. Detta skall givetvis inte ses som bestraffning för bråkstakar, utan som en vägledning för eleven vilket beteende som är acceptabelt. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub342 yrkande 3.

Kristdemokraterna menar att det är viktigt att *värdegrunden* som den uttrycks i läroplanen finns med i gemensamma dokument för förskoleklass och skola. Vi anser att läroplanerna för förskoleklass, särskolan, grundskolan och gymnasiet skall innehålla tydliga avsnitt som handlar om värderingar. I läroplanen för förskolan uttrycks dock värdegrunden mycket diffust då man nöjer sig med att tala om demokratiska värderingar utan att det kopplas till något etiskt synsätt. Det är anmärkningsvärt att förskola och grundskola har olika etisk värdegrund som bas för sina verksamheter. Vi anser att läroplanen för förskolan i likhet med läroplanen för det obligatoriska skolväsendet skall hänvisa till den kristna traditionen i vårt land och den etik som bygger på denna tradition. Det är viktigt att värdegrundsfrågorna ständigt lyfts fram i all undervisning för att skapa ett klimat där alla möter varandra med respekt. Skolans värdeförmedling måste ske i alla ämnen. Religionsämnet spelar dock en särskild roll för förmedling av vårt kristna kulturarv. För att kunna diskutera värdegrunden och etiska frågor men också för att kunna jämföra med och förstå andra kulturer och religioner är det viktigt att alla elever ges goda baskunskaper i det svenska kulturarvet, där kristendomen utgör en viktig kärna. Vi anser också att varje kommun kontinuerligt bör genomföra utbildning för all skolpersonal kring det avsnitt i läroplanen som behandlar skolans värdegrund. Varje skola bör sedan göra en plan för hur man i undervisningen och i hela skolans verksamhet, till exempel genom etiska samtal med eleverna, kan omsätta skolans värdegrund i praktiken. Skolverket bör utöva tillsyn över hur värdegrunden omsätts i praktiken. Slutligen anser vi att all samhällsstödd vuxenundervisning bör bygga på denna värdegrund. Eftersom vuxna människor själva väljer inriktning på sin utbildning och har förmågan att reflektera över den information som ges på ett annat sätt än barn behöver dock kravet att undervisningen skall vara icke-konfessionell inte finnas med inom vuxenutbildningen. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna 2001/02:Ub435 yrkandena 2 och 3, 2001/02:Ub446 yrkandena 1 och 2, 2001/02:Ub548 yrkande 2 samt 2001/02:Ub549 yrkande 9.

Kristdemokraterna anser att undervisningen i *praktiska ämnen* bör få en mer framskjuten plats i skolan. Teori och praktik behöver varvas under skoldagen för att ge såväl stimulans för alla sinnen som omväxling i skolvardagen. Vidare bör kulturen leva i skolan och genomsyra verksamheten. Den kan finnas som en kreativ dimension både i korridorer och klassrum. Bild, ord, film, musik och rörelse är naturliga element som kan fungera som självklara inslag i alla ämnen. Musik- och kulturskolornas betydelse för barns och ungdomars utveckling bör understrykas. Vi menar också att naturkunskap och

religionskunskap lätt hamnar i strykclass när tiden mellan de olika blocken fördelas. Åtgärder bör sättas in, t.ex. i form av fortbildning om det anses behövt. Det är olyckligt att riksdagen på regeringens förslag beslutat återgå till möjligheten att ge blockbetyg i ämnen som är förlagda i block. Det ökar risken för att vissa ämnen inom blocket blir osynliga. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub446 yrkande 8, 10 och 22.

Många unga är i dag engagerade i föreningar och får där lära sig *demokrati* och att ta ansvar. Denna kunskap skall vara meriterande och bl.a. kunna tillgodoräknas vid olika ansökningar. Det icke formella lärandet behöver uppvärderas. För att detta skall få genomslag måste det komma ett nationellt initiativ. Vi begär därför att regeringen föreslår åtgärder för att uppvärdera det icke formella lärandet. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Kr426 yrkande 2.

Kristdemokraterna anser att *hemspråksundervisning* är positiv för den enskilde individen. Dessutom är det en tillgång för samhället med olika invandrargruppers språkkunskaper och kulturella kompetens. Sverige har nytta av två- och flerspråkiga invånare på en mängd områden. Rätten till hemspråksundervisning måste stärkas ytterligare. Sveriges nationella minoriteter är en levande del av det svenska samhället, och deras språk är en värdefull del av den svenska kulturen. Genom att tillerkänna dem språkliga och etniska rättigheter stärks deras självtillit och kulturella identitet. Nationella minoriteter skall kunna använda sitt språk i kontakten med centrala myndigheter. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Sf399 yrkandena 30 och 38.

Kristdemokraterna menar att medieundervisning innebär att förmedla såväl ett teoretiskt vetande som ett praktiskt kunnande. Genom en kombination av analys och produktion ges de unga en möjlighet att lära sig att kritiskt värdera medierna. Skolan har ett ansvar att *föra in mediekultur i undervisningen*. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Kr429 yrkande 2.

Kristdemokraterna anser att det är viktigt att arbeta med upplysning om skadeverkningarna och riskerna med alkohol, narkotika och tobak överallt där ungdomar vistas. Vi anser därför att Skolverket skall verka för att förbättra skolans *ANT-undervisning*. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub550 yrkande 1.

Kristdemokraterna vill peka på att många nyutbildade *lärare* bara jobbar ett par år för att sedan övergå till annan verksamhet. Vi vill att varje nytexaminerad lärare får en erfaren lärare som personlig mentor under sitt första arbetsår. Ett sådant system skulle gynna skolans utveckling i stort. De nyutbildade lärarna får successivt växa in i sitt arbete, och de mer rutinerade lärarna får ta del av nya perspektiv som kan bidra till att utveckla deras egen undervisning. De äldre lärarnas kunskaper och erfarenheter måste tas till vara

bättre. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub446 yrkande 14.

Skolledaren slits i dag mellan rollen som administrativ chef och huvudansvarig för den pedagogiska utvecklingen. Samstämmiga studier visar att rektorerna har hög arbetsbelastning och är stressade. Kristdemokraterna menar att det måste skapas förutsättningar för skolledaren att vara närvarande i vardagsarbetet. Skolledarens roll när det gäller att entusiasmera, skapa sammanhållning och ett positivt skolklimat kan inte nog värderas. Ett skolområde bör inte vara större än att skolledaren hinner vara pedagogisk ledare och inspiratör men också administratör och ekonomisk förvaltare. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub446 yrkande 15.

Kristdemokraterna anser att alla medborgare bör få rätt till minst gymnasieutbildning. Gymnasieutbildningen faller inte under skolplikten men att ha en gymnasieutbildning är en självklarhet och nödvändighet inom de flesta yrken i dag. Vi anser därför att rättigheten till **utbildning för vuxna** bör utsträckas till att gälla inte bara grundläggande utbildning utan även utbildning på motsvarande gymnasienivå. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub549 yrkande 1.

Kristdemokraterna menar att det bästa sättet att utveckla elevernas känsla för demokratiska beslutsformer och förmåga till ansvarstagande för gemensamma samhällsangelägenheter är att ge eleverna **inflytande** och ansvar. För att elevmedverkan och elevinflytande skall utvecklas genom skolåren behövs mer fasthet och struktur. Mål och visioner måste tydliggöras och etappvis utvecklas. En lagstadgad miniminivå av elevinflytande bör införas. Vi anser också att föräldrar måste få kunskap om värdet av att tala positivt om skolan, att förhöra läxor, att uppmuntra när det går framåt och att stödja när det är svårt. Föräldrar skall ha möjlighet att vara delaktiga i skolvardagen. Det underlättar samarbetet mellan hem och skola att miljön är bekant och upplevd. Kristdemokraterna vill se en styrelse på varje skola. De kommunala skolorna måste få större frihet att besluta om sina egna angelägenheter. I styrelsen skall finnas rektorer, representanter för personal, elever och lärare, men även andra intressenter är tänkbara, t.ex. företagare, f.d. elever eller släktingar till elever. Rektorn och styrelsen är utifrån den ekonomiska ram och de mål som är uppsatta fria att själva besluta om och utforma skolans verksamhet. Kommunen i sin tur är ansvarig för de ekonomiska ramarna samt för uppföljning och utvärdering. Staten har ansvar för lagar och styrdokument samt för tillsyn, uppföljning och utvärdering på ett nationellt plan. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna 2001/02:Ub446 yrkandena 16, 17 och 19.

2. Barnomsorgens verksamhet och tillsyn, m.m. (punkterna 2, 6, 9, 14, 16, 20, 21, 25, 31, 39, 41, 43, 46 och 47) – fp

av Ulf Nilsson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkterna 2, 6, 9, 14, 16, 20, 21, 25, 31, 39, 41, 43, 46 och 47 borde ha följande lydelse:

2. Barnomsorgens verksamhet och tillsyn

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub222 yrkandena 23 och 25 samt avslår motionerna 2001/02:Ub454 (i denna del) och 2001/02:Ub548 yrkandena 1, 6 och 9.

6. Förskolans personal m.m.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ub220 yrkande 8 och 2001/02:Ub222 yrkande 24 samt avslår motion 2001/02:Ub548 yrkande 8.

9. Skolans ställning och uppgift, m.m.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:So637 yrkande 1 samt avslår motionerna 2001/02:Ub233 yrkandena 1 och 3, 2001/02:Ub240 yrkandena 1 och 2, 2001/02:Ub270, 2001/02:Ub286 yrkandena 1 och 2, 2001/02:Ub287 yrkande 6, 2001/02:Ub290 yrkande 2, 2001/02:Ub363 yrkandena 1 och 3, 2001/02:Ub523 yrkande 1, 2001/02:N364 yrkande 3 samt 2001/02:A391 yrkande 2.

14. Skolstart vid sex års ålder

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub222 yrkande 17.

16. Rätt till kunskap

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub222 yrkande 3 samt avslår motionerna 2001/02:Ub240 yrkande 3, 2001/02:Ub463 yrkandena 1 och 2 samt 2001/02:Ju325 yrkande 2.

20. Fler betygssteg

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub222 yr-

kande 7 (i denna del) samt avslår motionerna 2001/02:Ub212, 2001/02:Ub419, 2001/02:Ub446 yrkande 12 (i denna del) och 2001/02:Ub495.

21. Betyg tidigare

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub222 yrkande 7 (i denna del) samt avslår motionerna 2001/02:Ub233 yrkandena 16 och 17, 2001/02:Ub287 yrkandena 1, 2 och 4, 2001/02:Ub342 yrkande 1 samt 2001/02:Ub446 yrkande 12 (i denna del).

25. Ordning i skolan

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ub220 yrkande 11, 2001/02:Ub222 yrkande 13 och 2001/02:Ub225 yrkande 2 samt avslår motionerna 2001/02:Ub233 yrkandena 7 och 8, 2001/02:Ub265 yrkandena 1–4, 2001/02:Ub342 yrkande 3, 2001/02:Ub433 yrkande 2 samt 2001/02:Ju266 yrkande 2.

31. Ämnesfrågor av övergripande karaktär

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub249 yrkande 3 samt avslår motionerna 2001/02:Ub446 yrkandena 8, 10 och 22 samt 2001/02:Kr247 yrkande 2.

39. Skolans ansvar för elevers hälsa och motion

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr427 yrkande 4 samt avslår motionerna 2001/02:Ub293 yrkande 2, 2001/02:Ub346 yrkande 2, 2001/02:Ub364 yrkandena 1 och 2, 2001/02:Ub446 yrkande 9, 2001/02:Ub464 yrkandena 1 och 2, 2001/02:Ub476 samt 2001/02:So612 yrkande 4.

41. Skolans ansvar för ANT-undervisning

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub221 yrkande 22 samt avslår motionerna 2001/02:Ub227, 2001/02:Ub233 yrkande 6, 2001/02:Ub303 yrkande 2, 2001/02:Ub355, 2001/02:Ub477 yrkande 3, 2001/02:Ub550 yrkande 1, 2001/02:Ju237 yrkande 20, 2001/02:Ju322 yrkande 3, 2001/02:So371 yrkande 2, 2001/02:So495 yrkandena 16, 17 och 18, 2001/02:So502 yrkande 1 samt 2001/02:So615 yrkande 1.

43. Lärarnas ställning m.m.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub220 yrkandena 13 och 14 samt 2001/02:Ub221 yrkande 11 och avslår motionerna 2001/02:Ub293 yrkande 3, 2001/02:Ub387 yrkandena 2 och 3, 2001/02:Ub433 yrkande 1, 2001/02:Ub446 yrkande 14 samt 2001/02:Ub490.

46. Specialisttjänster

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub220 yrkande 2 samt avslår motion 2001/02:Ub240 yrkande 13.

47. Skolledare

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ub220 yrkande 15, 2001/02:Ub221 yrkande 21 och 2001/02:Ub222 yrkande 18 samt avslår motionerna 2001/02:Ub253 yrkande 5, 2001/02:Ub446 yrkande 15, 2001/02:Ub498 och 2001/02:Ub551 yrkande 1.

Ställningstagande

Folkpartiet menar att det behövs tydliga mål i **förskolan**. Det bör vara två typer av mål. Den ena uppsättningen mål skall ange inriktningen på förskolans pedagogiska verksamhet och uttrycka en önskad kvalitetsutveckling – mål att sträva mot. Den andra uppsättningen mål skall uttrycka vad varje barn skall ha uppnått när det lämnar förskolan. Sådana mål att uppnå saknas i förskolan men finns för grundskolan och alla andra skolformer. Att inte ha klart uppställda mål försvårar resultatuppföljningen av verksamheten. Föräldrarna har det yttersta ansvaret för sina barns fostran och utveckling. Jag menar därför att förskolans arbete med barnen skall ske i nära samarbete med föräldrarna. För föräldrarna är förskolan, skolan och skolbarnsomsorgen viktiga mötesplatser där de träffar andra föräldrar och samtidigt har tillfälle till kontakt med personal som möter deras barn varje dag. Det är därför viktigt att personalen inom förskolan har utbildning och kunskap för att kunna tolka och förmedla viktig information, som både familjen och personalen behöver för ett samarbete. Samarbetet behöver också ständigt utvärderas. För att barn och föräldrar skall kunna ha ett reellt inflytande i förskolans verksamhet skall varje förskola vara tydlig i fråga om mål, innehåll, arbetsformer samt ömsesidiga rättigheter och skyldigheter. Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub222 yrkandena 23 och 25.

Jag menar också att det skall vara högskoleutbildade **förskolelärare** som skall ha ansvaret för den pedagogiska verksamheten. När förskolan har ett större ansvar än tidigare är det oerhört viktigt att det är utbildad personal som har huvudansvaret för verksamheten. Målet är att all personal med pedagogiskt ansvar skall vara högskoleutbildad. Det är också viktigt att barnskötarna

ges möjlighet till vidareutbildning till förskolelärare. Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna 2001/02:Ub220 yrkande 8 och 2001/02:Ub222 yrkande 24.

Folkpartiets frihetsmanifest för personligt ansvar och egen makt över vardagen innebär för skolans del att det liberala kunskapsidealet skall återupprättas. Vi behöver en **kunskapsskola** som ger våra unga en gedigen grund att stå på i livet. Läraryrket måste uppvärderas. Det måste bli arbetsro i skolorna. Resultaten måste uppvärderas mer än i dag. Det är de elever som behöver skolan mest som blir de stora vinnarna i en skola som vågar ställa krav. Vi vill satsa på kvaliteten i all undervisning, från förskola till högskola. Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:So637 yrkande 1.

Folkpartiet anser att elever normalt skall **börja grundskolan vid sex års ålder** och avsluta den när målen uppnåtts. Elever skall också kunna börja senare om det är lämpligare med tanke på deras mognadsnivå. Eleverna skall få en mjuk start på skolan med utrymme för lärorik lek. Ett samarbete mellan förskollärare och grundskolelärare skall garantera att barnet får utvecklas från sin egen nivå. Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub222 yrkande 17.

Jag anser också att skollagen skall ändras så att alla elever har **rätt till undervisning och stöd även efter skolpliktens upphörande** tills de blir behöriga till gymnasieskolans nationella program eller kan börja i vuxenutbildning. Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub222 yrkande 3.

Folkpartiet menar att **betygsskalan bör bli sexgradig**. Det är för få steg i dag för att betygen skall visa upp vilka kunskaper eleven har uppnått. Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub222 yrkande 7 (i denna del).

I dag delas de första betygen ut på höstterminen i årskurs åtta. Det tycker Folkpartiet är för sent. Jag anser att elever, föräldrar, skola och skolpolitiker tidigare än i åttan bör få det tydliga besked om elevens kunskapsutveckling som betyget innebär. Alla elever skall få **betyg från årskurs sex**. Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub222 yrkande 7 (i denna del).

Jag menar att lärare och elever behöver **ordning**, reda och arbetsro i skolan. Bland annat är skolk ett växande problem i många skolor, vilket leder till att det är svårt att bedriva en ordnad undervisning. Undervisning förutsätter närvaro av eleverna. Skolket ökar om en elev känner sig otillfredsställd med sina studieresultat. Därför måste man satsa mer stödinsatser på elever som kommit efter. Det är också viktigt att skolan utfärdar ett handlingsprogram mot skolk som anger vilka regler som skall gälla och hur de skall upprätthållas. Folkpartiet anser att det skall vara möjligt att ange ogiltig frånvaro på terminsbetygen. I tidigare årskurser skall föräldrarna regelbundet få skriftlig information om sina barns frånvaro. För att få betyg skall eleven ha varit närvarande på lektionerna. Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för

regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna 2001/02:Ub220 yrkande 11, 2001/02:Ub222 yrkande 13 och 2001/02:Ub225 yrkande 2.

Jag anser också att man bör se över *konstruktionen med undervisning* av historia i ett samhällsorienterande block så att inte historieämnet riskerar att förlora sin identitet och sin lärarkompetens. Denna fråga bör utredas snarast. Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub249 yrkande 3.

Folkpartiet anser att försämringen av *folkhälsan* är oerhört allvarlig. Vi måste snarast göra insatser för att förändra människors hälsobeteende. Samtidigt som idrottsrörelsen engagerar en mycket stor del av ungdomen finns det ett växande antal fysiskt helt passiva. Idrottsrörelsen kan som frivillig folkrörelse aldrig ha huvudansvaret för att nå alla barn och ungdomar med ett positivt budskap om motionens och den fysiska aktivitetens betydelse samt en allmän hälsofostran. Denna uppgift ligger, och måste framöver också ligga, på skolan. Denna fråga bör utredas snarast. Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Kr427 yrkande 4.

Jag ser allvarligt på att det verkar bli allt lättare för ungdomar att få tag i *alkohol och narkotika*. Rök- och alkoholdebuten sker allt längre ned i åldrarna. Dessutom tycks den negativa attityden till narkotika ha luckrats upp hos en del ungdomar. Folkpartiet föreslår en nationell handlingsplan för hur kampen mot ungas missbruk av alkohol, narkotika och tobak skall intensifieras. Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub221 yrkande 22.

Folkpartiet anser att det måste vara möjligt för *lärare* att utvecklas genom att bedriva universitetsstudier eller genomgå kvalificerad fortbildning. Skolans skyldighet att erbjuda fortbildning och vidareutbildning måste slås fast. Läraryrket är ett yrke som aldrig får vara statiskt. En medveten plan för varje lärares ämnesfördjupning och pedagogiska fortbildning måste göras upp i skolorna. Resurser måste avsättas för att alla lärare skall ha möjlighet att följa nyheter och debatt inom sitt undervisningsfält. Folkpartiet menar också att man måste värna om lärarnas och rektorens professionalism genom att de får fatta beslut i pedagogiska och ämnesteoretiska frågor. Sådana beslut skall inte lämnas över till styrelser med lekmän och elever. Jag menar också att läraryrkets status måste höjas för att locka studenter att bli lärare och för att hindra studenter från att hoppa av läraryrket. Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub220 yrkandena 13 och 14 samt 2001/02:Ub221 yrkande 11.

I dag är det svårt att utvecklas inom läraryrket, och en stor andel lärare är missnöjda med karriärmöjligheterna i skolan. Jag anser att särskilda *karriärtjänster* bör inrättas. Det kan handla om att bli mentor för någon yngre lärare, huvudlärare, ämnesansvarig eller att få en pedagogisk ledarfunktion på skolan. Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub220 yrkande 2.

Rektor och skollledning har en mycket viktig roll att spela i den pedagogiska utvecklingen i skolorna. Rektor är fortfarande mer administratör än pedagogisk ledare. Som pedagogisk ledare har rektor det övergripande ansvaret för att målen uppfylls och att verksamheten följs upp och utvärderas i förhållande till de mål skolan har. Rektors uppgift som pedagogisk ledare måste därför slås fast i riktlinjerna för skolan, och genom uppföljning måste staten försäkra sig om att rektorstjänsterna tillsätts med personer som ser som sin huvudsakliga uppgift att vara pedagogiska ledare. Genom att tidsbegränsa tjänsten och ge väsentligt högre lön kan tjänsten som skolledare bättre svara mot skolans förändringar och nya krav. Därmed bör en översyn göras av på vilket sätt villkoren för rektorstjänsterna kan förbättras. Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna 2001/02:Ub220 yrkande 15, 2001/02:Ub221 yrkande 21 och 2001/02:Ub222 yrkande 18.

3. Barnomsorgens verksamhet och tillsyn, m.m. (punkterna 2, 5, 8, 11, 33 och 50) – mp

av Gunnar Goude (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkterna 2, 5, 8, 11, 33 och 50 borde ha följande lydelse:

2. Barnomsorgens verksamhet och tillsyn

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub454 (i denna del) samt avslår motionerna 2001/02:Ub222 yrkandena 23 och 25 samt 2001/02:Ub548 yrkandena 1, 6 och 9.

5. Skolbarnsomsorg

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub455 (i denna del) samt avslår motionerna 2001/02:Ub548 yrkande 7 och 2001/02:So501 yrkande 1.

8. Tillståndsgivning för förskolor

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub454 (i denna del).

11. Skolverkets tillsyn

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub455 (i denna del).

33. Modersmålsundervisning

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub455 (i denna del) samt avslår motionerna 2001/02:Ub408, 2001/02:Sf399 yrkandena 30 och 38 samt 2001/02:A317 yrkande 17.

50. Inflytande

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:K381 yrkande 4 samt avslår motionerna 2001/02:Ub214 yrkande 1, 2001/02:Ub215, 2001/02:Ub222 yrkande 20, 2001/02:Ub240 yrkande 12, 2001/02:Ub340, 2001/02:Ub446 yrkandena 16, 17 och 19 samt 2001/02:A317 yrkande 13.

Ställningstagande

Miljöpartiet menar att reglerna för *tillsynen av förskolans* verksamhet är otydliga och bör preciseras med angivande av vilken instans som har tillsynsansvar. Kommunen bör ha ansvaret för den löpande tillsynen och ett överordnat ansvar för tillsynsverksamheten bör läggas hos Skolverket. Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub454 (i denna del).

När det gäller *skolbarnsomsorgen* menar jag att det är viktigt att skolorna inte av besparingsskäl gör avkall på kvalitetskraven. Barngrupperna är t.ex. ofta för stora för att en bra verksamhet skall vara möjlig. Tillsynen över skolbarnsomsorgen är dessutom illa organiserad. Skolverkets och kommunernas ansvar för en god tillsyn bör förtydligas och tillsynen få en fastare organisation. Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub455 (i denna del).

Jag menar också att en utredning skall tillsättas för att dels närmare undersöka hur *tillståndsgivningen för att starta enskilda förskolor* hanteras i landets samtliga kommuner, dels lämna förslag om ett nytt system för tillståndsgivning och därvid särskilt beakta möjligheten att införa regler som liknar dem som gäller tillståndsgivningen i grundskolor. Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub454 (i denna del).

Miljöpartiet anser att skolan skall vara en skola för alla. Jag menar att det är angeläget att de förstärkningar av kommunernas ekonomi som nu görs verkligen kommer skolan till del. Parallellt med den pågående utvecklingen av skolväsendet måste särskild uppmärksamhet riktas på de elever som har behov av särskilt stöd. Miljöpartiet menar att det skolan framför allt behöver under den närmaste framtiden är arbetsro och ökade resurser. Det skall an-

komma på *Skolverket* att i *tillsynsarbetet* uppmärksamma att elever med behov av särskilt stöd också får detta. Miljöpartiet menar att tillsynen över skolan borde skärpas så att elevernas rättigheter till likvärdig utbildning och trygghet i skolan kan garanteras. Det är viktigt att tillsynen även täcker undervisningens innehåll och sociala förhållanden vid skolan. Det jag här har anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub455 (i denna del).

Jag vill särskilt framhålla att minoritetsgruppers rätt till undervisning i sitt *modersmål* skall skyddas. En viktig förutsättning är naturligtvis tillgången på goda språklärare. Dessa skall ha god lärarutbildning och erbjudas möjlighet till lärarutbildning i flera ämnen. Deras verksamhet skall inte särbehandlas i skolan utan inordnas i kollegiets arbete, och lärarna skall få en fastare plats i lärolaget. De modersmållärare som nu är verksamma och inte har lärarutbildning skall erbjudas kvalificerad fortbildning. Skolledningen måste ansvara för att organisation och schemaläggning av undervisningen sker på samma sätt och med samma krav på smidighet som för övriga ämnen i skolan. Detta ställer stora krav på skolledningen – att samordna mellan rektorsområden och ofta även över kommungränser. Det jag här har anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub455 (i denna del).

Miljöpartiet anser att *elevråd och skolkonferenser* bör fungera som remissorgan för kommunerna. Miljöpartiet vill att skolor med elevmajoritet i sin styrelse skall uppmuntras och att elever har rätt att närvara vid anställningsintervjuer av skolans personal. Elever skall också få kunskap om vilka rättigheter de har, dels i den nationella lagstiftningen, dels enligt FN:s barnkonvention. Detta bör skrivas in i läroplanen. Det jag här har anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:K381 yrkande 4.

4. Maxtaxans konsekvenser, m.m. (punkterna 3 och 28) – m, kd

av Beatrice Ask (m), Yvonne Andersson (kd), Tomas Högström (m), Erling Wälivaara (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m) och Anders Sjölund (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkterna 3 och 28 borde ha följande lydelse:

3. Maxtaxans konsekvenser

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub318.

28. Individuell anpassning

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub233 yrkande 2 samt avslår motionerna 2001/02:Ub240 yrkandena 4 och 6 samt 2001/02:Ub363 yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att en uppföljning av *maxtaxans konsekvenser* för barnens förskolemiljö bör göras. Eftersom barnomsorgen blir billigare för familjen kan ett möjligt utfall av maxtaxan bli att föräldrarna väljer att ha barnen längre tider i förskolan. Om inte mer personal anställs kommer då personaltätheten att sjunka. Det är då barnen som blir lidande. Det har visat sig att t.o.m. barnen upplever stress i förskolan. Det är viktigt att metoder utvecklas för att kontinuerligt från starten följa upp förskolans verksamhet, med syfte att barnens miljö skall förbättras och inte försämrats. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub318.

Vi menar att skolan finns för att var och en skall kunna få det stöd och de utmaningar han eller hon behöver för sin kunskapsutveckling. *Utbildningen måste anpassas* till elevens förutsättningar. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub233 yrkande 2.

5. Förskoleklassen, m.m. (punkterna 4, 9, 16, 18, 21, 25, 30, 41, 47, 49 och 52) – m

av Beatrice Ask (m), Tomas Högström (m), Catharina Elmsäter-Svärd (m) och Anders Sjölund (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkterna 4, 9, 16, 18, 21, 25, 30, 41, 47, 49 och 52 borde ha följande lydelse:

4. Förskoleklassen

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub233 yrkande 13 samt avslår motion 2001/02:Ub322 yrkande 2.

9. Skolans ställning och uppgift, m.m.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ub233 yrkandena 1 och 3, 2001/02:A391 yrkande 2, bifaller delvis motion 2001/02:Ub290 yrkande 2 samt avslår motionerna 2001/02:Ub240 yrkandena 1 och 2, 2001/02:Ub270, 2001/02:Ub286 yrkandena 1 och 2,

2001/02:Ub287 yrkande 6, 2001/02:Ub363 yrkandena 1 och 3, 2001/02:Ub523 yrkande 1, 2001/02:So637 yrkande 1 samt 2001/02:N364 yrkande 3.

16. Rätt till kunskap

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub463 yrkande 1, bifaller delvis motion 2001/02:Ju325 yrkande 2 samt avslår motionerna 2001/02:Ub222 yrkande 3, 2001/02:Ub240 yrkande 3 samt 2001/02:Ub463 yrkande 2.

18. Grundskoleexamen

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen 2001/02:Ub233 yrkande 14 samt avslår motion 2001/02:Ub287 yrkande 5.

21. Betyg tidigare

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ub233 yrkandena 16 och 17 och 2001/02:Ub287 yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna 2001/02:Ub222 yrkande 7 (i denna del), 2001/02:Ub287 yrkande 4, 2001/02:Ub342 yrkande 1 samt 2001/02:Ub446 yrkande 12 (i denna del).

25. Ordning i skolan

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ub233 yrkandena 7 och 8, 2001/02:Ub265 yrkandena 1–4 och 2001/02:Ju266 yrkande 2, bifaller delvis motion 2001/02:Ub342 yrkande 3 samt avslår motionerna 2001/02:Ub220 yrkande 11, 2001/02:Ub222 yrkande 13, 2001/02:Ub225 yrkande 2 och 2001/02:Ub433 yrkande 2.

30. Avskaffa den kommunala enhetsskolan

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub286 yrkande 3.

41. Skolans ansvar för ANT-undervisning

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ub233 yrkande 6, 2001/02:Ju322 yrkande 3, bifaller delvis 2001/02:Ub227 och 2001/02:So371 yrkande 2 samt avslår motionerna 2001/02:Ub221 yrkande 22, 2001/02:Ub303 yrkande 2, 2001/02:Ub355, 2001/02:Ub477 yrkande 3, 2001/02:Ub550 yrkande 1, 2001/02:Ju237 yrkande 20, 2001/02:

So495 yrkandena 16–18, 2001/02:So502 yrkande 1 samt 2001/02:So615 yrkande 1.

47. Skolledare

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub253 yrkande 5 samt avslår motionerna 2001/02:Ub220 yrkande 15, 2001/02:Ub221 yrkande 21, 2001/02:Ub222 yrkande 18, 2001/02:Ub446 yrkande 15, 2001/02:Ub498 samt 2001/02:Ub551 yrkande 1.

49. Vuxna studerande

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub532 samt avslår motionerna 2001/02:Ub322 yrkandena 14 och 16, 2001/02:Ub549 yrkande 1, 2001/02:MJ338 yrkande 22, 2001/02:MJ341 yrkande 6 samt 2001/02:N262 yrkande 12.

52. Entreprenad

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub233 yrkande 29.

Ställningstagande

Moderaterna anser att en barnskola bör införas. Den nuvarande *sexårsverk-samheten* skall få utvecklas till en frivillig barnskola med tydliga pedagogiska ambitioner att ta vara på varje barns förmåga till tidig inläring. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub233 yrkande 13.

Vi menar att de socialdemokratiska regeringarna under 1990-talet bär ansvar för problemen med *förnyelsen av skolan*. Man har inte försäkrat sig om att göra regelverk, mål och intentioner kända, och därför har man underlåtit att ta initiativ när okunskap eller missförhållanden blivit uppenbara. Därutöver har den avreglering som borde ha genomförts inte blivit av. Vidare menar vi att tilltron till varje barns och ungdoms förmåga är grundläggande för att skolan skall nå goda resultat. Forskning om framgångsrika skolor visar betydelsen av att skolan prioriterar skolans kunskapsmål och att de som arbetar där har höga förväntningar på att elever är läroaktiga. Vår uppfattning att varje individ behövs och är viktig tillsammans med tron att alla kan uppnå skolans grundläggande mål leder till öppenhet för en mångfald när det gäller arbetsformer och pedagogik. Det nuvarande utbildningssystemet klarar inte att möta vare sig enskildas behov eller arbetsmarknadens krav. Många rapporter påvisar brister i elevernas kunskaper, och många elever uppnår inte behörighet till ett nationellt program på gymnasieskolan. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening och därmed

bifalla motionerna 2001/02:Ub233 yrkandena 1 och 3 samt 2001/02:A391 yrkande 2 och delvis bifalla motion 2001/02:Ub290 yrkande 2.

Vi menar också att inget barn skall behöva lämna grundskolan med mindre än erforderliga baskunskaper. Elevens rätt måste stärkas i skollagen. **Eleven måste ha rätt till den kunskap** utbildningen borde syfta till – att faktiskt få det stöd och den hjälp som krävs för att man skall klara skolans kunskapsmål. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna 2001/02:Ub463 yrkande 1 och delvis bifalla motion 2001/02:Ju325 yrkande 2.

Det behövs en ökad medvetenhet om att skolplikten kan upphöra tidigare än det år eleven fyller sexton om han eller hon nått grundskolans mål. Styrelsen för utbildningen skall göra denna bedömning utifrån det enskilda fallet, men i dag saknas former för sådan prövning. Vi föreslår att frågan om ett slags **grundskoleexamen** utreds och att en sådan ger behörighet till fortsatta studier i gymnasieskolan. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub233 yrkande 14.

För att säkra möjligheter till nationella jämförelser och kvalitetssäkring behövs nationella betyg. Sådana kan också vara användbara för antagning till senare utbildningar. Betyg och omdömen kan också vara ett pedagogiskt verktyg. För att ge utrymme för skolor som önskar att sätta **betyg tidigare** bör skollagen ändras så att staten enbart reglerar när obligatoriska betyg skall ges. Dock måste betyg sättas i grundskolan senast i årskurs sex. Betygskriterier och antal steg för ”lokala” betyg fastställs lokalt, under det att nationella betyg även framgent skall ges efter riktlinjer som gäller för alla skolor. Vad gäller de nationella betygen anser vi att det behövs fler betygssteg än i dag. Vi anser att skolans signalsystem måste vara tydligt gällande hur barnen tillgodogör sig kunskap. Att tillräcklig tydlighet saknas är en orsak till att barn kan gå igenom hela grundskolan utan att brister i läs- och skrivförmågan uppmärksammas eller åtgärdas. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna 2001/02:Ub233 yrkandena 16 och 17 samt 2001/02:Ub287 yrkandena 1 och 2.

Moderaterna menar att det behövs en översyn av skolförordningens bestämmelser om **disciplinära åtgärder** mot elever. Frågor om möjligheter till avstängning och om ansvarsfördelning mellan hem och skola när det gäller elevers uppförande måste diskuteras. Det finns också skäl att pröva frågan om vad som kan göras för att förhindra att skolor och enskilda lärare gömmer disciplinproblem. Vi anser att skolorna borde åläggas skyldighet att informera föräldrar och skolhuvudmän i ordnings- och uppförandefrågor. Skolsystemet måste ge signaler som innebär att skolan och samhället fäster avseende vid elevers uppförande. I dag innebär avsaknaden av betyg att detta inte uppfattas som en betydelsefull komponent i en elevs register. En förändring i skollagen bör göras så att varje skola får rätt att sätta betyg i ordning och uppförande. Betygskriterier för sådana skall utarbetas lokalt och vara en del av den en-

skilda skolans kvalitetsarbete. Skriftliga omdömen om eleverna bör också innehålla information om elevens uppförande och ordning. Ordning är nödvändig för att elever skall ha en chans att tillägna sig kunskap. Var fjärde elev lämnar i dag skolan med ofullständiga betyg, och en bidragande orsak till det är givetvis skolk och bristande ordning. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening samt därmed bifalla motionerna 2001/02:Ub233 yrkandena 7 och 8, 2001/02:Ub265 yrkandena 1–4 och 2001/02:Ju266 yrkande 2 samt delvis bifalla motion 2001/02:Ub342 yrkande 3.

Vår uppfattning är att politiken skall skapa förutsättningar för samt uppmuntra och stödja människors växande och lärande. Men politiken kan inte ha svaret på hur utbildningar bör utformas för olika människor. Den **kommunala enhetsskolan** och likhetsideologin måste avvecklas till förmån för individanpassning av undervisningen. Lösningen på det svenska utbildningssystemets problem ligger inte i att genomföra någon ny enhetslösning. Olika utbildningsformer, profiler och inriktningar måste tillåtas och uppmuntras att existera parallellt. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub286 yrkande 3.

Moderaterna anser att samarbetet mellan skolan och socialtjänsten behöver utvecklas och ges direkt konkreta former när ungdomar ställts under socialtjänstens övervakning. Det är viktigt att regler för sekretess m.m. inte omöjliggör ett fungerande samarbete i syfte att förebygga brott och missbruk bland unga. Vidare bör skolan ha en absolut plikt att informera föräldrar när ett avvikande beteende uppstår hos ett enskilt barn. Både personal och lärare i skolan har goda möjligheter att tidigt upptäcka sådana förändringar, och informationen är av stor vikt för föräldrarna. Detta förutsätter dock att skolpersonal kontinuerligt får **utbildning om droger**, påverkanstecken och olika symptom och verkningar av drogmissbruk. Skolans och barnavårdens arbete med att förebygga, upptäcka och hejda narkotikan bland ungdomar bör förstärkas. Vi vill också i sammanhanget hänvisa till vår motion i anledning av propositionen *Nationell narkotikahandlingsplan* (2001/02:91) där vi tillför ANT-utbildningen i skolan för elever, lärare och skolpersonal 40 miljoner kronor. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna 2001/02:Ub233 yrkande 6, 2001/02:Ju322 yrkande 3 och delvis bifalla motionerna 2001/02:Ub227 och 2001/02:So371 yrkande 2.

Skolan behöver skickliga ledare. Tyvärr tvingas **skolledare** arbeta mera med ekonomi och administration än med pedagogik. Varje skola måste ha en pedagogisk ledare som inte nödvändigtvis också behöver leda skolans administration. Skolledningen måste stärkas. Den enskilde läraren måste också ges kunskaper i ledarskap. Det är mycket viktigt att alla lärarstuderande lär sig principerna för ett aktivt ledarskap och hur man praktiskt tillämpar utvärdering, uppföljning och betygssättning. Varje lärare måste kunna formulera mål för sitt och elevernas arbete. Goda insikter i hur man utvärderar elevens arbete är nödvändiga för lärarens utvecklingssamtal med elever och deras för-

äldrar samt för den pedagogiska diskussionen i stort. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub253 yrkande 5.

Vi föreslår att regeringen lägger fram förslag till ändring av intagningsreglerna vid komvux för att komma till rätta med de omvända incitamentsstrukturerna. Många elever som lämnar gymnasiet väljer att komplettera sina betyg på komvux. Komvux har i praktiken blivit ett fjärde gymnasieår för många elever. Problemet är *komvux intagningsregler* genom att det i första hand är den som har sämst betyg, helst inga alls, som antas. Duktiga elever som vill komplettera sina betyg måste alltså konkurrera omvänt. De tvingas ofta flytta till mindre orter där det är möjligt att komma in på komvux även om man har bra betyg. Detta föder ett tråkigt taktikläsande bland elever på gymnasiet. Man offrar hellre ett ämne totalt än försöker att läsa det. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub532.

Moderaterna menar att det finns ett stort behov av att skolan öppnas för att kunna ta vara på kompetens och lösningar som finns på olika håll i samhället. En sluten skolmiljö, som präglas av kommunala skolmonopol, uppfyller inte de krav och har inte den kompetens som krävs för att ge alla elever utbildning av hög kvalitet. *Entreprenad* är inte liktydigt med privatisering; kommunen behåller huvudmannaskapet – med åtföljande inflytande och ansvar – men kan överlåta myndighetsutövning såsom betygssättning. Vi anser att skolornas möjlighet att lägga ut undervisning på entreprenad skall vidgas till att gälla också grundskolan och flertalet ämnen. Ansvaret för att undervisningens kvalitet och skolans verksamhet hålls samman skall vila på skolans ledning och skolhuvudmannen. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub233 yrkande 29.

6. Förskoleklassen, m.m. (punkterna 4, 9, 16, 28, 32, 49 och 50) – c

av Sofia Jonsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkterna 4, 9, 16, 28, 32, 49 och 50 borde ha följande lydelse:

4. Förskoleklassen

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub322 yrkande 2 samt avslår motion 2001/02:Ub233 yrkande 13.

9. Skolans ställning och uppgift, m.m.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub240 yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna 2001/02:Ub233 yrkandena 1 och 3, 2001/02:Ub270, 2001/02:Ub286 yrkandena 1 och 2, 2001/02:Ub287 yrkande 6, 2001/02:Ub290 yrkande 2, 2001/02:Ub363 yrkandena 1 och 3, 2001/02:Ub523 yrkande 1, 2001/02:So637 yrkande 1, 2001/02:N364 yrkande 3 samt 2001/02:A391 yrkande 2.

16. Rätt till kunskap

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub240 yrkande 3 samt avslår motionerna 2001/02:Ub222 yrkande 3, 2001/02:Ub463 yrkandena 1 och 2 samt 2001/02:Ju325 yrkande 2.

28. Individuell anpassning

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub240 yrkandena 4 och 6 samt avslår motionerna 2001/02:Ub233 yrkande 2 och 2001/02:Ub363 yrkande 2.

32. Frågor om demokrati

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:K284 yrkande 2 samt avslår motionerna 2001/02:Ub218, 2001/02:Ub503, 2001/02:Ub508 yrkande 2, 2001/02:K381 yrkande 5 och 2001/02:Kr426 yrkande 2.

49. Vuxna studerande

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub322 yrkandena 14 och 16 samt avslår motionerna 2001/02:Ub532, 2001/02:Ub549 yrkande 1, 2001/02:MJ338 yrkande 22, 2001/02:MJ341 yrkande 6 samt 2001/02:N262 yrkande 12.

50. Inflytande

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub240 yrkande 12 samt avslår motionerna 2001/02:Ub214 yrkande 1, 2001/02:Ub215, 2001/02:Ub222 yrkande 20, 2001/02:Ub340, 2001/02:Ub446 yrkandena 16, 17 och 19, 2001/02:K381 yrkande 4 och 2001/02:A317 yrkande 13.

Ställningstagande

Centerpartiet menar att **förskoleklassen** måste utvecklas. Trots bristerna och medvetenheten om att reformen kräver mycket arbete innan en integration av synsätt, förhållningssätt och arbetssätt har skett så finns det inneboende möjligheter hos reformen. Skolverket har presenterat några förslag som jag ställer mig bakom. Dessa är:

- Fortsatt översyn och synkronisering av lag och förordning.
- Satsning på implementering av integrationsreformer, den reviderade Lpo 94 och Lpfö 98 såväl på kommunal nivå som på verksamhetsnivå och inom rektors- och lärarutbildningen.
- Fortsatt satsning på utvecklingsarbete och utvecklingsdialoger med kommuner och skolor.
- Forskningsbaserade studier av den pedagogiska verksamhetens innehåll och effekter av olika organisations- och vistelseformer.
- Satsning på en dialog med rektorsutbildningen och den nya lärarutbildningen.

Det jag här har anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub322 yrkande 2.

Jag anser att en **utvärdering måste göras** av hur kommunernas anslag till skolan fördelas och hur mycket av de ekonomiska resurserna som faktiskt går till skolans huvuduppgift – att ge eleverna kunskaper. Vidare anser Centerpartiet att tre stora reformer krävs för att skolan skall kunna utföra sitt uppdrag – rätt till kunskaper, lokal makt och fler lärare. Det jag här har anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub240 yrkandena 1 och 2.

Centerpartiet vill införa en **individuell kunskapsrätt** för alla elever i grundskolan. Skolan måste fokusera på elevernas kunskaper, inte det antal år de gått i skolan. Det måste klargöras att kommunen och skolan har ett åtagande som inte är avklarat förrän eleven uppnår kunskapsmålen för skolan. Därför bör skollagen skrivas om med utgångspunkt i att en individuell kunskapsrätt skall införas. Det jag här har anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub240 yrkande 3.

Jag menar att i likhet med vad som gäller för gymnasieskolan bör alla elever också i grundskolan ges en **individuell studieplan**. Detta kan ske genom en ändring av grundskoleförordningen. Den individuella studieplanen bör läraren upprätta tillsammans med elev och föräldrar, och den bör gås igenom vid varje utvecklingssamtal. Det är viktigt att studieplanerna också medför ett större mått av integration mellan praktiska och teoretiska ämnen. Genom en ökad målstyrning och ett förtydligande av kravet att alla elever i grundskolan skall uppnå kunskapsmålen ökar också kraven på skolan att förmedla kunskaper anpassade efter varje elevs förutsättningar. Ansvaret att finna vägar för att uppnå målen och att anpassa skolarbetet efter de lokala förutsättningarna skall ligga lokalt på varje skola. En förutsättning för att klara detta är att skolan har en långtgående frihet att välja arbets- och organisationsformer. Det jag

här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub240 yrkandena 4 och 6.

Även om skolan ger människan *demokratiska verktyg* kan skolan bromsa människors delaktighet i demokratiska processer. I stället för att uppmuntra elever till samhällsengagemang genom att exempelvis skriva in i slutbetygen vad eleven engagerat sig i för föreningar under skoltiden i form av förtroendeuppdrag eller annat arbete riskerar ungdomar som väljer att aktivera sig i föreningar eller elevråd att få sämre betyg på grund av att deras engagemang upptar en del av skoltiden. Jag menar att detta är olyckligt och leder till att unga människor drar sig för att engagera sig i samhällsarbetet. Regeringen bör därför ta initiativ till att underlätta för ungdomar att engagera sig i samhällsarbetet i större utsträckning än i dag utan att deras möjligheter till bra betyg försämras. Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:K284 yrkande 2.

Centerpartiet tycker att det är viktigt att det går att överblicka utbildningsstrukturen. I dag finns det flera eftergymnasiala yrkesutbildningar, exempelvis påbyggnadsutbildningar inom *komvux*, yrkesteknisk högskola, vissa yrkesutbildningar inom folkbildningen och kvalificerad yrkesutbildning. Hur dessa inordnas i utbildningsstrukturen, hur de kan värderas om den studerande sedan vill läsa vidare och hur vissa av dem finansieras är inte alltid helt klart. Regeringen bör därför göra en översyn och en samordning av de eftergymnasiala yrkesutbildningarna. Jag anser också att kommunen bör vara skyldig att tillhandahålla gymnasial vuxenutbildning. Reglerna bör motsvara dem för grundläggande vuxenutbildning. Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub322 yrkandena 14 och 16.

Jag menar att erfarenheterna av försöksverksamheten med *lokala styrelser med föräldramajoritet* visar att det är möjligt att gå vidare och införa lokala styrelser vid alla skolor. Då styrelserna blir permanenta bör deras befogenheter avgränsas så att skiljelinjen mellan läramas och skolledningarnas pedagogiska ledarskap och föräldrastyrelsernas uppgifter blir tydlig. Det kan finnas anledning av se över styrelsernas sammansättning i syfte att också bjuda in andra än föräldrar och elever att delta i styrelserna. Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub240 yrkande 12.

7. Pedagogiskt ansvar i förskolan, m.m. (punkterna 7, 10, 17, 22, 29, 45, 48 och 50) – m, fp

av Beatrice Ask (m), Tomas Högström (m), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Ulf Nilsson (fp) och Anders Sjölund (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkterna 7, 10, 17, 22, 29, 45, 48 och 50 borde ha följande lydelse:

7. Pedagogiskt ansvar i förskolan

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub220 yrkande 6.

10. Förmedling av kunskaper

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub233 yrkande 5.

17. Lämna skolan när målen nåtts

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub222 yrkande 4.

22. Nationella prov

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub222 yrkande 9 samt avslår motion 2001/02:Ub287 yrkande 7.

29. Indelning av basämnena

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub222 yrkande 5.

45. Lektorstjänster

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ub221 yrkande 20 och 2001/02:Ub253 yrkande 4.

48. Svenska för invandrare

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Sf334 yrkande 2 och 2001/02:Sf400 yrkande 11 samt avslår motionerna 2001/02:Ub275, 2001/02:Ub292, 2001/02:Ub328, 2001/02:Ub474, 2001/02:Sf255 yrkande 11 och 2001/02:Sf399 yrkande 33.

50. Inflytande

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub222 yrkande 20 samt avslår motionerna 2001/02:Ub214 yrkande 1, 2001/02:

Ub215, 2001/02:Ub240 yrkande 12, 2001/02:Ub340, 2001/02:Ub446 yrkandena 16, 17 och 19, 2001/02:K381 yrkande 4 och 2001/02:A317 yrkande 13.

Ställningstagande

Vi menar att det är viktigt att förskollärare skall ha det **pedagogiska ansvaret i förskolan**. Det är lika viktigt att behörig personal skall ha pedagogiskt ansvar inom förskolan som det är att behöriga grundskolelärare skall undervisa inom grundskolan. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub220 yrkande 6.

Skolans huvuduppgift är att **förmedla kunskaper**. Undervisning och annan verksamhet som syftar till kunskapsutveckling måste stå i centrum för skolans arbete. Skolans legitimitet avgörs av undervisningens kvalitet och i vilken utsträckning skolan förmår vara en stimulerande plats för lärande. Väl utbildade lärare och tillgång till speciallärare är nödvändigt för att ge varje elev de bästa förutsättningarna för maximal inläring. Skolans professionella skall ha stor frihet att utifrån sin kunskap forma arbetet för att nå skolans mål. Den snabba kunskaps- och samhällsutvecklingen gör att skolan måste prioritera grundläggande och mer bestående kunskaper. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub233 yrkande 5.

Vi menar också att skolgången i grundskolan skall vara flexibel. Antalet terminer i grundskolan skall inte vara fixerat. **Eleverna kan gå vidare** till gymnasieskolan vid olika tidpunkter beroende på **när de uppnår målen** för grundskolan. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub222 yrkande 4.

Vi menar att **nationella prov** ger möjlighet att upptäcka elever som är i behov av stöd. De ger också en samlad bild av skolans resultat. För att på bästa sätt kvalitetssäkra den svenska skolan anser vi att obligatoriska nationella prov regelbundet skall genomföras. De nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik skall vara obligatoriska redan i grundskolans tredje år. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub222 yrkande 9.

Lärarna måste ges tid och möjligheter att organisera sin undervisning så att det inte längre är "lite till alla" utan "mesta möjligt till var och en". Den enskilde eleven har rätt att läsa i en takt som passar hans eller hennes individuella förutsättningar. Vi föreslår därför att läraren i grundskolans senare år ges möjlighet att **organisera undervisningen i olika kurser** för olika elever. För elever som har särskild fallenhet eller intresse för ett ämne bör möjligheten till "särskild kurs" införas. Där kan tempot vara högre, och det skall finnas möjlighet att, med stöd av läraren, fördjupa sig i något kunskapsområde. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub222 yrkande 5.

Det bör inrättas fler lektorat. Det finns få möjligheter för lärare att genom högre studier och forskning kvalificera sig för nya tjänster. **Lektorstjänster** i

gymnasieskolan har nästan helt försvunnit sedan skolan kommunaliserades. För kommunen är detta ett bra sätt att spara, medan det för skolan innebär en förlust av särskilt kompetenta lärare. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna 2001/02:Ub221 yrkande 20 och 2001/02:Ub253 yrkande 4.

Vi anser att kraven på *svenska för invandrare* måste skärpas och utbildningen individualiseras. Utbildningen i svenska skall skapas kring den enskildes behov och förutsättningar. För att åstadkomma detta bör invandrare få en check som de kan köpa undervisningen i svenska för. En modell med sfi-check ger makten till dem det berör. När pengarna följer individen kommer konkurrensen mellan utbildningsanordnarna att höja kvaliteten. Konkurrens mellan studiearrangörer kan ge upphov till ständiga förbättringar, och elevernas initiativ och ansvar kan få direkt uttryck i deras val av studieplats. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna 2001/02:Sf334 yrkande 2 och 2001/02:Sf400 yrkande 11.

Kommunala skolor bör göras *mer självständiga i förhållande till kommunalpolitikerna*. Med en skarpare nationell utvärdering behövs inte kommunala beslutsfattare som ett led mellan den nationella läroplanen och den enskilda skolan. Fördelarna med ökad frihet och exempelvis eget budgetansvar för skolorna är kortare beslutsvägar och större möjligheter att använda och utveckla personalens kompetens, initiativförmåga etc. En sådan utveckling ligger i linje med ambitionerna i läroplanen (Lpo 94). Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub222 yrkande 20.

8. Sanktionsmöjlighet mot kommunerna, m.m. (punkterna 12, 27 och 44) – m, c, fp

av Beatrice Ask (m), Tomas Högström (m), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sofia Jonsson (c), Ulf Nilsson (fp) och Anders Sjölund (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkterna 12, 27 och 44 borde ha följande lydelse:

12. Sanktionsmöjligheter mot kommunerna

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 8. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub240 yrkande 10.

27. Timplanens avskaffande

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 8. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ub222 yrkande 16 och 2001/02:Ub240 yrkande 5.

44. Lärarcertifikat

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 8. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ub220 yrkande 3, 2001/02:Ub233 yrkande 28, 2001/02:Ub240 yrkande 14 och 2001/02:Ub253 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att det finns anledning att se över *sanktionsmöjligheterna mot kommuner* i syfte att säkerställa en nationellt likvärdig skola. Sanktioner bör eventuellt införas mot kommuner som trots upprepad kritik av Skolverket inte korrigerar brister i den egna verksamheten. Staten måste se till att skolhuvudmän och skolledningar verkligen når målen. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub240 yrkande 10.

Redan i dag bör ett principbeslut fattas om *avskaffande av timplanen*. Med en utvecklad målstyrning och fler återkommande och utförliga värderingar av elevernas kunskapsresultat behövs inte timplanen. Det finns en inbyggd motsättning mellan målstyrningen i skolan och den tidsstyrning som timplanen innebär. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna 2001/02:Ub222 yrkande 16 och 2001/02:Ub240 yrkande 5.

Ett särskilt *lärarcertifikat*, eller en lärarlegitimation, bör inrättas. Detta skulle innebära en kvalitetssäkring av lärarutbildningen och därmed höja kvaliteten i skolan. Certifikatet eller legitimationen skall utfärdas efter godkänd utbildning och genomgången praktik och skall dels innehålla examensbevis från ämnesutbildning och pedagogisk utbildning, dels visa genomgången kompetensutveckling, fortbildning och eventuell yrkespraktik. Beslutet skall vara överklagbart och fattas av rektor eller av en fristående nämnd. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna 2001/02:Ub220 yrkande 3, 2001/02:Ub233 yrkande 28, 2001/02:Ub240 yrkande 14 och 2001/02:Ub253 yrkande 3.

9. Flexibel skolstart, m.m. (punkterna 13, 19, 24 och 40) – m, kd, c, fp

av Beatrice Ask (m), Yvonne Andersson (kd), Tomas Högström (m), Erling Wälivaara (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sofia Jonsson (c), Ulf Nilsson (fp) och Anders Sjölund (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkterna 13, 19, 24 och 40 borde ha följande lydelse:

13. Flexibel skolstart

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 9. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ub233 yrkande 12 och 2001/02:Ub446 yrkande 5.

19. Överläggningar om ett förändrat betygssystem

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 9. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub322 yrkande 5.

24. Skriftliga omdömen och utvecklingssamtal

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 9. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ub222 yrkandena 8 och 10, 2001/02:Ub233 yrkande 18 och 2001/02:Ub446 yrkandena 11 och 13 samt avslår motionerna 2001/02:Ub287 yrkande 3 och 2001/02:Ub342 yrkande 2.

40. Utredning om hälsa och idrott

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 9. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2001/02:So376 yrkande 6.

Ställningstagande

Barn, vars föräldrar så önskar, skall få börja grundskolan vid fem eller sex års ålder, andra vid sju eller åtta. Övergången mellan förskola och skola bör ske vid olika tidpunkter för olika barn. Det finns ett ordentligt spann i tiden som gör att bättre hänsyn kan tas till alla barns speciella förutsättningar. **Skolstarten bör vara individuellt flexibel** och ske successivt. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna 2001/02:Ub233 yrkande 12 och 2001/02:Ub446 yrkande 5.

Vi menar att regeringen bör ta initiativ till samtal med riksdagspartierna för att nå en **överenskommelse om förändringar avseende betygen**. Det behövs en bred överenskommelse om betygen så att betygssystemet blir stabilt över majoritetsbyten. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub322 yrkande 5.

Vi menar att föräldrar i skollagen skall tillförsäkras rätt att få information och att det skall vara fritt för skolorna att ge sådan information genom **utvecklingssamtal eller skriftlig dokumentation**. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna 2001/02:Ub222 yrkandena 8 och 10, 2001/02:Ub233 yrkande 18 samt 2001/02:Ub446 yrkandena 11 och 13.

Trots de insatser som genomförts och de som aviserats av regeringen anser vi att frågan om **barns och ungdomars hälsa** är av sådan betydelse att det är nödvändigt med en särskild satsning på skolans område för att förbättra hälso-läget. Vi föreslår därför att Skolverket skall ges i uppdrag att se över hur skolan dels kan stärka ämnet idrott och hälsa, dels på annat sätt stimulera eleverna till ökad fysisk aktivitet och bättre matvanor. **Arbetet** bör genomföras snarast och i samråd med andra myndigheter. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed delvis bifalla motion 2001/02:So376 yrkande 6.

10. Förändring av skolplikten (punkt 15) – m, fp, kd

av Beatrice Ask (m), Yvonne Andersson (kd), Tomas Högström (m), Erling Wälivaara (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Ulf Nilsson (fp) och Anders Sjölund (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse:

15. Förändring av skolplikten

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 10. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ub233 yrkande 15, 2001/02:Ub446 yrkande 6 och 2001/02:Ub483 yrkande 1.

Ställningstagande

Vi menar att elever med ofullständiga betyg skall erbjudas ett **extra år inom grundskolan**. Ingen skall tvingas lämna grundskolan utan godkända baskunskaper i svenska, engelska och matematik. En förlängning bör sättas in så snart det blir tydligt att eleven behöver ytterligare tid. Elever som inte nått grundskolans mål efter nio år skall erbjudas ett extra år så att de slipper gå vidare till gymnasieskolan med otillräckliga grundkunskaper. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna 2001/02:Ub233 yrkande 15, 2001/02:Ub446 yrkande 6 och 2001/02:Ub483 yrkande 1.

11. Modersmålsundervisning, m.m. (punkterna 33, 51 och 53) – v

av Britt-Marie Danestig (v) och Kalle Larsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkterna 33, 51 och 53 borde ha följande lydelse:

33. Modersmålsundervisning

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 11. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:A317 yrkande 17 samt avslår motionerna 2001/02:Ub408, 2001/02:Ub455 (i denna del) och 2001/02:Sf399 yrkandena 30 och 38.

51. Skolbibliotekens verksamhet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 11. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub551 yrkandena 3 och 4 samt avslår 2001/02:Ub551 yrkande 2.

53. Sponsring

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförts i reservation 12. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2001/02:Ub357 och 2001/02:Ub460.

Ställningstagande

För barn inom barnomsorgen, förskolan och låg- och mellanstadiet handlar **modermålsträning** och studiehandledning om att lägga grunden till språket och tänkandet. Modersmålet ger också förutsättning för att erövra en dubbel kulturidentitet. Vänsterpartiet vill ha en samlad genomtänkt tvåspråkig utbildning från förskolan t.o.m. gymnasiet, och vi anser att det är viktigt att modersmållärarna ingår i skolornas arbetslag. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:A317 yrkande 17.

Vänsterpartiet föreslår att riksdagen ställer sig bakom målen i Unescos skolbiblioteksmanifest och att dessa integreras med målsättningarna för den svenska skolan från förskola till högskola. I manifestet fastslås att **skolbiblioteket** spelar en viktig roll för utbildning och kultur, för att främja läs- och skrivkunnigheten och förmågan att söka information. Ett antal grundläggande uppgifter anges också, t.ex. att stödja och främja de utbildningsmål som anges i skolans målsättning och läroplaner samt att ge eleverna träning i att värdera och använda information som en väg till kunskap, förståelse, fantasi och glädje. I manifestet fastslås också att kunskaper i biblioteksadministration, informationshantering och pedagogik är en förutsättning för att man skall kunna driva en effektiv skolbiblioteksverksamhet. Ännu har ingen myndighet fått i uppdrag att som tillsynsmyndighet kontrollera att bibliotekslagen följs, och det är oklart vilka sanktioner som eventuellt kan tillämpas mot det bibliotek eller den kommun som bryter mot lagen. Vi föreslår därför att regeringen uppdrar åt Skolverket att i samråd med Kulturrådet ansvara för att främja, följa och utvärdera skolbiblioteksverksamheten. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub551 yrkandena 3 och 4.

Vänsterpartiet menar att det är viktigt att sponsringen i skolan inte får inskränka på utbildningens självständighet. Lagarna som reglerar skolsponsring

måste tydligt dra gränsen mellan sund företagsmedverkan och ren reklam. Företagen måste hindras från att kräva skolorna på motprestationer. Utbildning skall föras på elevernas villkor, inte på företagens. Skolan måste så vakt om undervisningens integritet. Många gånger är sponsring ren marknadsföring av en produkt till ungdomarna, och det är viktigt att skolan har en strategi för hur man skall förhålla sig till sponsring. Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed delvis bifalla motionerna 2001/02:Ub357 och 2001/02:Ub460.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Öppna förskolan och familjedaghem (punkt 1) – m, kd, c, fp

av Beatrice Ask (m), Yvonne Andersson (kd), Tomas Högström (m), Erling Wälivaara (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sofia Jonsson (c), Ulf Nilsson (fp) och Anders Sjölund (m).

Införande av maxtaxa innebär risk för färre alternativ och färre valmöjligheter för föräldrarna när det gäller val av barnomsorg och förskoleverksamhet. Vi vill erinra om de principiella synpunkter som vi framfört i samband med tidigare beslut i frågan.

2. Hem-, livsmedels- och konsumentkunskap (punkt 36) – kd

av Yvonne Andersson (kd) och Erling Wälivaara (kd).

Kristdemokraterna vill framhålla vikten av ämnet hem- och konsumentkunskap i grundskolan. Kunskapen om konsten att laga mat minskar. Risken finns att denna minskade kunskap resulterar i att maten och måltiderna blir mindre varierande och hälsomässigt mindre bra. Bristerna urholkar inte bara matkulturen utan också folkhälsan. Vidare visar statistik från kronofogdemyndigheterna att många privatpersoner har ekonomiska svårigheter. Vi menar att en förklaring till detta säkert är att åtskilliga av dessa har bristfälliga kunskaper om hushållning och därmed om ekonomi. Hem- och konsumentkunskap ger en bas för förståelse av hur individens och hemmets handlingar och vanor har betydelse för ekonomi, miljö, hälsa och välbefinnande för var och en och för samhället i stort.

3. Naturkunskap och teknik, m.m. (punkterna 37, 38, 47, 50 och 51) – v

av Britt-Marie Danestig (v) och Kalle Larsson (v).

Vänsterpartiet vill understryka den betydelse de kommunala teknikskolorna har för att öka intresset för och kunskapen om naturvetenskap och teknik. För att öka antalet tekniker och naturvetare och för att vi skall fortsätta att vara i

framkanten av den industriella och innovativa utvecklingen, behövs ett förändringsarbete. Kommunala tekniskolor är en metod för att lösa problemet med att skoltiden inte räcker till för all den praktiska teknik som behövs för att ett intresse skall kunna grundläggas och utvecklas på djupet. Speciellt för flickornas del är tekniskolorna en möjlighet att lära teknik på ett annat sätt än bara i teorin. Oftast är det flickorna som saknar tillgång till verktyg och utrustning för att prova sig fram. Kommunala tekniskolor skall komplettera skolans och arbetslivets teknikundervisning.

Vi anser vidare att undervisning om den civila olydnadens betydelse för hur demokratin vuxit fram och kan utvecklas bör vara ett större inslag i ämnen som samhällskunskap, rättskunskap och historia på högstadiet, gymnasiet, folkhögskolan och högskolan. Vi anser att den blinda lydningen är ett hot mot demokratin. Det är delvis genom civil olydnad som bygger på principen om icke-våld som de reformer som lett till vårt demokratiska samhälle kommit till stånd. I en demokrati borde varje medborgare kunna få lika stort inflytande över besluten. Så är dock inte fallet eftersom de stora företagen inom oljeindustrin, tobaksindustrin, vapenindustrin, bilindustrin, bankvärlden osv. med sina lobbyister, sina ekonomiska påtryckningar och sin makt över massmedierna kan undergräva förutsättningarna för drägliga levnadsvillkor för flertalet människor på vår jord i dag och för hela mänskligheten i morgon.

Vänsterpartiet stöder den försöksverksamhet som pågår med lokala styrelser med elev- eller föräldramajoritet. Det bästa och effektivaste sättet att stärka elevernas och föräldrarnas makt är att demokratisera alla skolor och göra skolorna till samlingsplatser i lokalsamhället. Detta är också en viktig nyckel till kvalitetsförbättring i skolan, inte minst i skolor där många av föräldrarna är invandrade och kan bidra med sina perspektiv och erfarenheter för att utveckla skolan. Ett av de största hindren för ett engagerat kunskapsökande och en framgångsrik inlärning är nämligen den brist på delaktighet som många elever och föräldrar upplever. Vi anser att försöksverksamheten bör permanentas, men då försöket är förlängt till den 30 juni 2003 avstår vi från att reservera oss.

Det behövs bättre kunskaper om skolbibliotekens betydelse, och deras ställning behöver stärkas. Vi menar att det är viktigt att skolledarnas utbildning kompletteras vad gäller skolbibliotekens funktion och ändamål. Som ytterligare stöd för verksamheten bör skolplanerna ta upp skolbibliotekens verksamhet. På detta sätt skulle även denna verksamhet få politisk förankring och därmed en annan ställning i skolan. När det gäller skolbiblioteken i övrigt hänvisar vi till reservation 11, punkt 51, i detta betänkande.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner

Motioner från allmänna motionstiden

2001/02:Ub202 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av idrott i skolan.

2001/02:Ub211 av Magnus Jacobsson och Amanda Agestav (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om ungdomars fritid.

2001/02:Ub212 av Amanda Agestav och Magnus Jacobsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om fler betygssteg.

2001/02:Ub214 av Magnus Jacobsson och Amanda Agestav (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om vikten av att stödja och stärka en utvecklad elevdemokrati.

2001/02:Ub215 av Amanda Agestav och Magnus Jacobsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om rättigheter för skolelever.

2001/02:Ub218 av Amanda Agestav och Magnus Jacobsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att utarbeta ett system i skolan för att uppvärdera informellt förvärvade kunskaper och färdigheter i förhållande till dem elever får genom studier.

2001/02:Ub220 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att särskilda karriärtjänster bör inrättas för lärare.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en lärarlegitimation bör införas.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förskollärare skall ha det pedagogiska ansvaret i förskolan.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att öka andelen förskollärare inom förskolan.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lärare och elever behöver ordning, reda och arbetsro i skolan.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skolan har en skyldighet att erbjuda fortbildning och vidareutbildning till lärare.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att värna läraryrkets kompetens.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skolledaren skall ges goda förutsättningar för att leda den skola där han eller hon verkar.

2001/02:Ub221 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att läraryrket måste uppvärderas.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättandet av fler lektorat.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att rektor skall vara pedagogisk ledare.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en handlingsplan mot ungas missbruk av alkohol, narkotika och tobak skall utarbetas.

2001/02:Ub222 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skollagen skall ändras så att alla elever har rätt till undervisning och stöd även efter skolpliktens upphörande tills de blir behöriga till gymnasieskolans nationella program eller kan börja i vuxenutbildning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att elever skall lämna grundskolan när målen nåtts i stället för efter en viss tidpunkt.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att möjlighet att dela in basämnena i särskild och allmän kurs skall införas.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla elever skall få betyg från årskurs sex och att betygsskalan skall bli sexgradig.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att elevernas vårdnadshavare skall erbjudas skriftliga omdömen fr.o.m. första årskursen.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nationella prov vid fler tillfällen.

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att elever skall få utvecklingssamtal med skriftlig dokumentation i förskolan och under hela grundskolan.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder mot skolk.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att timplanen snarast skall avskaffas.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att eleverna normalt skall börja grundskolan vid sex års ålder och avsluta den när målen har uppnåtts.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av villkoren för rektorer och förskolechefer.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kommunala skolor skall göras mer fristående från kommunala politiker.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tydliga mål i förskolan.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att högskoleutbildade förskollärare skall ha ansvaret för den pedagogiska verksamheten.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samarbete mellan föräldrar och förskola.

2001/02:Ub224 av Sten Andersson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av allsidig historieundervisning i de delar av landet som inte alltid tillhört Sverige.

2001/02:Ub225 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ogiltig frånvaro skall föras in i elevernas termins- respektive kursbetyg.

2001/02:Ub227 av Margareta Cederfelt (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utökad satsning på information för barn och ungdomar om droger.

2001/02:Ub231 av Amanda Agestav och Magnus Jacobsson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av sexualundervisning i skolan.

2001/02:Ub233 av Bo Lundgren m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att göra regelverk, mål och intentioner kända.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbildningens anpassning till elevens förutsättningar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tilltron till elevernas förmågor.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skolans huvuduppgift att förmedla kunskaper.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samarbetet mellan skola och socialtjänst.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om översyn av reglerna för elevers tillrättaförande.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skyldighet att ge fortlöpande information till föräldrar i frågor som rör ordning och uppförande.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om flexibel skolstart.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om barnskola.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om grundskoleexamen och möjligheterna till tidigarelagd start i gymnasieskolan.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett extra år i grundskolan för elever som inte nått grundskolans mål.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nationella betyg.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lokala betyg.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skriftliga omdömen.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lärarcertifikat.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om undervisning på entreprenad.

2001/02:Ub240 av Agne Hansson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en arbetsgrupp för att studera resursanvändning och måluppfyllelse i kommunerna.

2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till reformer för rätt till kunskaper, lokal makt och fler lärare i enlighet med vad i motionen anförts.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att införa en individuell kunskapsrätt för alla elever i grundskolan.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att införa individuella studieplaner för alla elever i grundskolan.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att avskaffa timplanen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om ökad målstyrning.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att se över sanktionsmöjligheterna mot kommuner i syfte att säkerställa en nationellt likvärdig skola.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att inrätta lokala skolstyrelser vid alla skolor.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att underlätta för inrättande av specialisttjänster.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att underlätta för införande av en lärarcertifiering.

2001/02:Ub245 av Sven Bergström och Åke Sandström (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om behovet av mera fysisk aktivitet i skolan.

2001/02:Ub249 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att undervisningen i samhällsorienterande block skall ses över bl.a. vad gäller lärarnas behörighet i de ämnen de skall undervisa i.

2001/02:Ub250 av Elizabeth Nyström och Anders G Högmark (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om fler obligatoriska schemalagda idrottstimmar i grundskolan och på gymnasiet.

2001/02:Ub253 av Beatrice Ask m.fl. (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om införande av lärarcertifikat.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om initiativ för att åstadkomma fler lektorstjänster.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om behovet av ledarskap i skolan.

2001/02:Ub256 av Helena Bargholtz (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om prövnings- och ansvarsnämnd för skolan.

2001/02:Ub265 av Beatrice Ask m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skolornas skyldighet att informera föräldrar och skolhuvudman i ordnings- och uppförandefrågor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skriftliga omdömen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rätten för enskilda skolor att utforma och sätta lokala betyg tidigare.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betyg i uppförande och ordning.

2001/02:Ub266 av Ingvar Eriksson och Olle Lindström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kristendomens ställning inom ämnet religionskunskap i grundskolan.

2001/02:Ub267 av Ingvar Eriksson och Lars Björkman (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbildning i naturkunskap.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av utbildningssatsningar som ligger i nivå med motsvarande inom övriga EU.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att aktuell information om framsteg på miljöområdet på ett bättre sätt skall klargöras i utbildningen.

2001/02:Ub270 av Yvonne Andersson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en utredning som granskar skolans mål.

2001/02:Ub273 av Kenneth Lantz och Tuve Skånberg (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förtydligande av 4 kap. 7 § skollagen (1985:1100).
2. Riksdagen begär att regeringen utreder möjligheten för elev att erhålla resebidrag vid val av annan skola.

2001/02:Ub275 av Elizabeth Nyström och Lars Björkman (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om mer yrkesinriktad sfi-undervisning.

2001/02:Ub279 av Lennart Fridén (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en förbättring av de allmänna simkunskaperna i Sverige.

2001/02:Ub282 av Rigmor Stenmark (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om trafik kunskap i skolan.

2001/02:Ub286 av Sten Tolgfors (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om god utbildning som en central del i en fungerande välfärdspolitik.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att tillgång till god utbildning är en grundläggande rättighet för alla svenska barn och ungdomar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att alla barn och ungdomar skall erbjudas möjligheten till en individuellt anpassad utbildning.

2001/02:Ub287 av Sten Tolgfors (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om vikten av att skolan har ett tydligt signalsystem gällande hur barnen tillgodogör sig kunskap.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att betyg och skriftliga omdömen skall kunna införas redan från första klass.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att de enskilda skolorna själva skall få avgöra om betyg eller skriftliga omdömen skall ges.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att betyg bör ges senast från sjätte klass.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att när ett barn når kunskapsmålet för grundskolan skall han eller hon ges ett kvitto på detta, i form av en grundexamen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att en nödvändig åtgärd för att stärka gymnasiet är att reda ut problemen i grundskolan.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att nationella prov bör genomföras årskursvis.

2001/02:Ub288 av Sten Tolgfors (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att skolans resurser måste styras till kärnuppgifterna undervisning, lärare och läromedel.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om skolans lokalutnyttjande och administration.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om kommunernas hyressättning för skolan.

2001/02:Ub290 av Sten Tolgfors (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att landets kommunala skolor skall omvandlas till självständiga enheter, där medarbetarna med fullt ansvar för verksamhetens utveckling har att besluta om skolans angelägenheter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att hur de nationella riktlinjerna och målen för skolans verksamhet skall uppnås skall avgöras av respektive skola.

2001/02:Ub292 av Yilmaz Kerimo och Tommy Waidelich (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om sfi-undervisning.

2001/02:Ub293 av Maria Larsson och Ragnwi Marcelind (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att öka den fysiska aktiviteten bland elever i grundskolan och gymnasieskolan.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka idrottsämnets ställning i såväl grundskola som gymnasieskola.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett utökat uppdrag i lärarutbildningen och lärarfortbildningen.

2001/02:Ub296 av Johan Pehrson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökat antal idrottstimmar i skolan.

2001/02:Ub297 av Harald Nordlund (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om skolundervisning i 1900-talets historia.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en upplysningskampanj om de massmord som begåtts i kommunismens namn.

2001/02:Ub303 av Kjell Eldensjö och Fanny Rizell (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om andra förebyggande åtgärder mot ett ökande drogbruk.

2001/02:Ub310 av Karin Falkmer (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en stärkning av idrottsämnet på samtliga stadier i det svenska skolsystemet.

2001/02:Ub318 av Ulla-Britt Hagström (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om uppföljning av maxtaxans konsekvenser för barnens förskolemiljö.

2001/02:Ub320 av Catharina Hagen (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om mer obligatorisk idrott i skolan.

2001/02:Ub322 av Sofia Jonsson m.fl. (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utveckling av förskoleklass.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om överläggningar med riksdagspartierna för att nå en bred överenskommelse om ett förändrat betygssystem.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn och en samordning av eftergymnasiala yrkesutbildningar.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en lagstadgad rätt att delta i gymnasial vuxenutbildning.

2001/02:Ub328 av Inger René och Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om konkurrensutsättning av svenskundervisning för invandrare.

2001/02:Ub337 av Erling Wälivaara (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förutsättningarna för ett särskilt tidsbegränsat stöd till glesbygdsskolor utreds.

2001/02:Ub340 av Christina Axelsson och Sonia Karlsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av föräldraengagemang i skolan.

2001/02:Ub342 av Mikael Oscarsson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheten att kunna ge betyg tidigare och oftare.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheten att ge skriftliga omdömen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheten att ge omdömen i ordning och uppförande.

2001/02:Ub346 av Peter Pedersen m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att regeringen bör återkomma med förslag som syftar till att stimulera ökad och daglig fysisk rörelse i grundskolan.

2001/02:Ub347 av Ingrid Burman m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om innehållet i och utformningen av sex- och samlevnadsundervisningen.

2001/02:Ub354 av Ulla-Britt Hagström (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ”moderna hushållsskolor” som kulturbärare.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en ”modern hushållsskola” som mötesplats för kvinnor och män från olika kulturer.

2001/02:Ub355 av Helena Zakariasén och Ann-Kristine Johansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om genomförandet av en informationskampanj om droger.

2001/02:Ub357 av Lena Sandlin-Hedman och Anders Ygeman (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en utredning för att se över reglerna kring skolsporsring och marknadsföringslagen.

2001/02:Ub360 av Laila Bjurling (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om flexitid i skolan.

2001/02:Ub363 av Helena Zakariasén och Ann-Kristine Johansson (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skolans uppgift är både lärande och fostrande.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skolan skall vara anpassad till varje enskild ung människas förutsättningar och behov.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i övrigt arbeta i motionens anda.

2001/02:Ub364 av Maud Björnemalm m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Skolverket och Folkhälsoinstitutet i samverkan med Riksidrottsförbundet får i uppdrag att gemensamt utreda möjligheterna till en

långsiktig samverkan mellan skola och föreningsliv för ökad fysisk aktivitet hos barn och ungdomar.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en framtidsanalys i syfte att utveckla metoder och arbetssätt för att nå alla barn och ungdomar med lustfyllda aktiviteter.

2001/02:Ub369 av Olle Lindström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fler undervisningstimmar i skolan bör ägnas åt idrott.

2001/02:Ub370 av Inga Berggren och Inger René (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av ämnet hem- och konsumentkunskap i grundskolan.

2001/02:Ub375 av Lars Wegedal (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning i syfte att finna ett bidragssystem som underlättar för skolklasser från hela landet att en gång under grundskoletiden besöka landets huvudstad och dess riksinstitutioner.

2001/02:Ub382 av Kent Olsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fler undervisningstimmar i skolan bör ägnas åt idrott.

2001/02:Ub387 av Ulla-Britt Hagström (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en uppföljning om varför avhopp sker från lärarkåren.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en uppföljning måste göras för att visa på hur andelen obehöriga lärare påverkar kvaliteten i skolan.

2001/02:Ub394 av Carina Ohlsson och Monica Green (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att stödja och medverka till att starta kommunala teknikskolor.

2001/02:Ub400 av Kerstin Kristiansson Karlstedt och Susanne Eberstein (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kost och motion i skolan.

2001/02:Ub407 av Eskil Erlandsson och Lena Ek (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att undersöka möjligheten att ge läroplanen ökat utrymme för praktiska livsmedelskunskaper.

2001/02:Ub408 av Tasso Stafilidis (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka modersmålsundervisningens ställning.

2001/02:Ub409 av Tasso Stafilidis m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att träning i civil olydnad borde vara en självklarhet i den demokratiska processen och även skall vara en del av utbildningen i ämnen såsom samhällskunskap, rättskunskap och historia på högstadiet, gymnasiet, folkhögskolan och högskolan.

2001/02:Ub416 av Eva Arvidsson och Karin Jeppsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om livskunskap som ämne i skolan.

2001/02:Ub419 av Tuve Skånberg och Johnny Gylling (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett studievänligare betygssystem.

2001/02:Ub420 av Mona Berglund Nilsson och Lisbet Calner (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av fler idrottstimmar i skolan.

2001/02:Ub426 av Berit Adolfsson och Cristina Husmark Pehrsson (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av fysisk aktivitet för barn och ungdom för att de skall kunna kompensera välfärdens biverkningar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nytänkande och samverkan mellan olika aktörer i skolan.

2001/02:Ub433 av Berit Adolfsson (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör ge Skolverket i uppdrag att anstränga sig ytterligare för att få behöriga lärare i skolan.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör ge Skolverket i uppdrag att införa betyg i uppförande och ordning för att upprätthålla ordning och skapa studiero och arbetsro för alla som vistas i skolans klassrum.

2001/02:Ub435 av Erling Wälivaara m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Skolverket bör utöva tillsyn över hur skolor lever upp till värdegrunden.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att varje skola bör ha en plan för hur man kan omsätta skolans värdegrund i praktiken.

2001/02:Ub444 av Marianne Carlström och Karin Jeppsson (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om antalet undervisningstimmar i ämnet hem- och konsumentkunskap.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av utbildad personal i ämnet hem- och konsumentkunskap.

2001/02:Ub445 av Marianne Carlström och Karin Jeppsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillgången till undervisnings- och informationsmaterial om vegetarisk och vegansk kost.

2001/02:Ub446 av Alf Svensson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skolans värdegrund i såväl förskola som obligatoriskt skolväsende.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kristendomens ställning i religionsämnet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om flexibel skolstart.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om flexibilitet och fortsatt nioårig skolplikt med möjlighet till förlängning.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fördelningen mellan praktisk-estetiska och teoretiska ämnen i skolan.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om idrottens betydelse för barns välbefinnande.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kulturens roll i skolan och musik- och kulturskolornas betydelse för barns utveckling.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vidareutveckling av utvecklingssamtalen.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betygssystemets utformning.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skolors skyldighet att utarbeta ett skriftligt omdöme om elev i årskurs 9 som saknar godkänt betyg.

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om mentorer för nyutexaminerade lärare.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skolledares möjligheter att kunna verka som pedagogisk ledare.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av ett ökat elevinflytande i takt med stigande ålder.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om föräldrars rätt till information och inflytande i skolan.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rollfördelningen i den målstyrda skolan.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av kvalitetsgranskning av ämnen som läses i block och fördelningen mellan praktiska och teoretiska ämnen.

2001/02:Ub451 av Sven-Erik Österberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utökade lektionstimmar idrott i skolan per vecka.

2001/02:Ub454 av Gunnar Goude m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om utveckling av barnomsorg, förskola och förskoleklass.

2001/02:Ub455 av Gunnar Goude m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om utveckling av grundskolan.

2001/02:Ub460 av Siw Wittgren-Ahl (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en översyn görs av sponsring i skolorna.

2001/02:Ub463 av Sten Tolgfors (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att inget barn skall behöva lämna grundskolan med mindre än erforderliga baskunskaper.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att skolplikten skall ersättas med en individuell kunskapsrätt.

2001/02:Ub464 av Carl Fredrik Graf (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om idrottens betydelse i skolan.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om övervikt och fetma bland ungdomar.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att idrottsrörelsen skall få bättre möjlighet att medverka i skolans undervisning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ämnet idrott och hälsas inverkan på den fysiska aktiviteten.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om antalet lektionstimmar i ämnet idrott och hälsa i skolan.

2001/02:Ub468 av Ulla-Britt Hagström (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att sex- och samlevnadsundervisningen blir obligatorisk i grund- och gymnasieskolan.

2001/02:Ub474 av Lena Sandlin-Hedman m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en översyn av svenska för invandrare.

2001/02:Ub476 av Lena Sandlin-Hedman och Lars Lilja (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om idrott och hälsa i skolan.

2001/02:Ub477 av Birgitta Carlsson och Elver Jonsson (c, fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i både grundskolan och gymnasiet utöka antalet lektioner i ämnet idrott och hälsa.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en rikskampanj i skolan om farorna med användandet av olika droger.

2001/02:Ub479 av Ingvar Eriksson och Anna Åkerhielm (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ämnet idrott och hälsa i skolan.

2001/02:Ub483 av Beatrice Ask m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att elever med ofullständiga betyg skall erbjudas ett extra år i grundskolan.

2001/02:Ub484 av Ola Sundell (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om antalet veckotimmar i ämnet idrott och hälsa.

2001/02:Ub490 av Britt-Marie Danestig m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att en utredning bör tillsättas i syfte att utröna hur mentorprojekt med Näktergalen i Malmö som förebild skall kunna spridas till andra högskolor och kommuner och omfatta fler studerandekategorier än lärarstuderande.

2001/02:Ub493 av Eva Arvidsson och Agneta Ringman (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ökat intresse för teknik.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av samordning av resurser till projektet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att regeringen äger projektet.

2001/02:Ub495 av Tuve Skånberg (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fler betygssteg.

2001/02:Ub498 av Birgitta Ahlqvist och Agneta Brendt (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om komplettering av moment i skolläroplanen.

2001/02:Ub503 av Göte Wahlström och Martin Nilsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att utreda hur de demokratiska politiska partierna kan ges ökade möjligheter till information i skolan.

2001/02:Ub508 av Siv Wittgren-Ahl (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betydelsen av att lärarna kan förmedla och lära ut metoder för konflikthantering.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa medlingsverksamhet i svenska skolor.

2001/02:Ub514 av Marina Pettersson (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utökad tid i skolan för barn att ägna sig åt hälsofrämjande aktiviteter av både fysisk och psykisk art.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en samlad kompetens (sjukgymnaster, idrottslärare och kuratorer) mera individinriktat kan arbeta mot ohälsa i skolorna.

2001/02:Ub520 av Inger Segelström och Eva Arvidsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om elevers möjligheter att kunna byta skola.

2001/02:Ub523 av Cinnika Beiming m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av en utveckling av skolan enligt motionens intentioner.

2001/02:Ub531 av Kent Härstedt och Annika Nilsson (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om simundervisning för skolbarn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett förtydligande i läroplanen beträffande vilka krav som ställs beträffande simkunnighet.

2001/02:Ub532 av Karin Enström (m):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av intagningsreglerna vid komvux för att komma till rätta med de omvända incitamentsstrukturerna.

2001/02:Ub542 av Marina Pettersson och Hillevi Larsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lärarnas ansvar att motverka fördomar, både sina egna och andras, kring homosexuellas, bisexuellas och transpersoners livsvillkor.

2001/02:Ub548 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att barnomsorg är omsorgsfråga och inte en utbildningsfråga.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förskolans värdegrund.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att familjedaghemmen skall ingå i den allmänna förskolan.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bevaka situationen för de öppna förskolorna med anledning av den allmänna förskolans införande.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lekens betydelse för barns utveckling.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bristerna inom skolbarnsomsorgen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fortbildning för personal inom förskoleverksamheten.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillsyn och uppföljning av förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg.

2001/02:Ub549 av Yvonne Andersson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vuxnas rätt till utbildning på motsvarande gymnasienivå.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om värdegrunden för vuxenutbildningen.

2001/02:Ub550 av Ulla-Britt Hagström och Annelie Enochson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Skolverket skall verka för att förbättra skolans ANT-undervisning (alkohol, narkotika, tobak).

2001/02:Ub551 av Lennart Gustavsson m.fl. (v):

1. Riksdagen begär att regeringen ger Högskoleverket och Skolverket i uppdrag att tillse att skollärans utbildning kompletteras vad gäller skolbibliotekets funktion och ändamål.
2. Riksdagen begär att regeringen ger Skolverket i uppdrag att informera kommunerna om att skolplanerna även bör ta upp skolbibliotekets verksamhet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att målen i Unescos skolbiblioteksmanifest bör integreras i målsättningarna för den svenska skolan alltifrån förskola till högskola.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Skolverket bör ges i uppdrag att i samråd med Kulturrådet ansvara för att främja, följa och utvärdera skolbiblioteksverksamheten.

2001/02:K284 av Agne Hansson m.fl. (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör ta initiativ till att underlätta för ungdomar att engagera sig i samhällsarbetet i större utsträckning än i dag utan att deras möjligheter till bra betyg försämras.

2001/02:K381 av Matz Hammarström m.fl. (mp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i kapitel 4.2.3.1 i motionen anförs om elevinflytande.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i kapitel 4.2.3.2 i motionen anförs om mer ämnesutrymme för demokrati.

2001/02:Sk319 av Kenneth Lantz och Sven Brus (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fler timmar i skolan för fysiskt arbete, gymnastik och rörelse.

2001/02:Ju237 av Agne Hansson m.fl. (c):

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka informationen angående droger och deras följder till ungdomar och föräldrar.

2001/02:Ju266 av Bo Lundgren m.fl. (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ordning i skolan.

2001/02:Ju322 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa informationsplikt för skolan om narkotikans verkningar.

2001/02:Ju325 av Anne-Katrine Dunker och Cristina Husmark Pehrsson (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skolans uppgift.

2001/02:L367 av Ana Maria Narti m.fl. (fp):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skolundervisningen om homosexualitet, bisexualitet, transsexualism och transvestism.

2001/02:L371 av Tasso Stafilidis m.fl. (v, s, c, fp, mp):

33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den kommunala grund- och gymnasieskolan och de fristående skolornas sex- och samlevnadsundervisning bör förbättras och vara obligatorisk.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att läromedel inte får förmedla en fördomsfull syn på HBT-personer.

2001/02:Sf255 av Agne Hansson m.fl. (c):

11. Riksdagen begär hos regeringen förslag om att sfi-undervisningen skall kombineras med praktik vid arbetsplatser.

2001/02:Sf334 av Margit Gennser m.fl. (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de som så önskar får en sfi-check för att öka den enskildes möjlighet att lära sig svenska efter egna förutsättningar.

2001/02:Sf392 av Alf Svensson m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den öppna förskolan som en tillgång för ensamstående föräldrar.

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om definitionen av begreppen barnomsorg och förskola.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att arbetet inom den öppna förskolan tillvaratas och utvecklas.

2001/02:Sf399 av Magda Ayoub m.fl. (kd):

30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om modersmålsundervisning.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om yrkesspecifik språkundervisning.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om modersmålsundervisningen i nationella minoritetsspråk.

2001/02:Sf400 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om svenskundervisningen.

2001/02:So305 av Magda Ayoub (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utformandet av nationella mål för samlevnads- och sexualundervisning i skolan.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kompetensutvecklande insatser för lärare vad gäller samlevnads- och sexualundervisning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskning gällande det ökade sexualiserade språkbruket i skolorna.

2001/02:So371 av Anne-Katrine Dunker och Ewa Thalén Finné (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skolans ansvar.

2001/02:So376 av Margareta Viklund (kd):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att idrottsämnet och hemkunskapsämnet innehåll och timplan blir föremål för särskild utredning.

2001/02:So495 av Matz Hammarström m.fl. (mp):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att ANT-undervisningen skrivs in i läroplanen.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbildning på Lärarhögskolan i ANT-frågorna.

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av de kommunala skolplaner som skall utgöra grunden för de enskilda skolornas ANT-undervisning.

2001/02:So501 av Agne Hansson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lyfta fram mångfaldsaspekterna inom barnomsorgen och skolan.

2001/02:So502 av Tasso Stafilidis och Charlotta L Bjälkebring (v):

1. Riksdagen begär att regeringen uppdrar åt Skolverket att utveckla strategier för tobaksprevention som bygger på ungdomarnas egna erfarenheter och engagemang och föra ut detta till landets skolor.

2001/02:So612 av Lars Gustafsson m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att genom riktade insatser öka hälsomedvetandet bland barn och ungdomar.

2001/02:So615 av andre vice talman Eva Zetterberg m.fl. (v, kd, fp, mp, c):

1. Riksdagen begär att regeringen ger Skolverket i uppdrag att utveckla strategier för tobaksprevention som bygger på ungdomarnas egna erfarenheter och engagemang och föra ut detta till landets skolor.

2001/02:So632 av Helena Hillar Rosenqvist och Kerstin-Maria Stalin (mp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en lektion per dag med fysisk aktivitet i ungdomsskolan.

2001/02:So637 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kunskap och kvalitet i skolan som verktyg för ökad egenmakt.

2001/02:Kr247 av Ewa Larsson m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de konstnärliga ämnena i skolan skall stärkas.

2001/02:Kr339 av Kent Olsson m.fl. (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om idrottens betydelse i skolan.

2001/02:Kr426 av Dan Kihlström m.fl. (kd):

2. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till åtgärder för att uppvärdera det icke formella lärandet i svenska skolor.

2001/02:Kr427 av Lennart Kollmats m.fl. (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om vikten av att grundlägga en hälsosam livsstil i unga år och skolans betydelse i detta sammanhang.

2001/02:Kr429 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av medieutbildning för alla i skolan.

2001/02:T286 av Elver Jonsson (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en förbättrad och mer aktiv trafikundervisning på alla skolnivåer.

2001/02:T465 av Sven Bergström m.fl. (c):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge Skolverket i uppdrag att initiera och utvärdera projekt för distansutbildning i grund- och gymnasieskolan.

2001/02:MJ288 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp):

2. Riksdagen begär att regeringen låter utarbeta nya råd för hur barns och ungdomars lekplatser och skolgårdar skall byggas i syfte att minska utsattheten för skadlig och cancerframkallande UV-strålning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en kampanj för trädplantering på skolgårdar och lekplatser.

2001/02:MJ338 av Agne Hansson m.fl. (c):

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad tillgänglighet till vuxenutbildning inom lantbrukssektorn.

2001/02:MJ341 av Gunnel Wallin (c):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att verka för att det inom KY-utbildningen ges möjlighet att särskilt anpassa kursutbudet i fråga om inriktning och längd efter jordbrukets villkor som biologisk näring.

2001/02:MJ518 av Lotta Hedström m.fl. (mp):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om mat på dagis och i skolan.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om rättigheten att få vegetarisk kost eller vegankost serverad i ungdomsskolorna.

2001/02:N262 av Yvonne Ångström m.fl. (fp):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om gymnasium och folkhögskolor.

2001/02:N364 av Ingegerd Saarinen m.fl. (mp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om strategier för att förändra attityden till utbildning, kunskap och skolan i sig.

2001/02:A317 av Gudrun Schyman m.fl. (v):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att den försöksverksamhet som pågår med lokala skolstyrelser med elev- eller föräldramajoritet bör permanentas.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en samlad genomtänkt tvåspråkig utbildning från förskolan t.o.m. gymnasiet samt att modersmållärare skall ingå i skolornas arbetslag.

2001/02:A391 av Mikael Odenberg m.fl. (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det nuvarande utbildningssystemet.